

DoofPod

Podcast voor plotsdoven,
laatdoven en slechthorenden

Ines van den Adel
februari – mei 2022
semester 8 (Condor)

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Toegankelijk voor publiek én maker	5
Leeswijzer	6
‘Smoelen’boek	7
Impressie van mijn rol	8
Annelies Termeer	8
Geert-Jan Strengtholt	8
Eritia De Jonghe	9
Begripsafbakening	10
Vorbereiding en research	12
Hoe het begon	13
Closer captions	13
De rol van de journalist in het (snel) veranderende digitale medialandschap	15
Onderzoek naar verandering en ervaring	15
De journalist in het werkveld	16
Fluiditeit	16
Immersie in de journalistiek	18
De variaties in slechthorendheid	21
Prelinguaal doof	21
Postlinguaal doof	22
Slechthorendheid	22
Communicatie en tolken voor doven en slechthorenden	23
Podcast toegankelijkheid	24
Huidige toegankelijkheid in het Nederlandse podcastlandschap	25
Omroepen en podcasthuizen	26

Toegankelijke vodcast	29
Immersive transcription	30
Het prototype en de jury	31
AudioCollectief SCHIK	33
De validatieaanvraag	34
Validatie formulier	34
Validatietraject	37
Prototype 1	38
Conclusies van user tests	39
Ewa	39
Sandra	40
Madelon	41
Algemene conclusie	42
Prototype 2	44
Sprint 1	44
Design: brainstorm en schetsen	46
De designschetsen	48
Van design naar development	50
Definitieve ontwerp prototype 2	52
Codeertaal	53
Conclusies van user tests	54
Marly	54
Karin	55
Terry	56
Lora	57
Algemene conclusie	58
Prototype 3	60
Sprint 2	60
Soundwaves zonder sound	61
Ondertitelen met AudioCollectief SCHIK	62
Woorden geven aan geluid	63
Definitieve ontwerp prototype 3	64
Conclusies van user tests	66

Alma	66
Jacqueline	67
Cathy	68
Tanja	69
Algemene conclusie	70
Vervolg van het proces	72
Samenvatting en conclusies	73
Conclusies	73
Discussie en aanbevelingen	75
Invulling	75
Bronnen en bijlagen	77
Bronnen	78
Hyperlinks	79
Bijlagen	80
Bijlage 1: Validatieaanvraag	80
Bijlage 2: De begroting	85
Bijlage 3: De planning	86
Bijlage 4: Testscript 1	88
Bijlage 5: Notulen van user tests 1	93
Ewa	93
Sandra	96
Madelon	99
Bijlage 6: Testscript 2	101
Bijlage 7: Notulen van user tests 2	106
Karin	106
Terry	108
Marly	110
Lora	112
Bijlage 8: Testscript 3	114
Bijlage 9: Notulen van user test 3	120
Alma	120
Jacqueline	122
Cathy	124
Tanja	126

Inleiding

Televisie heeft ondertiteling, praten kan door middel van gebarentaal, liplezen en tekst, en een tolk maakt de communicatie met anderen makkelijker.

Doven en slechthorenden hebben al veel handgrepen om de wereld om hun heen te kunnen ervaren zoals horende mensen dat kunnen. Maar op het gebied van podcasts valt dat vies tegen: daar is maar weinig te vinden voor mensen met een auditieve beperking.

Transcripten van bestaande podcasts maken de inhoud van de podcast wel toegankelijk, maar zorgen niet voor het meeslepende gevoel dat een podcast horende mensen kan bieden. Als er überhaupt een transcript beschikbaar is.

Met dat idee in het achterhoofd begonnen we met een team van vier mensen aan de hackathon van VPRO Medialab met als thema Augmented Podcasts. Tijdens die hackathon werd het zaadje voor DoofPod geplant, een visuele podcastplayer voor doven en slechthorenden.

Toegankelijk voor publiek én maker

Het is mooi als er een vorm gevonden kan worden voor het toegankelijk maken van podcasts, maar dit betekent niet dat er gelijk veel podcasts 'doven-proof' worden gemaakt. Voor een podcastmaker moet de drempel lager komen te liggen om dichterbij een toegankelijker podcastlandschap te komen.

In mijn ogen moest DoofPod daarom niet alleen voor de toegankelijkheid voor de doelgroep zorgen, maar ook voor de podcastmaker zelf. Hiermee kan er niet alleen geld en tijd bespaard worden tijdens het maakproces, maar is de kans ook groter dat makers de stap naar toegankelijkheid maken. Een flinke opgave, maar ook net zo interessant. Het is een hele zoektocht; alsof je het wiel opnieuw probeert uit te vinden.

Ik heb met ontzettend veel plezier gewerkt samen met mijn collega's bij de VPRO: Annelies en Geert-Jan (conceptontwikkelaars VPRO Medialab), Wouter (developer), Delyan (designer), Eritia (producer), Marie (interaction designer). En, niet te vergeten; Siona, Mirke en Nele van AudioCollectief SCHIK, de verschillende deskundigen op het gebied van auditieve beperking, en de groep testpersonen die ik heb gesproken tijdens de user

tests. Als kartrekker van dit project heb ik met iedereen nauw contact gehad en daardoor ontzettend veel van hen kunnen leren, van de technische kant van DoofPod tot productionele onderdelen aan de achterkant.

In dit verslag is het proces en de bevindingen van het onderzoek naar dit nieuwe format te lezen. Een project dat aan het begin van iets groots staat, en hopelijk een veranderingsslag in de podcastwereld zal opleveren. Ik ben dan ook oprecht trots op wat ik samen met het team voor elkaar heb gekregen in de afgelopen maanden.

Alvast dank voor de interesse en het lezen van mijn werk.

Leeswijzer

Dit verslag is vrij uitgebreid en dekt veel verschillende onderdelen. Vandaar een korte uitleg over hoe die is opgedeeld.

Het verslag is opgedeeld in drie delen:

- **Deel 1: Voorbereiding en research**
Hierin wordt de aanloop omschreven: de research en verkenning rond de ontwerpen journalistieke innovatie, auditieve beperkingen en toegankelijkheid. De validatie-aanvraag vormt hierbij de 'brug' naar deel 2.
- **Deel 2: Validatietraject**
Hierin wordt het ontwikkelproces omschreven. Dit deel is onderverdeeld in drie delen: **Prototype 1**, **Prototype 2** en **Prototype 3**. De prototype-delen zijn ook te herkennen aan de verschillende kleuren paginaranden binnen deel 2.
De samenvatting en conclusies vormen de afsluiting van dit deel.
- **Deel 3: Bronnen en bijlagen**
Hierin is het meeste papierwerk van het hele proces te vinden. Aanvragen, testscripts, notulen... Stuk voor stuk belangrijk, maar niet essentieel om (volledig) te lezen.

‘Smoelen’boek

Dit project is tot stand gekomen in samenwerking met heel veel anderen. Mijn rol in dit geheel is als volgt:

- **Ines van den Adel** | *innovatief onderzoekend journalist* | in de rol van stagiair en toegevoegd medewerker van VPRO Medialab heb ik de projectleiding om DoofPod na de hackathon verder te realiseren.

Overige personen:

- **Annelies Termeer** en **Geert-Jan Strengholt** | *conceptontwikkelaars VPRO Medialab* | zijn vanaf het begin een fijn klankbord geweest, en hebben gestreden voor het (voort)bestaan van DoofPod.
- **Eritia De Jonghe** | *producer VPRO Medialab* | heeft (een deel van) de praktische zaken, zoals de begrotingen en de onderhandelingen, op zich genomen en heeft meegedacht met strategische keuzes binnen het proces.
- **Wouter Vroege** | *front-end developer VPRO.nl* | mede-geestelijk ouder van het concept van DoofPod. Heeft het prototype ontwikkeld*, zowel technisch als creatief, in de hackathon en tijdens de sprints.
- **Delyan Pragov** | *designer VPRO.nl* | heeft tijdens de sprints het design ontwikkeld* voor DoofPod.
- **Linda Gomes** | *schrijftolk* | heeft tijdens een deel van de user tests getolkt, en de transcripten voorzien van de extra captions.
- **Nele Eeckhout**, **Siona Houthuys** en **Mirke Kist** | *podcastmakers AudioCollectief SCHIK* | hebben als makers van de podcast *Bob* meegewerkt met het ‘herschrijven’ van het transcript van de eerste aflevering voor DoofPod.

**Ook de sprints zijn, rondom het concept en creatieve proces, altijd een samenwerking geweest tussen Wouter, Delyan en mijzelf.*

Impressie van mijn rol

Annelies Termeer

‘Gedurende haar stagetijd bij VPRO Medialab heeft Ines van den Adel een scala aan werkzaamheden verricht. Het opzetten en leiden van de validatie van het project DoofPod was daarvan haar belangrijkste bezigheid. Ze heeft leidinggegeven aan een team met een developer en designer, contact gelegd met belangenorganisaties voor doven en slechthorenden, inhoudelijk overleg gevoerd over de redactionele benadering met AudioCollectief SCHIK, kwalitatieve en kwantitatieve usertests georganiseerd (in samenwerking met de data-analist van de VPRO), proefpersonen gevonden en begeleid, verslagen geschreven van de bevindingen en deze gepresenteerd tijdens het omroepbrede NPO Innovatiefestival.’

‘Naast haar werk voor DoofPod heeft zij redactie gevoerd voor VPRO Medialab-website en social media: onderwerpen geresearched, teksten geschreven en beeldredactie verzorgd. Ook heeft Ines tips geschreven namens het Medialab voor de app VPRO Koos. Ze heeft meegewerkt aan de organisatie van een tweedaagse hackathon en twee keer zelf deelgenomen.’

‘Ik heb Ines ervaren als een zeer zelfstandige, hardwerkende, intelligente stagiair, die vaak aan één woord genoeg had om aan de slag te gaan. Ze droeg vaak slimme suggesties en inzichten aan, bleef altijd vrolijk en kalm en had in het project DoofPod volledig de controle. Kortom, eigenlijk heeft Ines tijdens haar stage gefunctioneerd als een volwaardige medewerker van het VPRO Medialab.’

Geert-Jan Strengholt

‘Een stage bij VPRO Medialab kan op vele manieren ingevuld worden en uit verschillende taken bestaan. Dat wordt in hoge mate bepaald door de wisselende aard van onze innovatieprojecten, de samenwerking met makers en onze publieke activiteiten. Soms liggen taken meer op het productionele vlak, soms hebben ze een technische of juist journalistieke focus.’

‘Niet vaak treffen we een stagiair die zich daarin direct thuis voelt en vanuit een journalistieke nieuwsgierigheid direct op niveau mee denkt en doet. Bij Ines waren we snel geneigd om te vergeten dat ze ons team als stagiair aanvulde, door haar inbreng en zelfstandigheid. Als deelnemer aan onze Hackathon

Augmented Podcasts, en lid van het winnende team, gaf ze al aan graag verder te willen met het concept Doofpod.'

'De initiële premisse dat Doofpod een effectieve manier moest zijn om podcasts toegankelijk te maken voor de dove en slechthorende gemeenschap, kreeg bij Ines extra inhoudelijke en journalistieke impuls. Voor haar was met name belangrijk hoe de rijke, verhalende kwaliteit, de 'Immersive storytelling' van podcasts ook in de 'vertaling' kon worden meegenomen. Daarvoor moest ze op meerdere gebieden onderzoek doen, onder diverse doelgroepen, onder makers met diverse journalistieke achtergronden en deels in de techniek.'

'Ines heeft dat voortvarend opgepakt, laten zien dat ze de verantwoordelijkheid aan kon om het project inhoudelijk en procesmatig uit te voeren, en te opereren in een klein creatief team. Ook in de samenwerking met audio-collectief Schik heeft ze laten zien dat ze (andere) makers kan meenemen in een nieuw domein en op niveau kan samenwerken om tot een nieuw format of journalistieke werkwijze te komen.'

'Omdat Ines zo zelfstandig werkte vroegen we ons soms wel af of ze wel aan de bel zou trekken als het niet goed ging of wanneer ze hulp nodig had. Als spin in het web van Doofpod had ze veel verschillende taken. Maar even sparren of een klein duwtje op de juiste momenten waren meestal voldoende. En het resultaat mag er zijn.'

Eritia De Jonghe

'Ines is heel proactief, en heeft het hartstikke goed gedaan. Ze heeft DoofPod in haar eentje geleid, en hoefde alleen bij mij aan te kloppen voor zaken die intern geregeld moesten worden. De dingen die zij praktisch gezien gewoon niet kon doen omdat ze hier niet in dienst is. Onze samenwerking heb ik als heel fijn ervaren, zowel bij DoofPod als Medialab-breed. Ines voelde eerder als medewerker dan als stagiair, en ik ben trots op haar en wat zij heeft neergezet.'

Begripsafbakening

- **backlog** = bestaat uit een lijst met items (zie *user stories*) die uitgevoerd moeten worden tijdens de ontwikkeling van het product.
- **captions** = verwijst naar closed captions: ondertiteling gecombineerd met geluidsomschrijvingen. Binnen DoofPod wordt de term captions ook gebruikt als benoeming voor alleen de geluidsomschrijvingen.
- **chatcast** = een podcast gefocust op ongescripte gesprekken en interviews
- **hackathon** = een evenement waarin deelnemers in teamverband een probleemstuk proberen op te lossen door de kwaliteiten van de deelnemers te combineren. Een hackathon duurt doorgaans tussen de 8 en 48 uur en komt oorspronkelijk uit de ICT-wereld.
- **immersie** = de perceptie van fysiek aanwezig te zijn in een niet-fysieke wereld. Het betekent letterlijk 'onderdompeling'.
- **iteratie** = is het herhalen van een stap of fase in het ontwerpproces totdat het gewenste resultaat is bereikt. Hierbij wordt er een variatie gemaakt op de vorige versie van bijvoorbeeld een product.
- **NPO Innovatieproces** = bestaat uit twee fases: valideren en groeien
 - **validatietraject** = om de kansrijkheid en haalbaarheid van een idee zo goed en zo vroeg mogelijk te onderzoeken en te bewijzen, om te voorkomen dat er (veel) geïnvesteerd of ontworpen wordt in iets waar geen publiek voor blijkt te zijn. Na valideren volgt het *groeitraject*.
 - **groeitraject** = fase waarin ontdekt wordt hoe het idee verbeterd kan worden en waarin een MVP (zie *minimum viable product*) wordt gebouwd en getest. Dit concept wordt als pilot in de markt gezet en is vervolgens beschikbaar voor eindgebruikers. Het belangrijkste onderdeel van deze fase is de schaalbaarheid: kun je met dit product een breed publiek bedienen?
- **ondertiteling** = tekst onder aan film- of televisiebeelden die de vertaling geeft van wat er wordt gezegd, in dit geval wat er in de podcast gezegd wordt.

- In het Engels is er een bredere variatie, waarbij 'closed captions' specifiek verwijst naar ondertiteling voor doven en slechthorenden: daar zijn ook geluidsomschrijvingen aan toegevoegd. In het Nederlands is daar geen specifieke bewoording voor.
- **prototype** = eerste exemplaar van een nieuw product
 - **minimum viable product** (MVP) = vroege, uitgekleepte versie van een product. Omvat de minimale functionaliteiten van een website of app om levensvatbaar te zijn.
- **scrum** = hierin werk je met een zelf organiserend en multidisciplinair ontwikkelteam in korte cycli (zie *sprint*) aan concrete tussenproducten.
- **sprint** = vooraf vastgestelde time-box waarbinnen een bepaald onderdeel van een project afgerond moet zijn.
- **testscript** = script voor het testen van bijvoorbeeld een product.
- **toegankelijk(heid)** = bereikbaar voor bijvoorbeeld mensen met een auditieve beperking.
- **transcript** = geschreven weergave van gesproken tekst
- **user story** = een korte beschrijving (story) van wat een gebruiker (user) wil. Altijd opgebouwd uit (een variatie van) 'Als [rol], Kan ik [functie], Zodat [reden]'.
- **user test** = wordt ingezet om de toegevoegde waarde van een concept of idee te toetsen. De tests worden altijd individueel afgenomen.
- **vodcast** = een podcast gecombineerd met video.

Deel 1

Voorbereiding en research

Hoe het begon

In december 2021 deed ik samen met Wouter Vroege (developer VPRO), Cécile Elffers (redacteur VPRO Gids) en Job Leseman (toen stagiair VPRO Medialab) mee aan een hackathon van VPRO Medialab. Het thema van deze hackathon was Augmented Podcast: het verkennen van de grenzen en mogelijkheden van audio.

Al voor de hackathon besprak ik met Wouter wat voor invalshoek wij zouden kunnen oppakken. Aangezien wij toentertijd allebei bezig waren met interactive- en immersive storytelling, moest ik denken aan hoe je zulke verhalen toegankelijk kunt maken. Marie, op dat moment een interaction designer bij de VPRO, is doof, waardoor ik mij afvroeg: hoe kunnen we de audio ook voor haar toegankelijk maken? Zo begonnen we met het idee om podcast toegankelijk(er) te maken.

Tijdens de hackathon is het eerste prototype al tot stand gekomen. Het is motiverend om te zien hoeveel je voor elkaar kunt krijgen in slechts twee dagen! Dit prototype maakten we op basis van het korte audioverhaal *God, Mens, Eierwekker*. Dit is een absurdistisch verhaal over een man die op een dag plotseling een ei legt. Het korte verhaal is heel gevarieerd: er zitten gevoelens in van verbazing tot angst, en radeloosheid tot rust. Dit was voor ons dus erg interessant om te vertolken in de 'closed captions'.

Closer captions

[Een video](#) van kunstenares Christine Sun Kim, genaamd *Closer captions* is in het proces een mooie inspiratie geweest. Hierin laat de niet-horende Christine zien (of eigenlijk: lezen) hoe mooi en waardevol closed captions kunnen zijn als ze goed gemaakt worden. Want volgens haar zijn ondertitelingen meestal slecht; niet voor niks dat zij daar haar video mee begint.

Direct laat ze het verschil zien tussen hoe ondertiteling meestal is, en hoe

Afb. 1 Stills uit 'Artist Christine Sun Kim Rewrites Closed Captions'

het zou kunnen (of moeten?) zijn: je hoort vioolmuziek, maar die wordt in de ondertiteling slechts omschreven als [music]. Je mist de emotie, de persoonlijkheid van de muziek. Daarna volgt een voorbeeld van hoe het ook omschreven kan worden: [mournful violin music that sounds like crying alone in an empty bar]. Daar is een veel beter beeld van te maken dan alleen de karige omschrijving [music].

Waarom zouden wij als makers mensen met een auditieve beperking die ontzettend waardevolle laag ontnemen? Zo begon de ontwikkeling van DoofPod. Al snel ontstond de vraag of dit nou een journalistiek project zou worden of eerder een project gericht op design. Daarom eerst een bezinning op de veranderende rol van de journalistiek in het snel veranderende digitale medialandschap, waar de VPRO deel van uit maakt.

De rol van de journalist in het (snel) veranderende digitale medialandschap

Verandering op de ene plek betekent ook verandering op de andere plek. De ontwikkelingen binnen de digitale wereld heeft de journalistiek totaal op z'n kop gezet: tegenwoordig ligt de focus meer op digitaal en online, in plaats van op print.

Het lectoraat Kwaliteitsjournalistiek in Digitale Transitie, of JournalismLab, is verbonden aan de School voor Journalistiek in Utrecht en doet onderzoek naar de impact van digitalisering op de journalistieke praktijk en op het journalistiek onderwijs. Dit platform deelde een onderzoek rondom de grenzen van journalistiek. Want, zo stellen zij, het snel veranderende digitale medialandschap zorgt ervoor dat de definities van 'journalistiek' en 'journalist' ter discussie zijn komen te staan (JournalismLab, 2019).

Het werk van een journalist is (en wordt) steeds gevarieerder, waarbij er van een individu wordt verwacht om een duizendpoot van vaardigheden te zijn. Sterker nog: het aantal freelancejournalisten in Nederland is nog niet eerder zo hoog geweest als nu (Kivits, 2021). Hiermee is het aandeel journalisten met een vast honk op een traditionele nieuwsredactie ook zeer geslonken.

Onderzoek naar verandering en ervaring

Het onderzoek dat JournalismLab deelde focust zich op het inzetten van art-based research als onderzoeksmethode voor de journalistiek. Deze manier van onderzoek doen is namelijk specifiek goed voor het onderzoeken van ervaringen, en helpt bij het beter begrijpen van de 'rommeligheid, hybriditeit en inconsistenties' binnen de journalistiek (Hölsgens, Wildt, & Witschge, 2020). Door al die veranderingen is er een dynamisch landschap ontstaan waarin ieder een eigen perspectief en perceptie heeft van zijn of haar vak.

Onderdeel van het onderzoek van Hölsgens, Wildt en Witschge is een workshop waarin telkens tien tot twaalf journalisten in een halfuur aan de slag gingen met het visualiseren van hun kijk op hun vak en rol binnen de journalistiek. Dit resulteerde in een illustratie waarin de verschillende betekenissen in beeld zijn gebracht.

Zo koos een participant voor een openbaar bankje als representatie van de rol van de journalistiek: een plek om te luisteren en kijken naar diens omgeving.

Maar de journalist werd ook weergegeven als een hotdog verkoper: in contact met iedereen, ongeacht zijn of haar sociale achtergrond of standpunten.

Door de illustratie in te zetten als mogelijke weergave van de huidige journalistiek, geven de onderzoekers ruimte aan de verschillende definities van de journalistiek en de mensen uit het vakgebied: 'In plaats van te zoeken naar patronen in journalistieke zelfpercepties over hun rol in de samenleving en daarop te focussen, laat het kunstwerk verbanden, overlappingen en spanningen naast elkaar bestaan.' (Hölsgens, Wildt, & Witschge, 2020).

De journalist in het werkveld

Er werd ook een andere workshop gedaan met een groep journalisten, waarin zij de opdracht kregen hun eigen netwerk te visualiseren: iedereen met wie zij samenwerken in hun werk, en wie daarvan binnen en buiten hun eigen werkveld – de journalistiek – werkzaam is en wie niet.

Opvallend genoeg gaven de participerende journalisten zichzelf niet simpelweg het label 'journalist' – als zij de term überhaupt al gebruikten. Als zij zichzelf identificeerden als 'journalist', ging dit altijd gepaard met het medium waarmee zij werken, de vaardigheden die zij hierbij inzetten, of zelfs een tweede beroep (Hölsgens, Wildt, & Witschge, 2020).

Anderen noemden zichzelf geen journalist, maar gebruikten labels zoals 'digital nomad', 'storyteller' of 'ondernemer'. Hiermee wordt erkend dat 'journalistiek' niet meer bestaat als een vaste of homogene categorie (Hölsgens, Wildt, & Witschge, 2020).

Fluiditeit

Dit wordt ook beaamt door Mark Deuze en Tamara Witschge in een artikel uit 2018. Hierin verwijzen zij naar Carlson en Lewis, die de journalistiek noemen als 'geen solide, stabiel ding om naar te verwijzen, maar een constant verschuivende denotatie die, afhankelijk van de context, anders wordt toegepast' (Carlson & Lewis, 2015).

In datzelfde artikel gaan Deuze en Witsche ook in op de veranderende verwachtingen van de journalist in het werkveld: 'Van journalisten wordt verwacht dat ze hun praktijken en werkrouines om- en bijschaven, over het algemeen zonder enige directe zeggenschap over de manier waarop de organisaties waarmee ze samenwerken, werken. Daarbij bewegen ze zich kwetsbaar binnen en buiten redacties en nieuwsorganisaties, groot en klein, in een poging om zowel het verschil te maken, als de eindjes aan elkaar te

knopen in een buitengewoon competitieve markt. In deze context betekent het begrijpen van journalistiek het waarderen van de persoonlijke drive van journalisten die verder gaan dan de institutionele beschermingen en privileges van het beroep' (Deuze & Witschge, 2018).

Deuze en Witschge ondersteunen hiermee het idee van een fluïde definitie van de journalistiek, die voor ieder persoon in het werkveld een andere betekenis heeft. En door daar ruimte aan te geven, de journalistiek vanuit zichzelf verder ontwikkelt en innoveert.

Immersie in de journalistiek

DoofPod draait om het creëren van een ervaring voor onze doelgroep – een ervaring (in de vorm van een podcast) die tot nu toe vrijwel niet beschikbaar is voor doven en slechthorenden. Bij goede podcasts komt daar een mate van immersie bij kijken.

Immersie is het meeslepende gevoel dat bijvoorbeeld een goed boek of een goed journalistiek artikel kan veroorzaken. Daarbij is er bij fictieve verhalen meestal ook zelfs sprake van een ‘suspension of disbelief’: de bereidheid van een lezer of toeschouwer om zijn scepticisme tijdelijk opzij te zetten. Op die manier word je volledig in het verhaal meegezogen.

Nu is in de journalistiek een ‘suspension of disbelief’ niet altijd relevant, je probeert ten slotte juist de realiteit weer te geven, maar het heeft wel sterk te maken met de mate waarin een journalist een verhaal overtuigend vertelt.

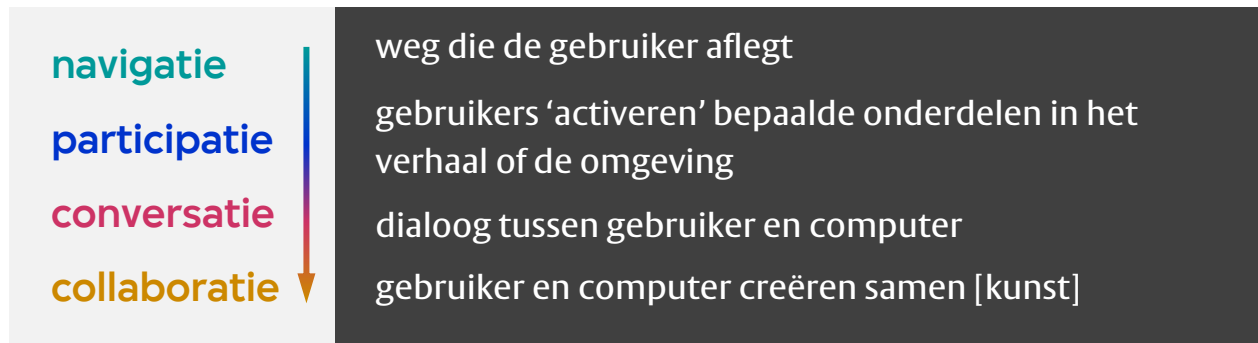
Als maker wil je natuurlijk dat mensen door blijven lezen, kijken en luisteren tot het einde van de productie. In het ‘snelle’ nieuws ligt de nadruk simpelweg op berichtgeving, maar grotere verhalen hebben meer nodig om het publiek vast te blijven houden. Proberen om mensen mee te krijgen in als het ware de ‘flow’ van het verhaal – de immersie – is een fenomeen dat lastig vast te grijpen is. Vandaar dat er ook verschillende theorieën zijn rondom immersie.

Zo kwam literatuurwetenschapper Marie-Laure Ryan met de volgende drie vormen van immersie (Ryan, 2015). Deze vormen slaan dan wel op immersie in de literatuur, maar zijn ook van toepassing op andere vormen van storytelling:

spatial immersion RESPONSE TO <i>SETTING</i>	temporal immersion RESPONSE TO <i>STORY</i>	emotional immersion RESPONSE TO <i>CHARACTER</i>
door een sterk gevoel van plaats en het plezier van ontdekken	door heel graag te willen weten wat als volgende gaat gebeuren	door sterke emotionele waarde te hechten aan een personage
Voorbeeld: interactieve documentaire <u>De industrie</u> (VPRO)	Voorbeeld: podcast <u>De brand in het landhuis</u> (NTR)	Voorbeeld: interactief artikel <u>Nobody loves you more than me</u> (SBS)

Immersie wordt vaak in verbinding gebracht met interactiviteit, en dat is niet voor niks. Interactiviteit kan helpen om het level van immersie te verhogen. Omdat jij bijvoorbeeld kunt kiezen of de hoofdpersoon links- of rechtsaf gaat, is de kans om in die 'flow' van immersie te komen, mits goed uitgevoerd, een stuk groter.

Maar interactiviteit bestaat in vele vormen en maten. Steve Dixon bracht dit terug naar vier *levels of interactivity*:

Navigatie is vrij simpel uit te leggen: in principe heeft een boek deze vorm van interactie al, want jij bepaalt zelf of je bij de eerste bladzijde begint. Van het andere uiterste, collaboratie, zijn dan weer minder makkelijk voorbeelden te noemen. Een daarvan is de interactieve film [Brainstream](#), waarin de kijker (of eigenlijk: gebruiker) iemands hersenen uit de toekomst masseert.

Klinkt erg abstract, maar de film zorgt ervoor dat ook jouw eigen hersenen een soort ontspannende massage krijgen door de bewegingen die de gebruiker met zijn vinger op het scherm moet maken. Ondertussen vertelt het een sterk verhaal over angststoornissen en onzekerheid. Een enorm mooi voorbeeld van hoe UX-design het verhaal en de vorm samen kunnen laten komen.

Maar over die interactiviteit valt te twisten: Bas Broekhuizen, docent journalistiek en media aan de Universiteit van Amsterdam, noemt het de interactiviteitsparadox (Blanken & Jong, 2014):

Een goed verteld verhaal k n de betrokkenheid van de lezer vergroten, bijvoorbeeld vergeleken met een feitelijk bericht. Foto's, kaartjes, grafieken k nnen dat verhaal begrijpelijker maken: een plaatje zegt soms nu eenmaal meer dan de spreekwoordelijke duizend woorden.

En interactiviteit kán de lezer nog eens extra betrekken: iedereen houdt van knopjes en gelikte animaties, zelf keuzes maken, wel of niet een videofragment openen, een verhaal tweeten of een comment plaatsen.

Maar al dat geklik leidt wel af van de inhoud. Elke link, elk knopje herbergt het gevaar van afhaken. Ander venster open. Waar was ik gebleven? Weg concentratie. De dood van duizend opties, inderdaad.'

Een balans vinden is hierin dus cruciaal; een overschot aan opties zet de hersenen juist op de verkeerde manier aan het werk en zorgt voor verwarring. Maar met de juiste combinatie en balans kan een ogenschijnlijk simpel verhaal naar een niveau hoger getild worden. Uiteindelijk willen journalisten vooral een indruk achterlaten bij het publiek, en dat is exact waar immersie om draait.

De variaties in slechthorendheid

Het is altijd van groot belang om nauw contact te hebben met mensen uit de doelgroep van je product(ie); op die manier kun je datgene maken waar mensen iets aan hebben. Maar bij DoofPod was het nóg belangrijker om zo veel mogelijk in samenspraak met de focusgroep te werk te gaan: een auditief en non-auditief brein werken heel anders.

Wanneer je denkt aan de groep doven en slechthorenden, denk je voornamelijk aan wat zij allemaal gemeen hebben: een auditieve beperking. Er wordt al snel onderschat hoe gevarieerd de groep mensen met een auditieve beperking daadwerkelijk is.

In 2020 waren er **795.000 mensen** met de diagnose slechthorendheid bekend bij de huisarts: 418.000 mannen en 376.900 vrouwen (48,2 per 1.000 mannen en 43,0 per 1.000 vrouwen).

In deze cijfers zijn lawaai- en ouderdomsslechthorendheid niet van elkaar en van andere vormen van slechthorendheid/doofheid onderscheiden, omdat de huisarts dit onderscheid niet altijd maakt en/of kan maken.

Vooraf vanaf de leeftijd van vijftig jaar neemt het percentage mensen met slechthorendheid sterk toe, het meest voor mannen. De jaarprevalentie (het aantal personen dat een bepaalde ziekte heeft gehad gedurende een bepaald jaar) betreft alle mensen die ergens in het jaar 2020 bekend waren bij de huisarts voor slechthorendheid. Deze mensen hoeven niet allemaal in 2020 contact te hebben gehad met de huisarts voor slechthorendheid.

Bron: (RIVM in opdracht van het Ministerie van VWS)

Onder deze groep zijn verschillende vormen van doof- en slechthorendheid te onderscheiden:

Prelinguaal doof

Prelinguaal betekent 'voor de taal'. Er is sprake van prelinguaal doof wanneer iemand zijn of haar gehoor verliest voordat de ontwikkeling van gesproken taal op gang is gekomen. Meestal zijn deze mensen doof geboren, of zijn dat

geworden voor hun derde levensjaar. Leren praten is hierdoor een stuk moeilijker.

Postlinguaal doof

Deze groep mensen is een stuk groter (Doof.nl, sd). Het gaat hierbij om mensen die de gesproken taal al ontwikkeld hebben, en daarna pas het gehoor verloren zijn. Dit zijn meestal zogenoemde plots- of laatdoven.

Plotsdoof

Hierbij wordt iemand plotseling doof. Dit kan gebeuren door bijvoorbeeld een ongeluk of een hersenvliesontsteking.

Laatdoof

Wanneer het gehoorverlies zich over een langere periode opbouwt, spreken we van laatdoof. De oorzaak hiervan kan hetzelfde zijn als bij plotsdooftheid, alleen laten de gevolgen zich geleidelijk zien. Het is niet altijd te herleiden hoe iemand doof of slechthorend is geworden.

Slechthorendheid

In theorie zijn alle doven (ook) slechthorend. Slechthorendheid is er in verschillende gradaties. Die verschillen worden uitgedrukt in het aantal decibel (dB) gehoorverlies.

0 – 30 dB verlies: normaal gehoor tot licht slechthorend. Men hoort bijna alles of heeft moeite met het verstaan van gefluister.

31 – 60 dB verlies: matig slechthorend. Men verstaat alleen met een hoortoestel pas echt goed wat er gezegd wordt in een gesprek met minstens vier personen.

61 – 90 dB verlies: ernstig slechthorend. Alleen met een hoortoestel verstaat men wat er gezegd wordt in een gesprek met één persoon.

> 90 dB verlies: zeer ernstig slechthorend tot doof. Ook met een hoortoestel in kan men nauwelijks meer geluiden horen. Er wordt ook nauwelijks meer verstaan wat er gezegd wordt in een gesprek met één persoon.

(Doof.nl, sd)

Mensen die zwaar slechthorend of doof zijn kunnen in aanmerking komen voor een Cochleair Implantaat. Een Cochleair Implantaat (CI) is een

gehoorprothese die geïmplanteerd wordt in het binnenoor. Het CI stuurt spraak en omgevingsgeluiden via elektrische prikkels direct naar de gehoorzenuw. Een CI is bedoeld voor kinderen en volwassenen met zeer grote gehoorverliezen die te weinig horen met gewone hoortoestellen. Een CI bestaat uit een inwendig deel (het implantaat) en een uitwendig deel (de spraakprocessor) (UMC Utrecht, sd).

Communicatie en tolken voor doven en slechthorenden

Elk persoon met een auditieve beperking heeft andere wensen en behoeften. Iemand die opgegroeid is met doofheid en altijd al Nederlandse Gebarentaal (NGT) heeft gebruikt, zal dus het liefst een gebarentolk inzetten. In Nederland zijn er zo'n 5.000 mensen die NGT als moedertaal hebben. Daarnaast zijn er nog zo'n 10.000-15.000 mensen die de taal later in hun leven hebben geleerd (Gebaren Inzicht, sd).

Voor mensen die de Nederlandse taal als moedertaal hebben, is een schrijftolk veel geschikter. Het gaat hierbij meestal om mensen die laatdoof of slechthorend zijn. Aangezien zij voorheen altijd al de Nederlandse taal gesproken hebben, is het voor hen makkelijker om in het Nederlands mee te lezen tijdens een gesprek. Dit is ook de reden waarom niet alle doven of slechthorenden de Nederlandse Gebarentaal machtig zijn.

Afb. 2 Sinds de corona-pandemie heeft gebarentaal plotseling veel aandacht gekregen door de persconferenties, het zogenaamde Irma Sluis-effect. Bron: ANP

Er is ook nog een soort middenweg: Nederlands met gebaren (NmG). Hierbij wordt de Nederlandse gesproken taal ondersteund met gebaren. NGT is een geheel eigen taal, met onder andere eigen grammatica. NmG is dus niet hetzelfde als NGT. Hier een voorbeeld, met dikgedrukt welke gebaren er worden gemaakt:

In NmG: De **[gele]** **[bal]** ligt **[in]** de **[kast]**

In NGT: **[Kast]** **[bal]** **[geel]** **[aanwezig]**

Podcast toegankelijkheid

Wat betreft het toegankelijk maken van podcasts, hebben makers op dit moment in principe drie opties: audio omzetten in tekst (een transcript), audio omzetten naar gebarentaal, of in plaats van een podcast, een vodcast maken (met bijv. ondertiteling en/of gebarentaal in beeld).

Elk van die opties heeft eigen voor- en nadelen. Lisa Hinderks (onderzoeker, medisch antropoloog, socioloog, schrijver en activist) vertelde erover op het Podcast Festival 2021 tijdens een masterclass *Toegankelijkheid voor doven en slechthorenden*:

'Je maakt het [met een audiotranscript] voor meerdere doelgroepen toegankelijk; voor plotsdoven, laatdoven, slechthorenden of mensen die misschien het liever willen lezen, mensen die Nederlands aan het leren zijn, die kunnen dan meelezen en dan kan het ter ondersteuning makkelijk zijn.

Maar ik heb al gezegd: het is niet voor alle doven en slechthorenden toegankelijk, omdat doven die opgegroeid zijn met de Nederlandse gebarentaal als moedertaal, daarvan is Nederlands hun tweede taal en die kunnen dat misschien niet goed volgen.'

Ze legt daarna uit dat bij gebarentaal de intonaties en emoties veel beter overgebracht kunnen worden, maar tegelijkertijd geen optie is voor mensen die geen gebarentaal kunnen. Daarnaast is het laten vertalen vrij kostbaar.

Het maken van een vodcast (podcast met beeld) heeft dan ook weer een voordeel, aldus Hinderks: je kunt ondertiteling en geluid synchroon laten lopen, en eventueel combineren met gebarentaal (of andersom). Tegelijkertijd is ook dat weer heel tijds- en arbeidsintensief.

Huidige toegankelijkheid in het Nederlandse podcastlandschap

Podcast is een en al audio. Niet zoals muziek; maar gesprekken, verhalen, spanningsopbouw, stemmen met een karakter, en omgevingsgeluiden die je fantasie en beeldvorming voeden.

In de podcastwereld zijn er hooguit een paar podcasts die zijn getranscribeerd. Neem bijvoorbeeld *De plantage van onze voorouders* (VPRO, 2020), waarvan de volledige transcripten op vpro.nl te vinden zijn. Dit draagt al bij aan het bestrijden van de enorme informatiedeprivatie onder dove en slechthorende mensen: hiermee hebben zij in ieder geval toegang tot de inhoud van de podcast.

Aan de transcripten hebben de makers ook het een en ander aan geluidsomschrijvingen toegevoegd: *bosgeluiden; muziek; geluid festival, trommels; vogeltjes fluiten...* Maar nog steeds is het geen weerspiegeling van de geuren en kleuren die omgevingsgeluid en geluidseffect kunnen bieden.

Maartje: Omdat het nog niet opgerakeld is.

Muziek.

Maartje: Maar zullen we anders nog een glaasje wijn nemen?

Albertine: Sowieso, sowieso want we hebben nog helemaal geen zoutje genomen, geen wijn genomen... We hebben niks genomen van genotsmiddelen.

Geluid festival, trommels

Een paar weken eerder. Ketu Koti. Het is snikheer in het park. Vast ook voor de vrouwen in hun felgekleurde jurken met heel veel lagen over elkaar. Zouden de mensen in de tijd van de slavernij die ook hebben gedragen? En wat betekenen de kleurige hoofddoeken, die allemaal geknoopt worden volgens een ander patroon? Nu loopt een statige vrouw naar het slavernijmonument. Het is muisstil terwijl zij zingt.

Wintipriesteres zingt..

Afb. 3 Fragment van transcriptie 'De plantage van onze voorouders'

Omroepen en podcasthuizen

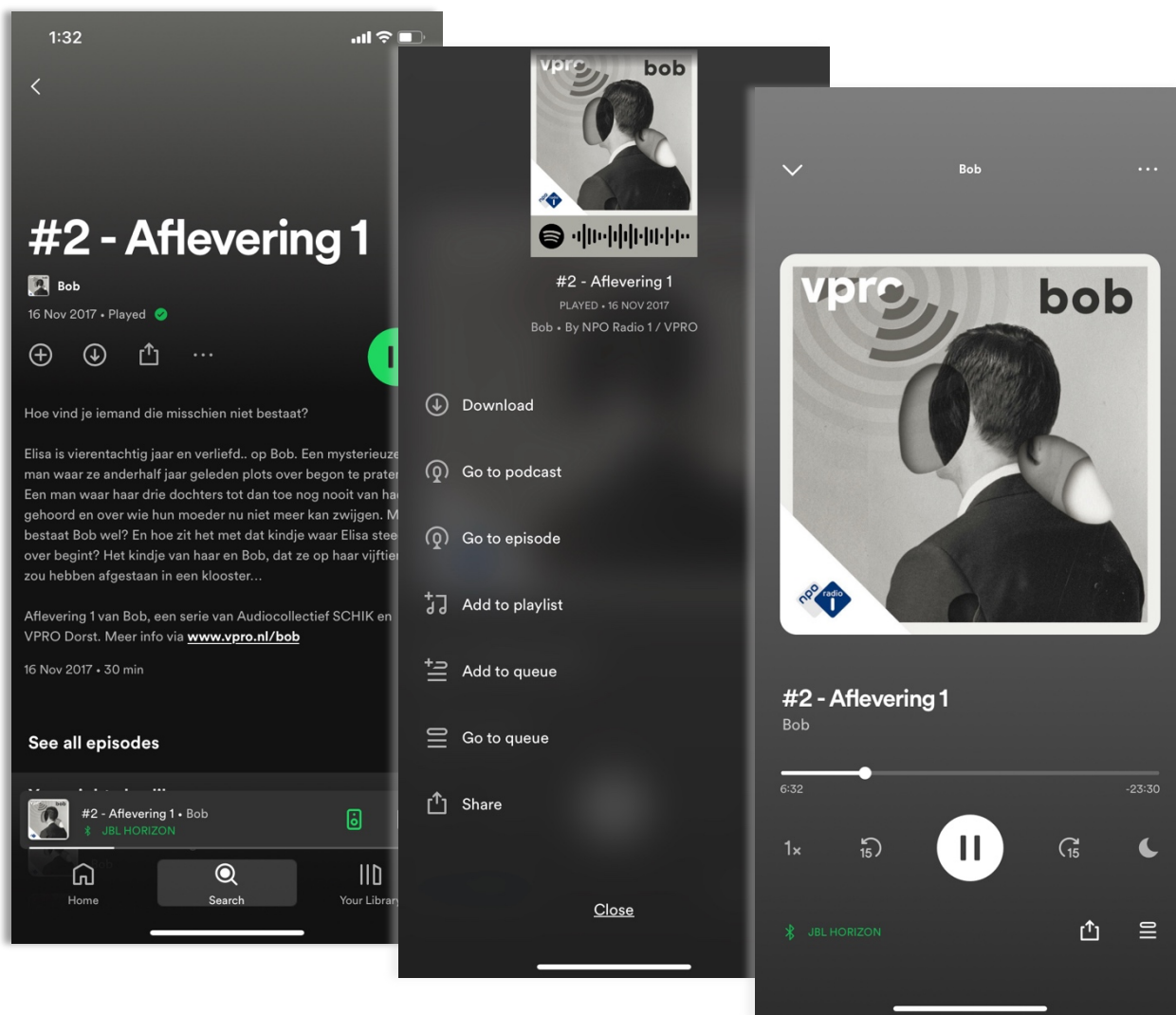
Vanuit omroepen en podcasthuizen wordt er op dit moment vrijwel niks gedaan rondom het toegankelijk maken van podcasts, los van de paar uitzonderingen.

Zo sprak ik met Mina Etimad, zij is onder andere presentator bij DOCS (voorheen Radio Doc), freelancejournalist en podcastmaker. Ook zit ze in de organisatie van het Podcastfestival van het Podcastnetwerk. Ze geeft aan dat het niet gebruikelijk is om transcripten openbaar te maken: 'Het zit bij omroepen echt totaal niet in de workflow. We geven het bij DOCS wel als optie, zo van; áls je een transcript hebt, dan kun je die ook bij ons kwijt. Maar het is dus geen vereiste vanuit DOCS.'

Opvallend vindt zij ook dat veel verhalende podcasts bijna altijd werken met een script: dat is al vrij dichtbij een transcript. 'NRC Vandaag bijvoorbeeld: zij werken áltijd met een script. Ze maken de podcast eerst in tekstvorm, en daarna nemen ze 'm pas op. Misschien dat iemand 'm daarna nog een keer moet checken, maar de tekst ligt er gewoon. Dat is toch bizar?'

Vanuit haar werkzaamheden voor het Podcastfestival probeert ze wel meer bewustwording te creëren rondom toegankelijkheid. 'Ieder jaar proberen we wel een onderdeel te programmeren over de toegankelijkheid van audio, zo ook de masterclass van Darice da Cuba en Lisa Hinderks. Daarnaast zit ik er ook aan te denken om bij het Podcastnetwerk een bundel te maken van alle podcasts die ook een transcript aanbieden.'

Volgens Anton de Goede ((eind)redacteur VPRO radiodrama, podcasts & documentaires) worden inzendingen voor de Prix Italia dan wél weer getranscribeerd, maar met een andere reden. 'Op die manier kunnen ze worden vertaald. Ik moest ook wel eens van die inzendingen beluisteren: dan hoorde je een Tsjechisch radiodrama en dan las ik mee met het vertaalde transcript. Soms snapte je dan helemaal niet meer waar je gebleven was, totdat je een bepaald geluid herkende vanuit het transcript.'

Afb. 4 Screenshots van de podcast Bob in de Spotify-app.

Tegelijkertijd is er momenteel niks op de huidige podcastplatforms (Spotify, Apple Podcast, etc.) wat ook maar wijst op een toegankelijke versie voor dove- of slechthorende mensen. Hierboven bijvoorbeeld de podcast *Bob* op Spotify. Podcastmakers zouden hooguit zelf een hyperlink in de beschrijving kunnen zetten, die linkt naar transcripten op een eigen website.

Opvallend genoeg is dat bij *De plantage van onze voorouders* niet gedaan: je kan de transcripten, na goed zoeken, alleen vinden via de programmapagina op de VPRO-website. Tijdens het Podcast Festival 2021 vertelt Darice de Cuba hierover:

‘De enige [podcasts met transcript] zijn inderdaad Ziek en De plantage van onze voorouders, die volgens mij recentelijk uit is. En ik wist ook helemaal niets, maar een van de makers heeft me er

via Twitter op geattendeerd dat er transcripten zijn, dus zo weet ik het. [...] Dus ik ging op de website kijken en ik kijk en ik zoek en ik kan het nergens vinden. Het stond er wel, maar ik moest heel hard zoeken, het was niet duidelijk. Je zag: luister dit, luister dat, maar over de transcripten keek je helemaal heen.

Dus dat is ook een probleem: sommige podcasts hebben transcripten maar je moet heel hard zoeken ernaar. En als ze soms aanwezig zijn – vooral in Amerika heb je veel transcripten – en vaak zijn ze niet echt lekker leesbaar.'

Niet alleen zijn er maar weinig transcripten in de podcastwereld, ze zijn ook nog eens enorm lastig te vinden. Bovendien zoeken doven en slechthorenden niet naar podcasts, want ze weten op voorhand al dat die niet toegankelijk zijn.

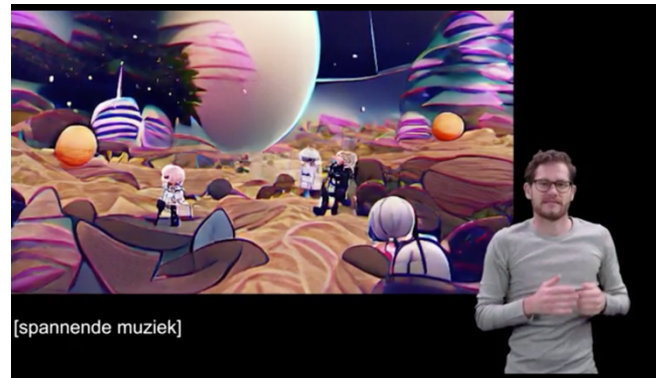
Voor beide partijen is het lastig elkaar te bereiken. Zo'n bundeling door het Podcastnetwerk zou al een stap in de goede richting zijn: hierdoor horen podcastmakers meer over de toegankelijkheid binnen hun werkveld, én is het voor doven en slechthorenden makkelijker om toegankelijke podcasts te vinden.

Toegankelijke podcast

Gelukkig staat de podcastwereld niet helemaal stil. Zo heeft de KRO-NCRV in 2021 al een validatietraject van NPO Innovatie doorlopen rondom toegankelijke podcast. Hieruit volgde een podcast voor dove- en slechthorende kinderen, genaamd [Toen was ik 12](#).

In de podcast is een 'normale' podcast te horen. De audio is gecombineerd met beelden die door middel van VQGAN+CLIP (kunstmatige intelligentie) zijn gegenereerd. Daarbij is het beeld voorzien van ondertiteling en een gebarentolk.

KRO-NCRV heeft de resultaten van het traject gedeeld met andere omroepen via NPO Innovatie. Daarin rapporteren zij over een doelgroeponderzoek met dove- en slechthorende kinderen (KRO-NCRV, 2021). De kinderen kregen meerdere versies, met verschillende combinaties, van de podcast te zien. Uiteindelijk bleek een combinatie van zowel ondertiteling als een gebarentolk het beste voor hen te werken.

Afb. 5 Stills uit aflevering 'De maanlanding' van de podcast 'Toen was ik 12' van KRO-NCRV

De reacties op de uiteindelijke podcast waren heel positief (KRO-NCRV, 2022):

- 2.000 x afgespeeld, met als uitschieter 'De maanlanding'
- 71,4% wil meer afleveringen van deze podcast zien
- 71,5% waardeerde de podcast met een 8 of hoger
- 85,7% vond de beelden passen bij het verhaal

Wat betreft het proces was de feedback van het ontwikkelteam dat veel onderdelen van de podcast behoorlijk tijdrovend waren. Zo duurde het heel lang voordat de AI-beelden gegenereerd waren. Ook heeft het toevoegen van de gebarentolk veel tijd in beslag genomen.

In België lanceerde live-ondertitelbedrijf MAX Live Media Access in april eenzelfde soort opzet, maar dan zonder de AI-visuals: de podcast *Drempelvrij*, waarbij ondertiteling en gebarentaal gecombineerd worden (Trappeniers, 2022).

Immersive transcription

Een ander voorbeeld van toegankelijke audio dat ik ben tegengekomen is een productie van Vox Media: een '[immersive transcription](#)' van de podcast *More Than This*. Het is een ontzettend rijk vormgegeven versie van het transcript, volledig aangepast naar het verhaal. Het is indrukwekkend om doorheen te scrollen; je weet niet wat je in de volgende scroll gaat aantreffen, maar je weet dat het er mooi uit gaat zien.

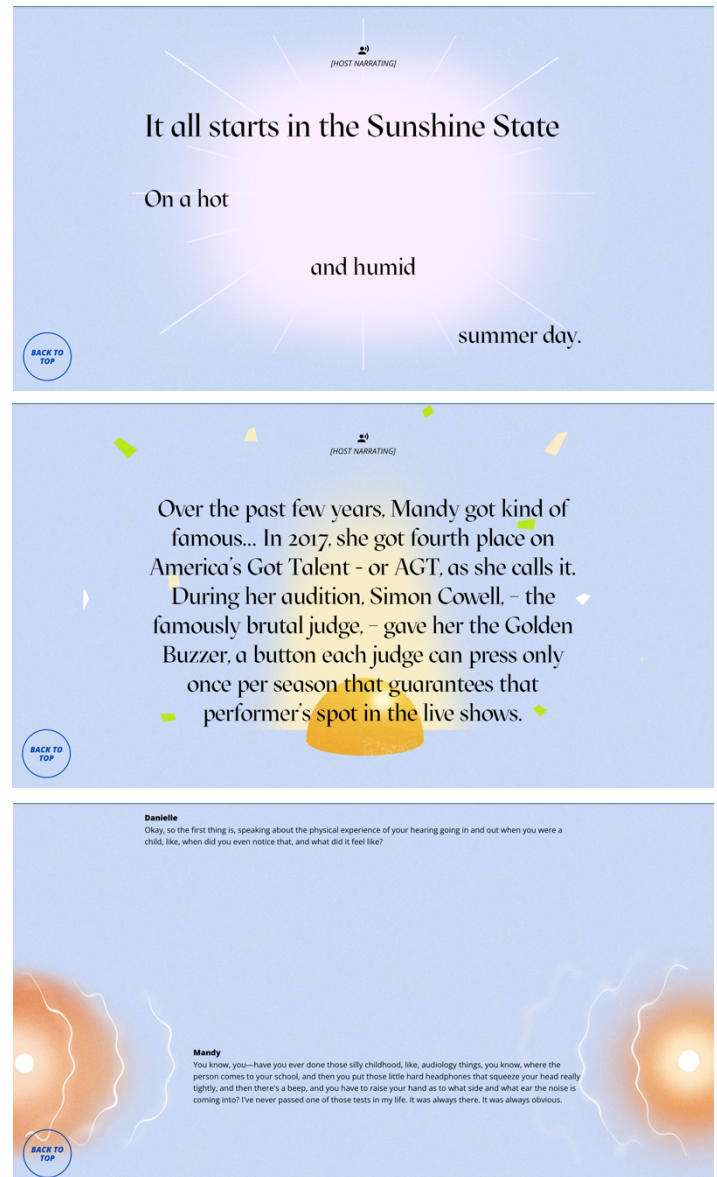
Voor DoofPod zou men al snel denken: 'dit wil je toch ook?!', maar dat is toch echt niet het geval. Deze productie heeft waarschijnlijk veel tijd en arbeid gekost, iets wat zorgt voor een enorme drempel voor makers.

Ik wilde onszelf juist uitdagen om iets te ontwikkelen wat laagdrempelig is voor de *maker* van de podcast; anders komt er geen verandering in de toegankelijkheid van het podcastlandschap.

Dit betekende niet per se zo min mogelijk visuals, maar het moest wel zo beperkt (en dus schaalbaar) mogelijk blijven.

Daarnaast vind ik de kracht van audio juist dat je *niks* ziet. Iedereen heeft een eigen beeldvorming, en dat is juist wat het luisteren van podcasts zo bijzonder en mooi maakt.

In de immersive transcription van Vox vind ik de vormgeving dan wel weer mooi gedaan: ze geven slechts abstracte vormen, een vaag idee van iets. Geen letterlijke zon, maar een fel witte bol in een blauwe vlakke. Ook dit zorgt er alsnog voor dat jouw eigen fantasie en beeldvorming geprikkeld wordt. Maar: voor dit project dus te arbeidsintensief.

Afb. 6 Stills uit de immersive transcription van 'More Than This' van Vox Media.

Het prototype en de jury

Met veel van de hiervoor beschreven kennis zijn we tijdens de Medialab-hackaton tot [het eerste prototype](#) gekomen: het transcript van het hoorspel *God, Mens, Eierswekker*, aangevuld met sfeer- en emotie-omschrijvingen. Ook hebben we in de vormgeving geprobeerd bepaalde verschillen en ‘kleuren’ duidelijker te maken. Zo is er een fragment waarin er een soort goddelijke stem spreekt met een flinke echo. Die tekst hebben we in een oversized gotisch lettertype gegoten.

Afb. 7 Stills uit het DoofPod-prototype

Ook Eva, de vriendin van de hoofdpersoon, heeft een paar regels in het hoorspel. Voor haar hebben we een soort handgeschreven lettertype gekozen.

Onderin het scherm is de ‘extra laag’ te lezen (zie afb. 7). We merkten tijdens de hackathon dat we allemaal een eigen definitie hadden van die closed captions. In een later stadium in het project is het een aandachtspunt om daar een goede omschrijving aan te geven.

Naast deze inhoudelijke onderdelen, is de player ook voorzien van een pauze/play-knop links onderin (die in het prototype niet functioneert, maar wel laat zien dat dat een belangrijke feature is) en een knop om het tempo

van de tekst te versnellen of vertragen. Ook is er bovenin een dunne balk die laat zien hoever je bent in het verhaal.

Aan het einde van de hackathon presenteerden wij ons prototype. Als enige van de zes teams hadden wij al een werkend product dat wij konden laten zien. Wij waren uiteraard erg blij dat DoofPod het winnende project is geworden van de hackathon; dit betekende (na het doen van een aanvraag) de start van een validatietraject bij NPO Innovatie.

DE JURY:

Een origineel, creatief concept dat de grenzen van de podcast oprekt door vragen op te roepen als 'Hoe definieer je een podcast?' 'Hoe audiogedreven moet het zijn?' Het concept draagt bij aan de missie van de publieke omroep om er voor iedereen te zijn. Bij NPO Audio wordt voor auditief beperkten vooralsnog niet iets speciaals gedaan. Dit zou wellicht juist in de NPO-platforms ingebouwd kunnen worden.

"Mooi om toegankelijk te zijn; draagt enorm bij aan de missie van de publieke omroep."

"Ik was meteen gegrepen."

AudioCollectief SCHIK

Al vroeg in dit project heb ik contact gezocht met Siona, Mirke en Nele van AudioCollectief SCHIK. Zij hebben onder andere de podcasts *Bob*, *El Tarangu* en *Geen kleine man op hun naam staan*. Die eerste, *Bob*, ging in première op het IDFA, waar het verhaal verteld werd door middel van een interactieve voorstelling.

De podcast heeft vervolgens de Filmfonds DocLab Interactive Grant gewonnen, een prijs die in het leven is geroepen om interactieve projecten van Nederlandse bodem te stimuleren. Het gaat om projecten die urgent en innovatief zijn, van hoge artistieke kwaliteit en met internationale potentie.

Je kunt dus met zekerheid spreken van een succesvolle podcast. Daarnaast sluit de achtergrond van de makers goed aan bij het idee van DoofPod: Siona, Mirke en Nele hebben elkaar namelijk leren kennen op de opleiding Woordkunst aan het Antwerpse Conservatorium. Zij houden zich alle drie bezig met theater, schrijven en radiomaken. Aangezien DoofPod het doel heeft om sfeer en emotie over te brengen door middel van onder andere een nieuwe vorm van ondertitelen, leek mij dit de perfecte match.

SCHIK reageerde heel enthousiast op mijn vraag of zij wilden meewerken aan een toegankelijke podcastplayer. In dezelfde week waarin ik Siona telefonisch sprak, had SCHIK nog de vraag gekregen of er niet een toegankelijke versie van de podcast *Bob* is. Die vraag werd vaker gesteld, en dat terwijl die podcast uit 2017 komt.

Aangezien DoofPod een totaal nieuw concept is, was het even zoeken wat voor rol SCHIK ging krijgen. We zochten een soort dramaturgische laag die aan de 'captions' toegevoegd kon worden, maar wel gecombineerd met de deskundigheid van een schrijftolk.

Iedereen kan een eigen interpretatie hebben van bepaalde muziek of sferen, en dat leek misschien wel het lastigste aan dit project. Totdat ik besepte: niet een ander, maar SCHIK zelf kan gewoon hun eigen intenties onder woorden brengen. En vooral in de handen van zulke Woordkunstenaars gaat dat vast goed komen. Op die manier behoud je het eigenaarschap van de maker, in plaats van dat iemand anders het verhaal onder handen neemt. Daarnaast is het op die manier makkelijker te implementeren in de huidige werkwijze van podcastmakers.

De validatieaanvraag

De validatieaanvraag vormde het begin van vier maanden aan ontwikkeling.

Hieronder is een deel van de aanvraag te lezen. De aanvraag wordt gedaan in combinatie met een begroting en een (globale) planning, die zijn in de bijlage te vinden.

Validatie formulier

Gemaakt door Ines, gecheckt door DoofPod-team

Welk probleem (kans) heb je gesignaleerd? (eventueel aangevuld met resultaten van een eerdere verkenning) + (cijfermatige) onderbouwing indien mogelijk

Op dit moment zijn podcasts, op een enkeling na, ontoegankelijk voor mensen met een auditieve beperking. Hierdoor wordt een grote groep (namelijk zo'n 1,5 miljoen mensen) uitgesloten. Er is een enorme informatiedeprivatie onder mensen met een auditieve beperking. Binnen de VPRO is bijvoorbeeld de podcast *De plantage van mijn voorouders* weliswaar getranscribeerd, maar het staat absoluut niet gelijk aan de ervaring die podcast voor horende mensen kan bieden.

Wat is je idee? Welke oplossing heb je bedacht voor bovenstaand probleem?

Het voor mensen met een auditieve beperking mogelijk maken om de ervaring van een podcast te kunnen meemaken, en toegang te krijgen tot de informatie en verhalen van podcasts. Een mogelijke oplossing hiervoor is een visuele 'podcastplayer' waar niet alleen (evt. een versie van) het transcript van de podcast te lezen is, maar ook de sfeer overgebracht wordt door middel van bijv. visuals en closed captions.

Wat is je belangrijkste aanname? Dit is de reden dat je het experiment gaat uitvoeren.

Hoofdaanname: Een visuele podcastplayer is een prettige en passende vorm voor mensen met een auditieve beperking om podcasts te beleven en biedt voor hen toegevoegde waarde.

Subaannames:

- Mensen die doof of slechthorend zijn missen informatie omdat ze podcasts niet of zeer beperkt kunnen beluisteren.
- Mensen die doof of slechthorend zijn hebben behoefte om toegang te krijgen tot informatie en verhalen uit podcasts.
- Een visuele podcast-player kan podcasts toegankelijk maken voor mensen met een auditieve beperking.
 - Er is een technische oplossing denkbaar om informatie en verhalen uit podcasts toegankelijk te maken voor doven en slechthorenden.
 - Er is een technische oplossing en podcast-gebaseerd format denkbaar waarbij de unieke kwaliteit van podcasts voor doven en slechthorenden over te brengen is.

Op welke HKW-onderzoeksvragen (Hoe kunnen we..) wil je antwoord hebben?

- Welke subgroepen kunnen we onder het publiek van doven en slechthorenden onderscheiden als het gaat om beperkingen in het consumeren van podcasts?
- Welke behoeften hebben deze subgroepen rondom het consumeren van podcasts?
- Hoe kunnen we de 'podcast-behoeften' van (een deel van de groep) mensen met een auditieve beperking zo goed mogelijk vervullen?
- Hoe kunnen we mensen met een auditieve beperking de informatie, verhalen en ervaring (sfeer) geven van podcasts?
- *Evt.: Hoe kunnen we, in samenwerking met podcastmakers, de toegankelijke vorm van podcast zo laagdrempelig mogelijk maken binnen het maakproces?*

Welke doelgroep(en) wil je met je idee bereiken? Wees zo specifiek mogelijk.

We zullen ons richten op **mensen die postlinguaal doof/slechthorend** zijn. Dit zijn mensen die gehoorproblemen gekregen hebben ná ongeveer hun vierde levensjaar, wanneer de Nederlandse (gesproken) taal al ontwikkeld is. Deze groep mensen heeft de Nederlandse taal als moedertaal (en dus niet

gebarentaal) en gebruikt meestal een schrijftolk in plaats van een gebarentolk. Omdat zij tekstueel net zo vaardig zijn als horende mensen, is een podcastplayer op basis van tekst voor hen het meest geschikt.

Daarnaast heeft een deel van deze groep al ervaring met geluiden en soms zelfs podcasts. Dit kan de 'vertaling' van een podcast dus vergemakkelijken.

Hoe ga je valideren?

Wij zullen in samenwerking met AudioCollectief SCHIK en een schrijftolk aan de slag gaan met een 'vertaling' van de podcast Bob. Hierbij onderzoeken we wat de beste vorm is voor het verrijken van het (al bestaande) transcript van de podcast. Hieruit willen we een duidelijke definitie van de 'closed captions' (= sfeeromschrijvingen, de extra laag bovenop het transcript) bepalen en vastleggen.

Ook zullen we op korte termijn al de eerste usertest uitvoeren met ons eerste prototype van de player. Op die manier kunnen wij al snel bepalen wat de wensen en behoeften van onze doelgroep zijn, en dat gebruiken als basis.

Hierna zullen er twee 'cycli' zijn waarbij we usertests uitvoeren, op basis van onze bevindingen itereren en vervolgens een korte developing-sprint in gaan om de plannen te verwezenlijken. Deze usertests worden gedaan met telkens vijf (unieke) respondenten die binnen onze doelgroep vallen. De iteraties zullen telkens in samenwerking met o.a. een schrijftolk en SCHIK tot stand komen.

Als blijkt dat het voor de **doelgroep** een fijne manier is van het consumeren van informatie en verhalen uit podcasts, en het voor **makers** een versie is waar zij zelf ook achter staan, hebben wij ons doel bereikt.

De volledige validatieaanvraag (met planning en begroting) is te vinden in bijlage 2.

Deel 2

Validatietraject

Prototype 1

[Klik hier voor het prototype](#)

Nog voordat we verder zijn gaan ontwerpen aan het DoofPod-concept – voorafgaand aan de eerste sprint – heb ik een ronde user tests gedaan met drie testpersonen. Hierbij kregen zij het prototype te zien dat is voortgekomen uit de hackathon: de vertolking van *Mens, God, Eierwekker*.

Onderdeel van het voorbereiden van die user tests was het schrijven van een testscript. Bij het doen van kwalitatief onderzoek met personen is de vraagstelling cruciaal. De vragen mogen niet te sturend zijn; alle gedachten die een testpersoon heeft moeten de ruimte krijgen.

Het was dan ook leerzaam dat ik voorafgaand aan de DoofPod-tests mee kon kijken met usertests van een experiment met de Brommer Op Zee-app. Deze user tests werden weliswaar op afstand (online) gedaan en door een onderzoeksbureau (Valsplat in Amsterdam), maar des te fijner voor mij dat ik daarvan kon leren. Op die manier heb ik een soort ‘skelet’ kunnen maken voor de DoofPod-tests, en die verder kunnen invullen.

Ook wat betreft de uitvoering van de tests heb ik veel uit de Valsplat-tests kunnen halen. Ik vond het interessant om te zien hoeveel tijd er in het voorgesprek werd gestoken om de testpersonen te leren kennen en hen op hun gemak te stellen. Op die manier zijn mensen sneller bereid om te zeggen wat zij echt vinden.

In bijlage 4 is het testscript te lezen. Hierbij is de hoofdvraag van het onderzoek: *Hoe ervaart men de eerste versie van de DoofPod-podcastplayer als ‘vertolking’ van een podcast?* Redelijk globaal, maar dat is ook de fase waar we nu in zitten: er is nog alle ruimte om een bepaalde kant op te gaan.

Op de volgende pagina's volgt een samenvatting van elke user test (in deze ronde met Ewa, Sandra en Madelon) en een algemene conclusie van deze eerste user testronde. De volledige notulen van de user tests zijn terug te lezen in bijlage 5.

Conclusies van user tests

Ewa

Ze was over het algemeen heel enthousiast. Het startscherm maakte haar heel nieuwsgierig: ze wilde graag doorklikken. Hierbij vond ze het fijn dat het een simpel en rustig startscherm is. *'Ziet er geweldig uit!'*

Vormgeving

Ewa vond de algemene vormgeving fijn, een zwarte achtergrond werkt goed. De verschillende lettertypes per persoon zijn een succes: *'De lettertypes zijn leuk! Het maakt het levendig en het is handig, zo kan je het onderscheiden.'* Ook de manier waarop de woorden verschijnen *'zorgde voor spanning'*.

Het tempo lag voor haar eigenlijk iets te laag, maar ze vond het ook juist wel fijn dat je er *zo in meegenomen wordt*. Het knopje om het tempo aan te passen was haar nog niet opgevallen. Ze vindt dat je het tempo niet volledig uit handen moet geven, omdat het belangrijk is dat je zelf niet zoveel hoeft te doen.

De gele tekst vond ze *te klein, en te ver* van de witte tekst af staan. Daardoor vond ze het vermoeiend lezen. Ze denkt dat ze een DoofPod als deze *niet lang zou volhouden* (*'Misschien went het wel'*), maar als het afwisselen van de tekst en de vormgeving beter zouden zijn afgestemd, zou het wellicht beter werken. Ze ziet en denkt mee met de mogelijkheden van de player. Zo zou ze een aantal *visuele onderdelen een goede toevoeging* vinden. Als voorbeeld noemde ze een eierwekker en de blote voeten op de vloer.

Teksten

In het begin snapte ze niet wat de betekenis en *functie van de teksten* was: *'Er zijn twee plekken waar je moet lezen, dat is dan verwarrend.'* Halverwege snapte zij wat de gele tekst precies betekende; vanaf dat moment zag ze de toegevoegde waarde ervan. Ze gaf aan dat ze het fijn had gevonden als er van tevoren was uitgelegd wat precies de functie/'logica' van de teksten was.

De invulling van de gele teksten was wisselend, sommige dingen vond ze een goede toevoeging: *"Geluid van voeten", dat soort dingen zijn leuk om mee te krijgen, dan krijgt je fantasie een boost.* Maar de wat cryptische teksten vond zij wat minder: *'Ik zou eerder geluiden doen die je mist, gevoel kun je niet horen. Aan de manier van praten wel, maar dat zorgde voor verwarring [...] zelf had ik gezegd, 'met geknepen stem' bij voorbeeld. Het geeft een toevoeging, maar de invulling zou beter moeten.'*

Sandra

De inhoud van het hoorspel is normaal niet Sandra's smaak, maar over de vorm was ze al heel enthousiast. Ze ziet wat we ermee willen bereiken en ze merkt nu al de toegevoegde waarde ervan. Maar natuurlijk had ze ook een aantal waardevolle op- en aanmerkingen.

Vormgeving

Sandra snapte precies wat de bedoeling van DoofPod is: het zou geen boek of video moeten zijn, maar een alternatief voor podcast. Zo vond ze het juist fijn dat het tempo van de tekst niet gelijk met haar leestempo lag: *'Dit zorgde ervoor dat je eigenlijk op het tempo van de verteller mee gaat, het maakt dat je het rustiger leest [...] Ik vind het fijn dat het tempo mij opgedragen wordt.'* Daarnaast zou ze er niet (te veel) visuals bij willen, omdat het dan te veel op een video gaat lijken.

Ze vond de verschillende lettertypes heel leuk en handig, maar de 'goddelijke' tekst wel onleesbaar. Ze speelde ook nog met het idee om de verschillende rollen ook een verschillende kleur te geven, maar daar kwam ze toch van terug: *'[...] dat maakt het misschien minder toegankelijk voor visueel beperkten.'*

De gele geluidsgolf voor Sandra de continue aanwezigheid van geluid aan. Dit betekent dat ze 'm ook stil zou willen hebben wanneer er niks is.

Daarnaast vond ze de gele progress-balk fijn: dit geeft voor haar inzicht in wanneer het verhaal daadwerkelijk is afgelopen.

Ze stelt dat het customizen heel belangrijk is. Zo zou je bijvoorbeeld kunnen kiezen of je met of zonder geluid kijkt/leest: *'Geluiden zou leuk zijn, je kunt het altijd uitzetten. Alles wat je meepikt, pik je mee.'* Ook het aanpassen van het tempo ziet zij hierbij als goede toevoeging, onder andere zodat je het verhaal sneller kunt afkijken wanneer dat nodig is.

Een ander aandachtspunt was het feit dat het telefoonscherm in slaapstand ging als het scherm een tijdje niet aangeraakt werd. Dit zou ook verholpen moeten worden.

Teksten

Sandra zag de toegevoegde waarde van de extra ondertiteling: *'[...] als het er niet stond was het wat vlakker, het gaf extra diepte aan het verhaal.'* Die gele teksten zouden volgens Sandra tot de essentie gehouden moeten worden. Ze hoeft niet exact te weten wat zij niet hoort, maar wat voor functie of toevoeging dat geluid precies heeft. Hierbij vindt zij emotie en gevoel het belangrijkste, maar zegt daar ook bij dat dat heel erg persoonlijk is.

Madelon

Madelon was wat kritischer dan Sandra en Ewa. Dit kwam mede omdat zij niet helemaal had verwacht dat de DoofPod helemaal geluidloos zou zijn. Ik (Ines) denk dat Madelon, sinds ze een CI heeft, juist zoveel mogelijk dingen wil horen, maar dan met de nodige (extra) ondersteuning. Ze had een aantal goede aandachtspunten.

Vormgeving

Madelon vond de DoofPod in **vrij verwarrend**. Ze wist eerst niet zo goed waar zij moest kijken, en vond de **gele tekst vooral 'heel storend, irritant en heel afleidend'**. Aan slechts de witte tekst zou zij al genoeg hebben gehad, omdat de tekst van het verhaal haar al meenam.

Het tempo vond zij ook te langzaam, dit frustreerde haar: *'Het gaat wat langzamer dan ik zou willen, het **lijkt alsof je een boek leest zonder dat je de pagina's om kan slaan**.'* Op de een of andere manier vond ze het makkelijker om de gele teksten ook mee te krijgen wanneer het tempo juist hoger lag. Ze vond het wel leuk dat de verschillende personen ieder een eigen lettertype had. Ze zou **graag meer visuele dingen willen zien ('als een stripboek')**, zodat dat het verhaal meer ondersteunt en meer verhalend maakt. Het voorbeeld van voetstappen en een eierwekker in beeld maakte haar heel enthousiast.

Teksten

In het begin al bleek het verhaal *God, Mens, Eierwekker* wellicht iets te absurd voor Madelon. Ze gaf aan niks van het verhaal meegekregen te hebben, mede door de vorm, maar waarschijnlijk ook door het verhaal; ze moest wel lachen tijdens het bekijken van de DoofPod, maar dit kwam op mij eerder over als verbazing en verwarring.

Over de extra ondertiteling was Madelon dus heel stellig. Dit is niet alleen bij de DoofPod het geval: **ook op TV vindt zij zulke ondertiteling heel irritant**. Dat dit voor haar niet werkt, ligt dus niet direct aan de DoofPod. Ze zei wel dat sommige dingen wel een toegevoegde waarde had. Hierin noemde ze specifiek dat ze het belangrijk vindt om te lezen/weten wat de *functie* van het geluid is: **'Benadruk niet wat je niet hoort, maar waarom je het hoort.'**

Madelon zou het liefst een combinatie willen hebben van geluid en de tekst: **'Combi van geluid/muziek met de tekst zou grandioos zijn!'**

Algemene conclusie

Gele tekst

Ewa en Sandra waren erg enthousiast over een extra ondertiteling voor de emotionele laag/sfeeromschrijvingen. De overkoepelende feedback kwam erop neer dat zij absoluut de toegevoegde waarde ervan zien, maar de invulling ervan beter moet. Hierbij vinden de respondenten het vooral fijn en leuk om dingen te lezen die daadwerkelijk een functie hebben binnen het verhaal. Volgens Ewa en Sandra maakt de ondertiteling het verhaal minder plat.

Ewa: “Geluid van voeten’, dat soort dingen zijn leuk om mee te krijgen, dan krijgt je fantasie een boost’

Sandra: ‘[...] als het er niet stond was het wat vlakker, het gaf extra diepte aan het verhaal.’

Madelon: ‘Benadruk niet wat je niet hoort, maar waarom je het hoort.’

Wat betreft de vormgeving vond iedereen de gele tekst te klein, en qua tempo niet lekker combineren met de witte tekst. Op twee plekken tegelijkertijd lezen werkt niet: de timing van het verschijnen van de teksten moet goed afgestemd zijn. Ook is het goed om te kijken naar de afstand tussen de witte en de gele tekst. Wellicht dat het vergroten van het lettertype al voldoende is.

Witte tekst

De inhoud van de witte tekst laat ik hierbij even achterwege: dit is 1 op 1 van het hoorspel overgenomen. Over de vormgeving waren alle respondenten voornamelijk positief: de manier waarop de tekst woord voor woord in beeld komt spreekt hen heel erg aan. Hierdoor werden ze meer meegenomen in het verhaal.

Ook hier is het tempo een terugkomend onderdeel van gesprek geweest. Waar vooral Sandra het ergens juist wel fijn vond om mee te gaan in het overwegend langzame leestempo, leverde het bij Madelon juist veel frustratie op. Zodanig zelfs, dat ze het focus volledig verloor en het verhaal niet volgde. Ewa zat daar iets meer tussenin: zij merkte dat het vrij langzaam was, maar hoefde het niet per se sneller te hebben. Wat betreft het tempo is het dus behoorlijk cruciaal dat gebruikers duidelijk de optie hebben om die aan te

passen. Tegelijkertijd mogen wij als makers best de teugels in handen nemen en een tempo bepalen waarvan wij denken dat het goed bij het verhaal past.

Ewa: 'Lettertipes zijn leuk! Dat maakt het levendig. Je krijgt het tot je, dat is leuk.'

Sandra: '[Het lage tempo] maakt dat je het rustiger leest [...] Ik vind het fijn dat het tempo mij opgedragen wordt.'

Madelon: 'Het lijkt alsof je een boek leest zonder dat je de pagina's om kan slaan.'

De verschillende lettertipes waren in ieder geval een groot succes: alle drie waren er enthousiast over. Ze vonden het fijn dat ze op die manier de rollen van elkaar konden onderscheiden. Er moet wel op gelet worden dat de lettertypen niet té extreem zijn, zodat alles wel goed leesbaar blijft.

Rest van de vormgeving

De gele geluidsgolf was voor nu in ieder geval nog te karig. Sandra zou meer verbinding willen zien tussen de animatie en de inhoud, bijvoorbeeld dat de golf stopt met bewegen zodra er niks in beeld is. Ook het veranderen in verschillende kleuren was een element waar overwegend positief naar gekeken werd. Ewa noemde hierbij wel dat je dan zou moeten leren wat de kleuren betekenen, maar dat het uiteindelijk wel kan bijdragen aan het verhaal.

Vooraf Madelon werd heel erg enthousiast van meer visuele ondersteuning. Hierbij waren de blote voeten en de eierwekker terugkomend voorbeelden. Ewa noemde ook haptic feedback als toevoeging, waarbij de telefoon trilt wanneer de eierwekker afgaat. Of zo'n functie daadwerkelijk breed ingezet kan worden is wel het onderzoeken waard, aangezien het wel kan bijdragen aan de immersie van het verhaal.

Toevoegingen

Een kleine, maar belangrijke aanpassing is het niet in slaapstand laten gaan van het beeldscherm. Daarnaast is er, verrassend genoeg, meerdere keren aangegeven dat de DoofPod niet geluidloos hoeft te zijn. Een geluidarme ervaring is veel geschikter. De respondenten hebben bij podcast vooral moeite met het meekrijgen van stemmen en het volgen van gesprekken. Achtergrondmuziek en sfeergeluiden kunnen zij (afhankelijk van de persoon) enigszins meekrijgen. Zoals Sandra het mooi zegt: 'Wat je meepikt, pik je mee.'

Prototype 2

Sprint 1

De resultaten uit de user tests heb ik meegenomen in de voorbereiding van de eerste sprint. Deze sprint vond plaats tussen donderdag 17 en dinsdag 22 maart. Gedurende deze vier dagen ben ik met Wouter (developer) en Delyan (designer) het prototype en het concept verder gaan ontwikkelen.

Voordat wij van start zijn gegaan, heb ik mijn voorbereidingen getroffen. Ik maakte een Trello-bord aan met een **kanban/scrum-opzet** en ik begon met het schrijven van **user stories** en andere aandachtspunten voor de **backlog**.

scrum = hierin werk je met een zelf organiserend en multidisciplinair ontwikkelteam in korte cycli aan concrete tussenproducten. Deze korte cycli heten sprints.

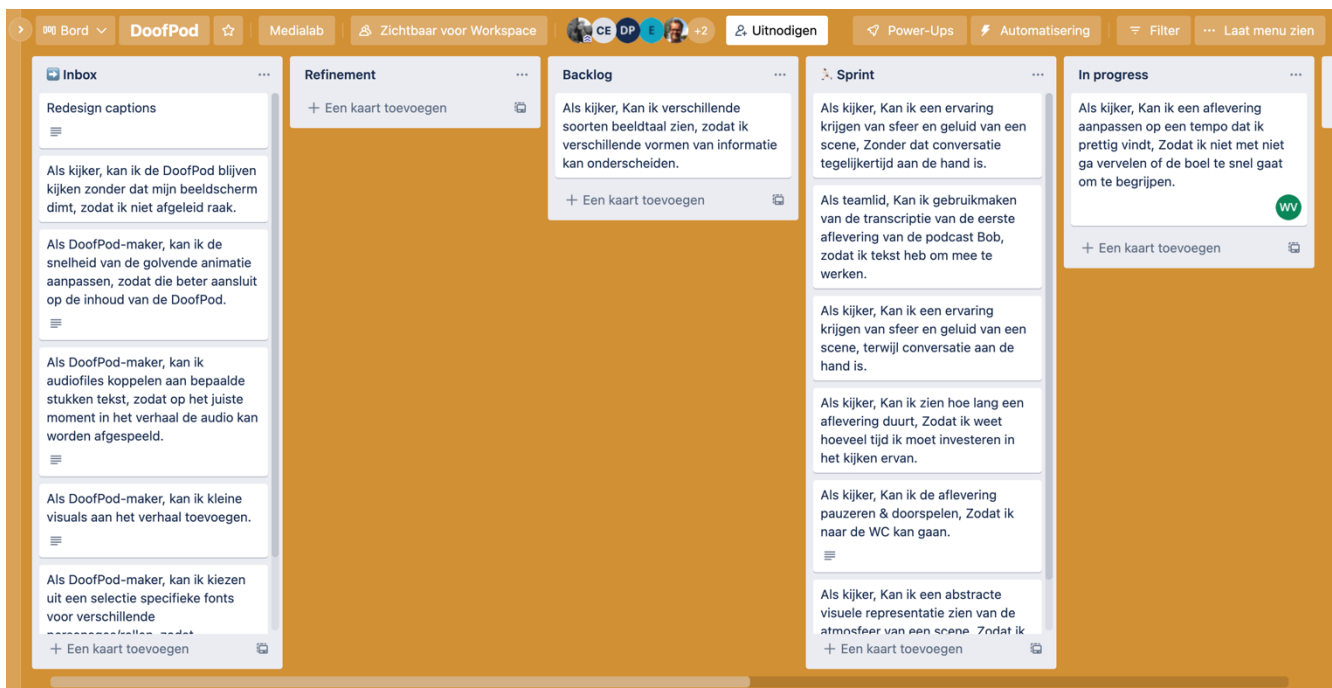
backlog = bestaat uit een lijst met items (user stories) die uitgevoerd moeten worden tijdens de ontwikkeling van het product.

user story = een korte beschrijving (story) van wat een gebruiker (user) wil. Altijd opgebouwd uit (een variatie van) 'Als [rol], Kan ik [functie], Zodat [reden]'.

Onder andere de volgende concrete punten heb ik als eerste voorzet uitgewerkt:

- Als kijker, Kan ik zien hoelang een aflevering duurt, Zodat ik weet hoeveel tijd ik moet investeren in het kijken ervan.
- Als kijker, Kan ik een aflevering aanpassen op een tempo dat ik prettig vind, Zodat ik mij niet ga vervelen of de boel te snel gaat om te begrijpen.
- Als kijker, Kan ik een ervaring krijgen van sfeer en geluid van een scene, Zonder dat conversatie tegelijkertijd aan de hand is.
- Als kijker, Kan ik de DoofPod blijven kijken zonder dat mijn beeldscherm dimt, Zodat ik niet afgeleid raak.
- Als DoofPod-maker, Kan ik kleine visuals aan het verhaal toevoegen.
- Als DoofPod-maker, Kan ik de snelheid van de golvende animatie aanpassen, Zodat die beter aansluit op de inhoud van de DoofPod.

Hieronder is het Kanban-bord (niet volledig) te zien. Dit is puur een momentopname: zo'n bord is altijd in beweging, waarbij er altijd dingen worden afgestreept of toegevoegd.

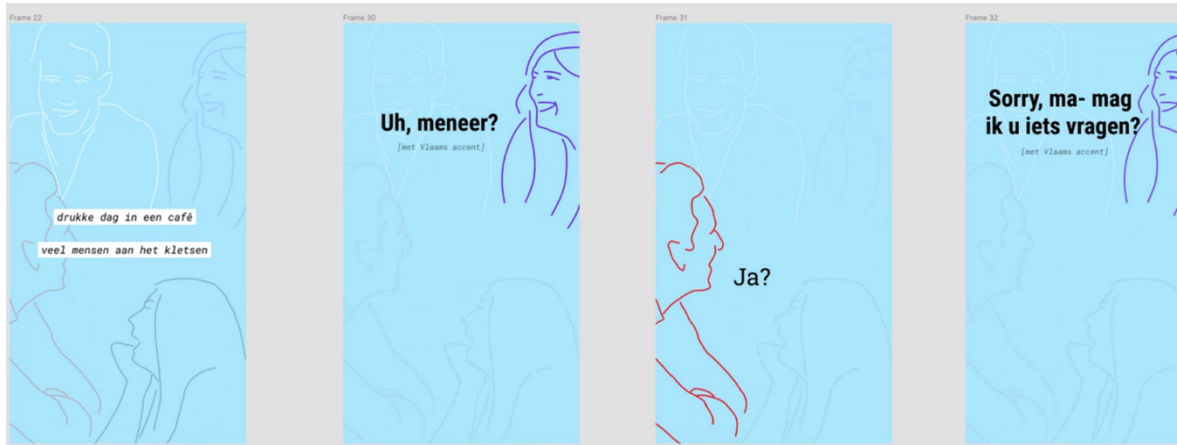

De eerste sprintdag zijn we met z'n drieën begonnen met het bespreken van de resultaten van de user tests, en punten die wij zelf interessant en onderzoekwaardig vinden. Dit zorgde voor een heel interessant gesprek, omdat wij alle drie een andere expertise hebben. Zo stond Delyan te springen om te beginnen met schetsen, terwijl Wouter de praktische functionaliteiten aankaartte. Tegelijkertijd bewaakte ik vooral de kant van het verhaal en de intentie van de maker.

Vervolgens hebben we geschoven in de user stories. Zo hebben we een duidelijke keuze gemaakt om de kant van de podcastmakers nog even links te laten liggen: eerst moeten we de ervaring voor het publiek goed zien te krijgen. Maar wel altijd met de makers in het achterhoofd, aangezien alles uiteindelijk schaalbaar moet zijn.

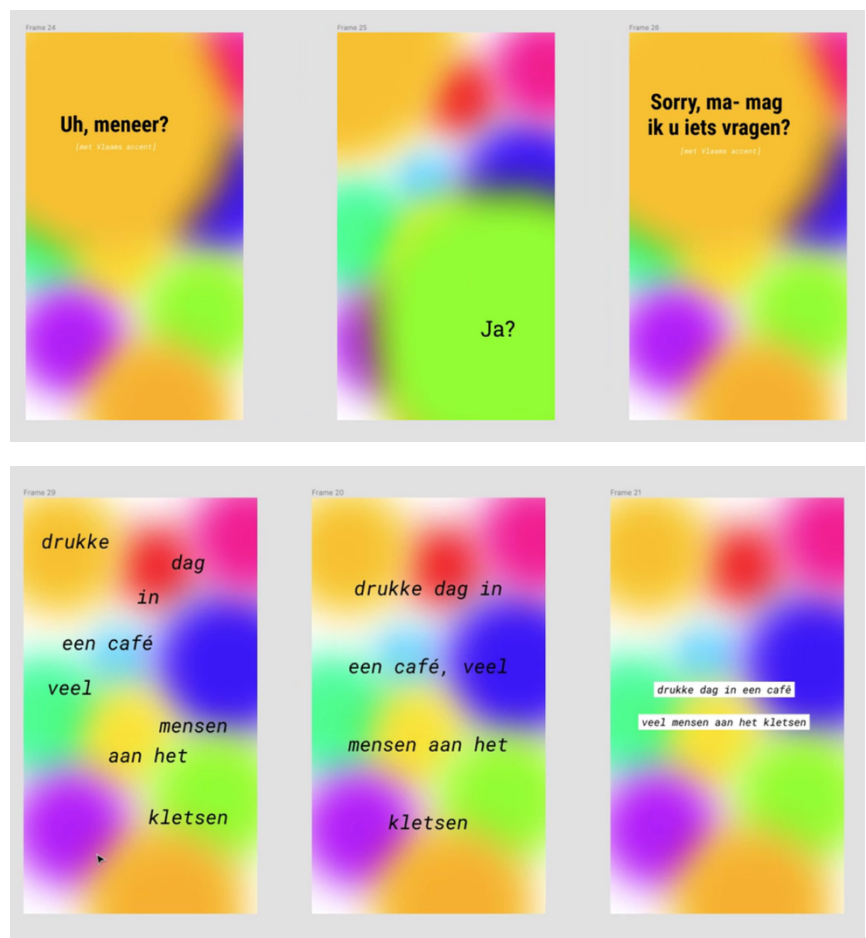
Design: brainstorm en schetsen

Zoals ik beschreef sloeg Delyan enorm aan op dit hele project. Hij heeft dan ook veel verschillende schetsen gemaakt. Tijdens de sprint hadden we het volledige transcript van podcast *Bob* nog niet tot onze beschikking, dus heb ik de eerste vijf minuten van aflevering 1 getranscribeerd en voorzien van (nog simpele) 'closed captions'. Daar kon Delyan weer op verder bouwen.

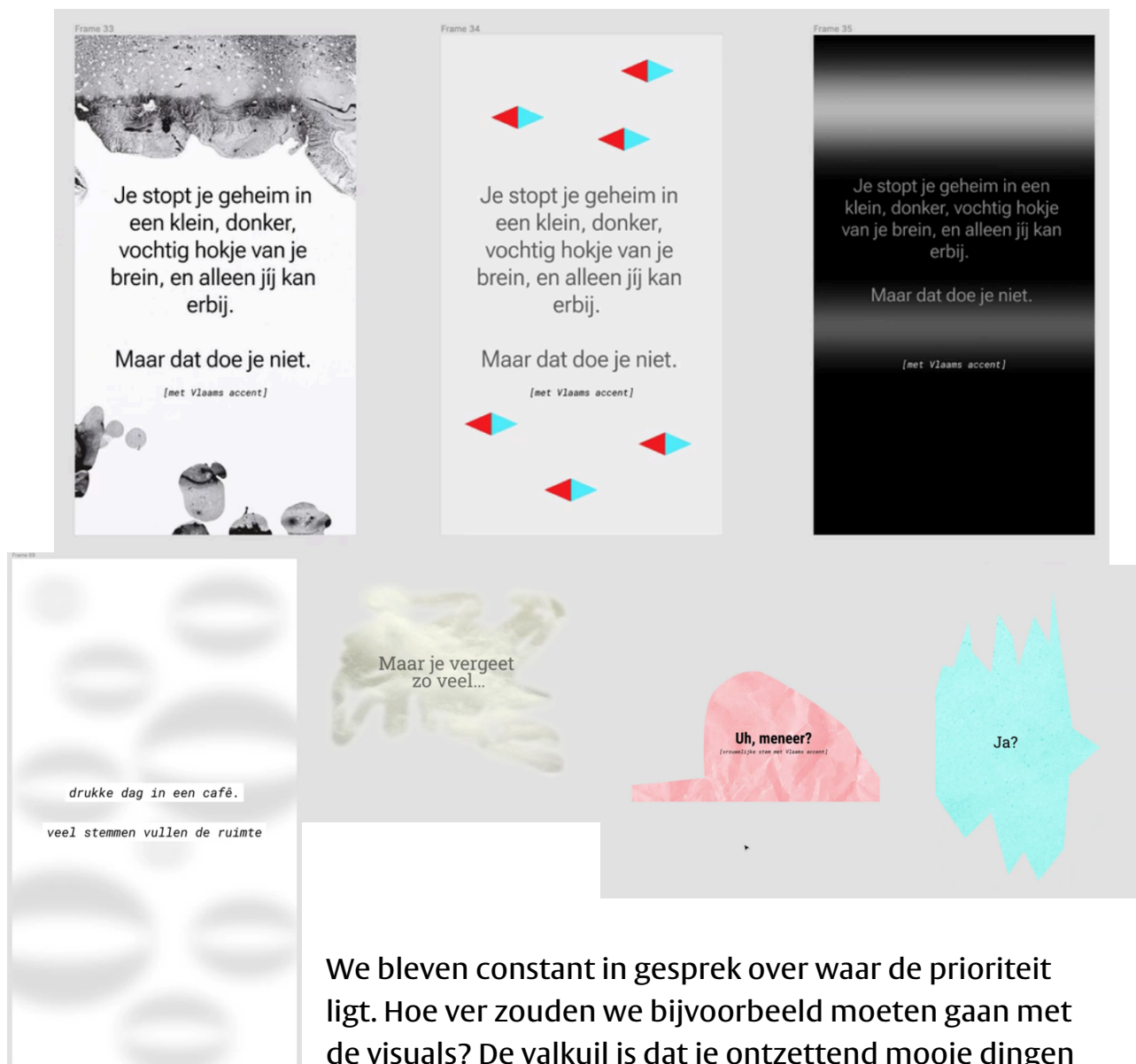
Zo speelde hij hierboven met line art – simpel maar veelzeggend. Tegelijkertijd ook heel lastig op te schalen. Bovendien is dit alweer té beeldend: het mooie van podcast is juist dat de fantasie van de luisteraar wordt gestimuleerd.

We waren het er wel alle drie over eens dat kleur een belangrijke rol speelt. Je kunt een eigen symbolisme creëren. Hier rechts kan het bijvoorbeeld staan voor alle verschillende stemmen in een café.

Ter info: Nederlands is niet Delyan's eerste taal, vandaar hier en daar spellingsfouten in de schetsen.

Hieronder nog een aantal van zijn verkenningen met abstractere vormen, geluidsgolven en het creëren van (visuele) sfeer.

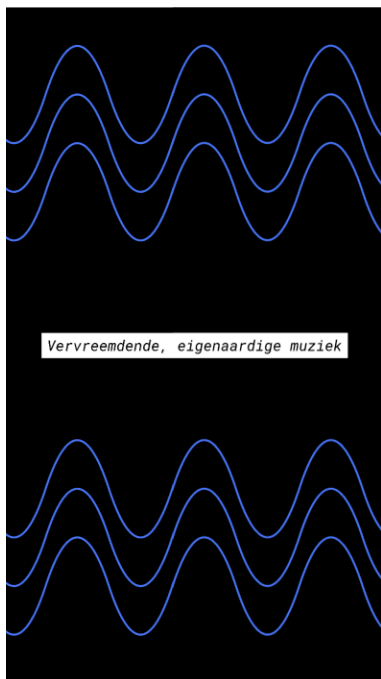

We bleven constant in gesprek over waar de prioriteit ligt. Hoe ver zouden we bijvoorbeeld moeten gaan met de visuals? De valkuil is dat je ontzettend mooie dingen kunt bedenken die in dit geval perfect bij *Bob* passen, maar vervolgens niet breed kunt inzetten. Als je in de podcast in een bos bent, zou je supermooie illustraties van bijvoorbeeld bomen en blaadjes kunnen toevoegen, maar wat heb je daaraan bij een chatcast? Hierdoor floten we onszelf constant terug, waardoor het soms enorm lastig was. Heel veel mooie ideeën gingen dan ook de prullenbak in.

Uiteindelijk gingen we een goede kant op. Het idee van het representeren van stemmen/personen in kleuren en cirkels was simpel, maar goed bleek te werken.

De designschetsen

Om te beginnen de setting-/locatieomschrijvingen. Hieronder een voorbeeld van het begin van *Bob* afl. 1. Je hoort veel mensen kletsen in een café-setting. Dit wordt gevisualiseerd door veel cirkels, die de verschillende stemmen voorstellen. Ook kun je hierbij nog spelen met bijv. kleurgebruik en in een later stadium wellicht het gedrag van de cirkels (Bewegen ze snel/langzaam? Zijn ze groot/klein?).

Vervreemdende, eigenaardige muziek

Wat betreft de muziek hebben we de geluidsgolf wederom terug later komen, in combinatie met een omschrijving van de sfeer van de muziek. Ook hier kan de kleur weer worden aangepast.

Stemgeluid is in podcast heel belangrijk: daarop baseer je het beeld dat je van diegene hebt. Vandaar dat we ook tijd en ruimte geven aan een omschrijving van iemands stem (en eventueel persoonlijkheid). Hierbij speelt ook kleur een belangrijke rol: hier heeft Elisa, de oude vrouw, een lila kleur gekregen. Dit blijft gedurende het verhaal dan ook haar kleur.

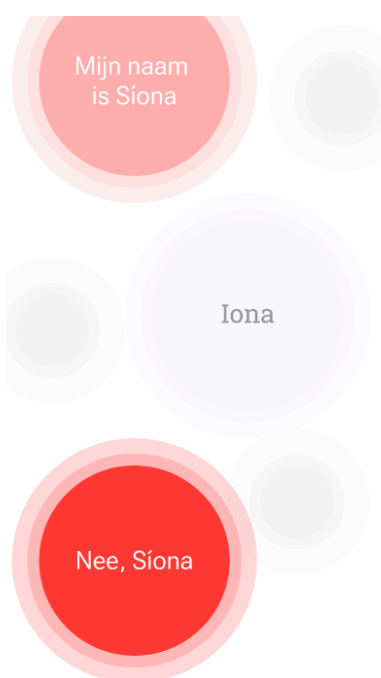
Het achtergrondgeluid is meestal niet maar een paar seconden aanwezig: het is juist iets wat doorloopt. Hier zie je een visualisatie van een conversatie in de kamer van Elisa, met een paar anderen. De lichtgrijze cirkels blijven aanwezig gedurende het gesprek.

En knusse café op de zondagochtend

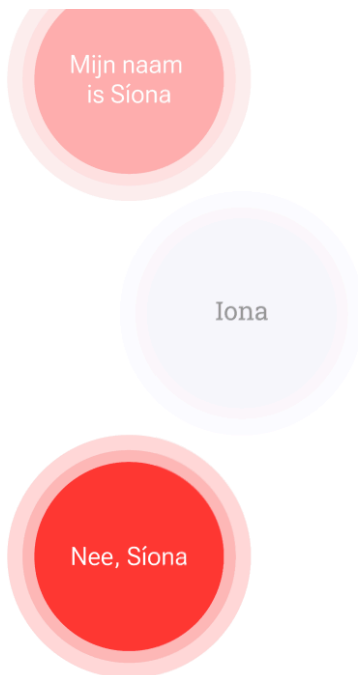
Oude vrouw met sterk Vlaams accent, praat een beetje onduidelijk...

Mijn naam is Síona

Iona

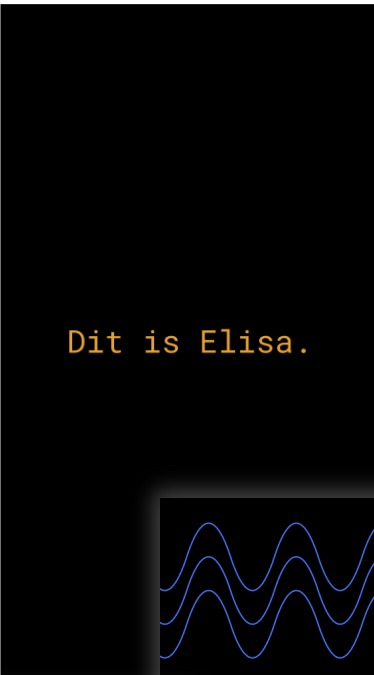
Nee, Síona

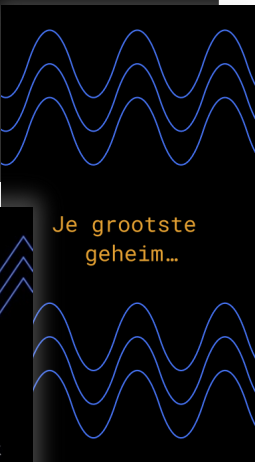
Mijn naam
is Siona

Iona

Nee, Siona

Dit is Elisa.

Je grootste
geheim...

Vervreemdende,
eigenaardige muziek

Tegelijkertijd is er niet áltijd achtergrondgeluid aanwezig. Zo'n conversatie kan dus ook met een blanco achtergrond.

Om verder te pakken op conversatie en spraak: hierin hebben we een paar duidelijke onderscheidingen gemaakt. Bij de conversaties, zoals die tussen Elisa en Siona, komen ook de kleuren weer terug. Een beetje zoals een online chat verschijnen de tekstcirkels in beeld, van onder naar boven. Toch voelde deze schets nog niet helemaal goed, aangezien je niet zoveel tekst kwijt kunt in zo'n cirkel. Ook zo'n 'chat-opzet' kan redelijk intens zijn als je een lang gesprek moet visualiseren. Binnen de scope van deze sprint konden we hier helaas nog niet op verder werken, maar ik denk dat het misschien wel het proberen waard is in een volgende sprint.

De andere 'rol' is van de podcastmaker, die in een soort voice-overs dingen vertelt en toelicht. Het is als het ware de verteller van de podcast. De verteller krijgt altijd een zwarte achtergrond, met puur en alleen de gesproken tekst, eventueel gecombineerd met de muziekgolven. De tekst is wel in de persoonlijke kleur van de spreker. In dit geval bijvoorbeeld geel voor Siona.

Tegelijkertijd zijn er ook genoeg stukken waarin er in een soort monoloog gesproken wordt. Meestal afgewisseld met stukken voice-over. Hiervoor hebben we een ontwerp waarbij de cirkel wordt uitvergroot. Bij nieuwe personen is de cirkel voorzien van een naamlabel.

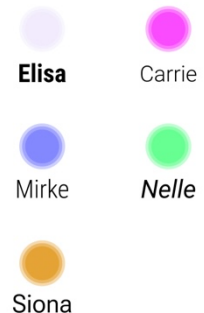
Mijn moeder is Elisa Aarts, maar zo werd zij nooit genoemd. Ze werd Lisette, of wordt nu nog altijd Lisette genoemd.

Carrie

Van design naar development

Er waren dus genoeg mooie schetsen om verder uit te werken, maar we hadden maar een beperkt aantal dagen. Uiteindelijk hebben Delyan, Wouter en ik een soort knopen-doorhak-moment gepland en definitief besloten welke onderdelen uitgewerkt gaan worden. Zie hieronder de definitieve schetsen. Hier rechts een idee dat we op het laatste moment toch hebben laten gaan: het vooraf introduceren van de verschillende personen in de podcast. Dit vonden we toch afdoen aan de magie van een verhaal: niet weten of bijvoorbeeld Bob nou éindelijk gevonden wordt in de aflevering is veel sterker.

In deze aflevering

En knusse café op de
zondagochtend

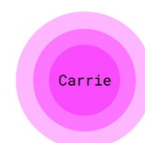
Mijn allergrootste
geheim...?

**Maar je vergeet zo
veel... En ik vind dat zo
spijtig hè, dat ik zoveel
vergeet hè. Da's echt
waar...**

We hebben besloten de tekst uit de cirkel te halen: dit is vormgeving-technisch veel handiger, aangezien je niet zoveel tekst kwijt kunt in een cirkel. Daarnaast zou de nadruk moeten liggen op de tekst, in plaats op de cirkel. Hiervoor moet de cirkel dus minder prominent aanwezig zijn. Op deze manier kunnen we ook meer spelen met de grootte van de cirkel. Zo kan een kleine cirkel aangeven dat iets gefluisterd wordt, of een grote cirkel dat iets geschreeuwd/geroepen wordt. Een voorbeeld hiervan is ook te zien op de volgende pagina.

Mijn moeder is Elisa
Aarts, maar zo werd
zij nooit genoemd.

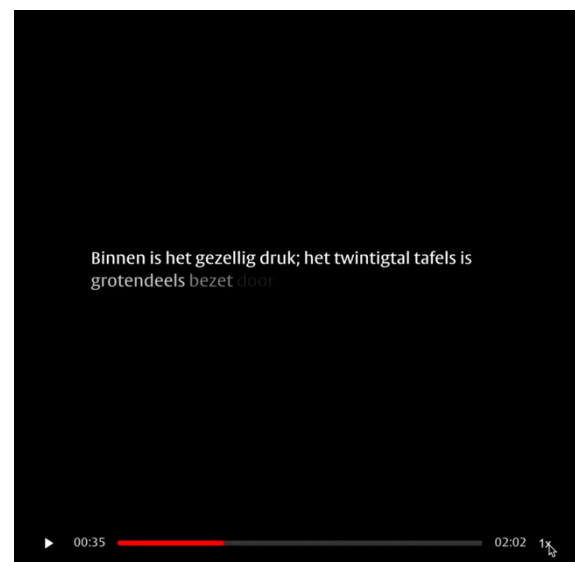
Om het haalbaar te houden in deze sprint hebben we een specifieke vormgeving voor conversaties nog even links laten liggen. Nu verschijnen de teksten alsnog na elkaar, in plaats van in beeld te blijven.

Voor de closed captions (dus bijvoorbeeld de omschrijving van omgevingsgeluid of hoe de stem van Elisa klinkt) houden we die voor nu op dezelfde 'laag' als de voice-over/verteller. Oftewel: zwarte achtergrond en witte tekst, en zonder cirkel.

Naast deze design-update zijn er ook praktische functionaliteiten toegevoegd aan het prototype. Zo kan de player nu op pauze en play worden gezet. Ook kun je het tempo aanpassen met een direct effect. In het vorige prototype kon je het tempo namelijk wel al aanpassen, maar dat had pas effect bij het volgende stukje tekst dat in beeld kwam.

Ook kan je als kijker zien hoelang de podcast duurt op de huidige snelheid. In diezelfde balk kun je ook door het verhaal klikken, zoals bij een video. Hierbij kom je altijd bij het begin van een stukje tekst, in plaats van halverwege (zoals hier op het screenshot te zien is). Al deze controls verdwijnen en verschijnen op desktop bij muisbeweging, en op smartphone wanneer je het scherm van aanraakt. Daarnaast zijn deze controls ook te bedienen met een toetsenbord.

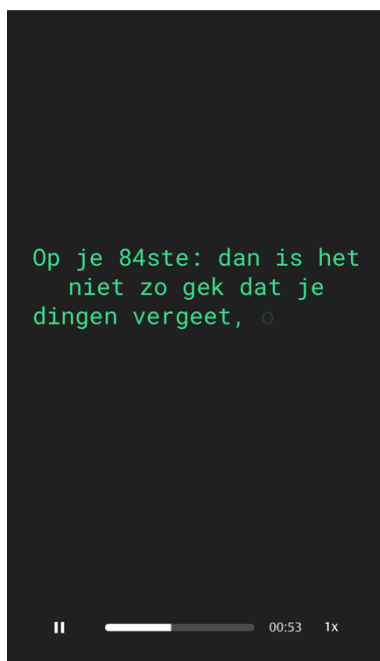
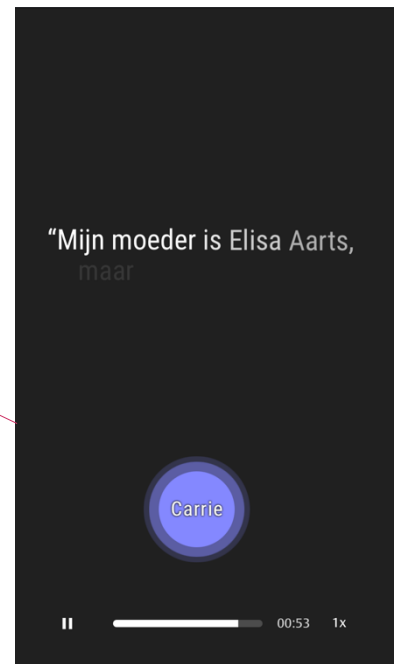
Definitieve ontwerp prototype 2

[Klik hier voor het prototype](#)

Uiteindelijk duurt zo'n sprint maar vier dagen, waarbij we op het gebied van design vooral veel meters hebben gemaakt. Dat design vervolgens uitwerken en implementeren kost ook veel tijd. Tijd die we eigenlijk niet hebben gehad. Vandaar dat er behoorlijk wat onderdelen van de definitieve schetsen het tweede prototype niet gehaald hebben. Maar: de basis van dat prototype staat als een huis.

Hier zie je het definitieve ontwerp. Hierbij hebben sprekers een eigen cirkel in een eigen kleur. Elke keer wanneer zo'n cirkel in beeld komt, pulseert de vorm een paar keer. De plaats van die cirkels verschilt ook een klein beetje als er een gesprek plaatsvindt: dit geeft de ruimtelijkheid weer. Zoals bij het eerste prototype verschijnt de tekst ook hier woord voor woord.

Dan zijn er nog twee andere 'lagen'. Die van verteller/VO en de omschrijvingen van geluiden, sfeer en omgeving. De verteller verschijnt letter voor letter, en is altijd in dezelfde kleur als de cirkel van dat persoon. De omschrijvingen komen direct in beeld, zijn cursief en iets kleiner dan het normale letterformaat.

Codeertaal

Wat betreft het transcript en de toegevoegde captions hadden we op het moment van deze sprint het volledige transcript van Bob nog niet tot onze beschikking. Ik heb dus zelf handmatig de eerste vijf minuten van de podcast getranscribeerd en voorzien van minimale captions.

Voor het formatteren van het transcript hebben Wouter en ik een soort codeertaal bepaald. Hierdoor kunnen makers dus ook zonder codeerervaring hun transcript zelf coderen naar het goede format. De code is als volgt:

```
<p data-animation="typewriter">Een gezellig café, er wordt  
druk gepraat...</p>  
<p data-voice="Siona">Euh meneer...</p>  
<p data-voice="man">Ja?</p>  
<p data-voice="Siona">Uh sorry ma- mag ik u iets vragen?</p>  
<p data-voice="man">Tuurlijk ja.</p>  
<p data-voice="Siona">Euhm, heeft u geheimen?</p>  
<p data-voice="man">Wie niet?</p>  
<p data-voice="Siona">Zou ik uw donkerste geheim mogen  
kennen?</p>  
<p data-animation="typewriter">vervreemdende, eigenaardige  
muziek</p>  
<p data-animation="fadein">Je grootste geheim...</p>
```

Hierin heb je eigenlijk drie verschillende soorten 'vormgeving'. De eerste is `data-animation="typewriter"`, dit is de vormgeving van de sfeer- en omgevingsomschrijvingen, de 'captions'. Daarnaast heb je `data-animation="fadein"`, dit is de vormgeving van de verteller. De benaming verwijst naar de manier waarop de tekst verschijnt, namelijk letter voor letter met een fade-in. Als derde is er `data-voice="Siona"`, de meest gebruikte code. Dit gaat om de verschillende personen in een gesprek of 'live' opname. In dit voorbeeld met de naam Siona, maar dat kunnen dus ook andere namen of benamingen zijn.

Een nieuw prototype betekent een nieuwe ronde user tests! Het testscript is niet heel erg veranderd: hier en daar zijn er dingen toegevoegd of juist weggelaten. In bijlage 6 is het testscript voor de tweede testronde te lezen.

Conclusies van user tests

Marly

Marly had misschien wel de beste reactie die we hadden kunnen wensen: toen de DoofPod was afgelopen, zei ze: **'Ik zat er helemaal in!'**. Volgens haar was dit écht iets anders dan een gewoon boek of een video.

Vormgeving

Marly was erg enthousiast over het gebruik van de cirkels. Wel noemde ze dat het veel zou toevoegen als ook de locatie van de cirkels (sprekers) zou verschillen: *'Op een gegeven moment werd ik afgeleid door de bolletjes waardoor ik dacht: 'Hey, dit is een andere naam, maar staat op dezelfde plek' [...] Ze zouden misschien wat **meer verdeeld over het scherm** kunnen, dat je ze aan de plek ook kunt herkennen.'* Ook de verschillende vormgeving voor de verteller en de captions had zij goed door.

Tegelijkertijd wilde Marly nog wel meer zien in het scherm: *'Ik merk dat ik heel erg bezig ben met **het hele scherm 'aankleden'**.*' Zo mag het allemaal nog wel iets meer overdreven.

Wat betreft de tekstanimatie en het tempo ging het voor Marly iets te langzaam. Het knopje voor het tempo had zij wel gezien, maar niet gelijk gebruikt. Met een hogere snelheid ging het al beter.

Een leuke vraag van Marly was of je dit ook met een gedraaid scherm, in **landscape**, kunt bekijken. *'Ik kan het mij ook voorstellen dat je in bed ligt of in de trein ofzo. Dan is dat wel fijn.'*

Teksten

Bij Marly gebeurde iets opmerkelijks: toen haar werd gevraagd wat ze van de toegevoegde sfeer- en geluidsomschrijvingen vond, vond ze dat het niet echt iets toevoegde. *'Maar ik had er ook geen last van, dus het kan best blijven staan'.* Toen ik nog een keer een voorbeeld liet zien uit het prototype, draaide het opeens helemaal om. *'Nu bedenk ik me, het was wel helpend want ik heb die informatie wel gewoon opgeslagen.'*

Ook Marly gaf aan dat ze er best **iets van geluid** bij zou willen hebben: *'Veel mensen die doof zijn hebben wel restgehoor, of kunnen bijvoorbeeld gebruik maken van een CI. Daar kun je ook gebruik van maken.'*

Marly was heel enthousiast over de schetsen: *Het sluit ook eigenlijk mooi aan op de dingen die we net hebben besproken, dat ik eigenlijk meer wil zien. [...] **jullie zitten wat mij betreft echt op de goede route.***

Karin

De test met Karin verliep niet helemaal zoals verwacht. Al tijdens het voorgesprek kwam ik er eigenlijk achter dat ze niet zo'n geschikt testpersoon is voor DoofPod. Ik moest haar van tevoren nog uitleggen wat een podcast precies is. En zelfs na de uitleg merkte ik dat het kwartje nog niet helemaal gevallen was.

Karin wilde vooral meedoen met de test omdat ze erg 'strijdbaar' is wat betreft toegankelijkheid en bewustwording rondom doofheid/slechthorendheid. Ze staat in voor alles open, maar door haar hersenletsel kan ze soms niet alles goed meekrijgen of verwerken.

Tijdens de test bleek dit ook voor DoofPod het geval: ze was erg nieuwsgierig, maar het kwam eigenlijk niet helemaal binnen bij haar. De DoofPod heeft best wat onderliggende informatie in bijv. de vormgeving en het kleurgebruik, en dat werkte niet goed voor Karin.

Vandaar dat de resultaten van de user test met Karin niet meegenomen zullen worden in de voorbereiding op de volgende sprint. De notulen van de test zijn alsnog te lezen in de bijlagen.

Terry

Terry is met zijn 18 jaar de jongste testpersoon van onze user tests. Hij is ontzettend nieuwsgierig naar podcasts, omdat hij zijn vrienden er vaak over hoort. Hij was dan ook enorm enthousiast en begon gelijk mee te denken met de mogelijkheden van DoofPod.

Vormgeving

Terry was direct enthousiast over de naamcirkels, en het na elkaar verschijnen van de tekst: *'Dat neemt je echt mee in het verhaal.'* Hij omschreef het als **alsof je een luisterboek leest**.

De onderlinge onderscheidingen vond Terry ook fijn, dat er verschillende kleuren en vormgeving worden gebruikt. Hij **wist meteen wie er praatte**. Alleen rond de start van het verhaal vroeg hij wie precies de groene tekst (verteller/voice-over) was. Hij gaf aan dat het fijn geweest was als het **in het begin erbij staat dat het een voice-over is**, en dat het in het begin nog onduidelijk wat wat was. Later had hij het wel door.

Ook Terry vindt dat het allemaal nog wel wat meer mag wat betreft de vormgeving, wat spannender. Bijvoorbeeld dat woorden ook dikgedrukt worden. Tegelijkertijd beseft hij ook goed dat we dit voor makers toegankelijk willen houden: *'Dat maakt het wel minder schaalbaar.'*

Teksten

Terry vond de opzet van het verhaal erg goed werken: *'[De extra ondertiteling] geeft echt sfeer aan de toon van het verhaal'*. Ook de accentjes (bijv. 'Ma- mag ik u iets vragen'), en het fonetisch noteren van de teksten vindt hij leuk: **'Je ziet meteen hoe het gesprek plaatsvindt, en niet alleen dát het plaatsvindt.'** Volgens Terry zorgt dit voor de **menselijkheid**. Het tempo vond hij fijn zo: *'Als het te langzaam gaat, probeer je zelf zinnen af te maken, dus het ging voor mij precies goed, want dat hoefde ik niet te doen.'* Wat betreft zijn aandacht-spanne zegt Terry het volgende: *'Ik zat goed in het verhaal, ik was echt geboeid. Ik zou dit zo een half uur vol kunnen houden.'*

Schetsen

Terry is zichtbaar enthousiast wanneer hij de schetsen ziet. Het sluit goed aan op wat hij eerder noemde: *'Denk dat het leuk is, dat je ook speelt met waar dingen in beeld komen, zodat het visueel speels wordt, en aantrekkelijk wordt.'* Zo vindt hij het veranderen van de cirkels o.b.v. hoe is gezegd wordt top.

Ook noemt hij het idee om voice-over als een extra laag over de gesprekken heen te leggen. Verschillende lettertypen zou hij mee oppassen, maar wellicht wel het proberen waard.

Lora

Lora is de enige doof geboren testpersoon tot nu toe. Ze heeft een enorme interesse in podcasts en werkt in de visuele communicatie, waardoor ze alsnog een enorm geschikt testpersoon is.

Vormgeving

In het begin zat Lora er **nog niet helemaal lekker in**. Ze was nog veel bezig met 'hoe werkt dit?'. Zodra dat duidelijker werd, werd ze wel meer meegenomen in het verhaal. Ze vindt het concept **'echt top!'**.

Ook Lora vond het wat **verwarrend dat er bij de verteller geen naam/benaming stond**. Ze vond het weliswaar niet storend: *'Ik kreeg wel het verhaal gewoon mee. [...] Het is fijn dat ik kan volgen waarover er gepraat wordt, en wie tegen wie wat zegt. Als ik nu een podcast probeer te luisteren is dat bijna niet te doen.'*

Het lettertype vond ze heel fijn, met een goede grootte. Wat betreft het verschijnen van de tekst verwees ze naar haar eigen ervaring: *'Ik ben ondertiteling gewend. Ik denk dat het voor mij meer rust geeft als de tekst gewoon verschijnt. Dat is rustiger, nu moet ik het tempo volgen.'* Op dit punt had ze het tempo nog niet aangepast. Daarna werkte het wel beter voor haar.

Teksten

Lora vroeg zich af **waarom er geen geluid bij zit**: *'Normaal als ik bijvoorbeeld op YouTube een video kijk met ondertiteling, dan zie ik ook wat er gebeurt. Maar als het beeld wegvalt, dan geeft iets van geluid erbij toch wel een totaalbeleving. Maar als dit voor dove mensen is, dan werkt dat ook wel minder denk ik.'*

De sfeeromschrijvingen vindt Lora zeker een toegevoegde waarde hebben. Normaal zou ze voornamelijk interviews luisteren, dan zijn de omschrijvingen wat minder nodig, *'maar dit is een verhaal, dat is heel anders. Daar speelt omgevingsgeluid een hele belangrijke rol. Het is hier noodzakelijk om de verschillende locaties mee te krijgen. Mooi...'*

Lora is moeder van twee kinderen, die wel kunnen horen. Dit was voor haar ook een terugkomend argument waarom ze zo graag podcasts wil kunnen meekrijgen. Op die manier kan ze meekijken/-luisteren met wat haar kinderen kijken/luisteren.

Schetsen

Lora is niet heel diep ingegaan op de schetsen, maar was er wel positief over. Ze is benieuwd wat het uiteindelijk gaat worden en wat andere mensen hiervan vinden.

Algemene conclusie

Vormgeving

Het idee van het gebruik van cirkels om (spreekende) personen aan te duiden kreeg positieve reacties tijdens de test. Zo noemde Terry, de jongste testpersoon, het fijn dat hij 'direct door had wie er praatte', mede door het gebruik verschillende kleuren.

Toch was het niet zo dat iedereen alles direct snapte. Het duurde even voordat ze doorhadden wat precies wat was: *'In het begin zat ik er nog niet helemaal lekker in. Ik was nog bezig met 'hoe werkt dit?'* Maar vanaf het moment dat alles duidelijk was, gingen de respondenten ook meer op in het verhaal.

Terry: 'Het is alsof je een luisterboek leest.'

Marly: 'Je wordt er echt in meegenomen, anders dan in een boek.'

Lora: 'Het is fijn dat ik kan volgen waarover er gepraat wordt, en wie tegen wie wat zegt.'

De beeldtaal mag dus nog best meer overdreven, en eventueel met wat meer toelichting aan het begin van de DoofPod. Een voorbeeld hiervan in het plaatsen van de naamcirkels. Zo noemde Marly dat de cirkels best over het hele scherm verdeeld mogen worden, zodat ze ook aan locatie te herkennen zijn. Dit is ook hoe het in gebarentaal wordt gedaan; daar krijgen sprekers een bepaalde plek toegewezen in de bewegingsruimte van bijvoorbeeld de tolk. Ook wat betreft de algemene vormgeving mag het wat de respondenten betreft wel wat uitbundiger. Aangezien bij slechthorenden het gehoor niet tot nauwelijks geprikkeld kan worden, kan het visueel gezien wél prikkelend zijn.

Wat betreft de animaties werkte de verschijning van de tekst goed.

Teksten

Dit prototype was iets meer gefocust op de vernieuwingen in de vormgeving, dan de extra captions. Toch werden er interessante dingen genoemd. Zo gebeurde er bij Marly iets opmerkelijks: toen haar werd gevraagd wat ze van de toegevoegde sfeer- en geluidsomschrijvingen vond, vond ze dat het niet echt iets toevoegde. *'Maar ik had er ook geen last van, dus het kan best blijven staan'*. Toen ze nog een keer een voorbeeld te zien kreeg, draaide het opeens

helemaal om. *‘Nu bedenk ik me, het was wel helpend want ik heb die informatie wel gewoon opgeslagen.’*

Terry was direct enthousiast over de extra omschrijvingen: *‘Je ziet meteen hoe het gesprek plaatsvindt, en niet alleen dat het plaatsvindt.’* Die menselijkheid zag hij ook terug in de ‘normale’ teksten: *‘Omschrijvingen van ‘spraak’ (bijv. Vlaamse accent, dat dingen fonetisch opgeschreven zijn) vond ik ook leuk, dat neemt je mee in het verhaal. Het geeft de sfeer van het verhaal echt aan, zorgt voor de menselijkheid.’*

Lora ‘leest wel eens een boek’, maar een podcast lezen op deze manier had zij nooit eerder gedaan. *‘Ik vind het wel mooi. Mijn kinderen (horend) luisteren wel vaker podcasts. Dan lijkt het mij wel leuk dat ik eens mee kan lezen.’*

Terry: ‘Dit geeft echt een sfeer aan de toon van het verhaal. Ik vind dit leuk.’

Marly: ‘Dingen waaruit je kunt opmaken dat ze op een andere plek zijn. Dat zou voor mij dan wel iets toevoegen denk ik.’

Lora: ‘Ik zie zeker de toegevoegde waarde van de sfeeromschrijvingen. Het is hier noodzakelijk om de verschillende locaties mee te krijgen.’

Schetsen

Volgens Marly sluiten de schetsen perfect aan op de dingen die wij ook tijdens de test besproken hebben: *‘Dat ik eigenlijk méér wil zien.’* Ook Terry was erg enthousiast bij het zien van de schetsen: *‘Als de cirkels veranderen van hoe iets gezegd wordt; lijkt mij top!’* Ook dat het visueel speelser wordt, valt in de smaak. Wel lijken veel verschillende lettertypes hem wellicht tricky, dat zou gek kunnen gaan lezen.

Marly: ‘Jullie zitten wat mij betreft echt op de goede route.’

Terry: ‘Ik zat goed in het verhaal, ik was echt geboeid.’

Lora: ‘Heel gaaf!! Ik ben benieuwd wat dit uiteindelijk gaat worden.’

Prototype 3

De laatste sprint van dit validatietraject! Tijdens de vorige sprint hebben we al een mooi opstapje kunnen maken. In de gesprekken met testpersonen is ook naar voren gekomen dat zij erg enthousiast zijn over de schetsen. Ook hebben we in deze fase nauwer contact gehad met AudioCollectief SCHIK.

Waar het vorige prototype al dichterbij kwam bij een visuele podcastplayer, kon het visueel gezien nog veel uitgebreider. Dat is ook wat de testpersonen tijdens user test 2 als feedback gaven: pak meer uit.

Deze sprint heeft dus vooral in het teken gestaan van het toevoegen van meer visuele ondersteuning. Daarnaast zijn de captions dit keer vanuit AudioCollectief SCHIK gekomen, in samenspraak met schrijftolk Linda. Op die manier heb ik tijdens user test 3 ook nog beter kunnen doorvragen naar het effect van deze nieuwe manier van ondertitelen.

Sprint 2

Wat betreft de user stories, hebben we kunnen verder werken met een aantal van de stories van sprint 1. Hier hebben wij onder andere de volgende user stories aan toegevoegd:

- Als kijker, Kan ik de cirkels van personen zien op specifieke locaties in beeld, Zodat ik sneller en duidelijker herken wie er aan het woord is.
- Als kijker, Kan ik een introcover bekijken aan het begin van de DoofPod, Zodat ik weet welk verhaal ik krijg te zien.
- Als kijker, Wil ik meer duidelijkheid over de context van het verhaal, Zodat ik meer betrokken ben vanaf het begin van het verhaal.

De eerste story was een letterlijk resultaat uit user test 2. In plaats van de cirkels alleen onderin beeld te plaatsen, mogen ze best meer over het scherm verdeeld worden. Dit zou het gevoel van een gesprek in een ruimte meer kunnen versterken.

Die tweede en derde story sluiten op elkaar aan. Bij prototype 2 is de introcover eruit gehaald, en die werd erg gemist tijdens de user test. De testpersonen waren nog erg verward in het begin. Zo'n introcover kan helpen om een duidelijk gevoel van 'begin' aan te geven.

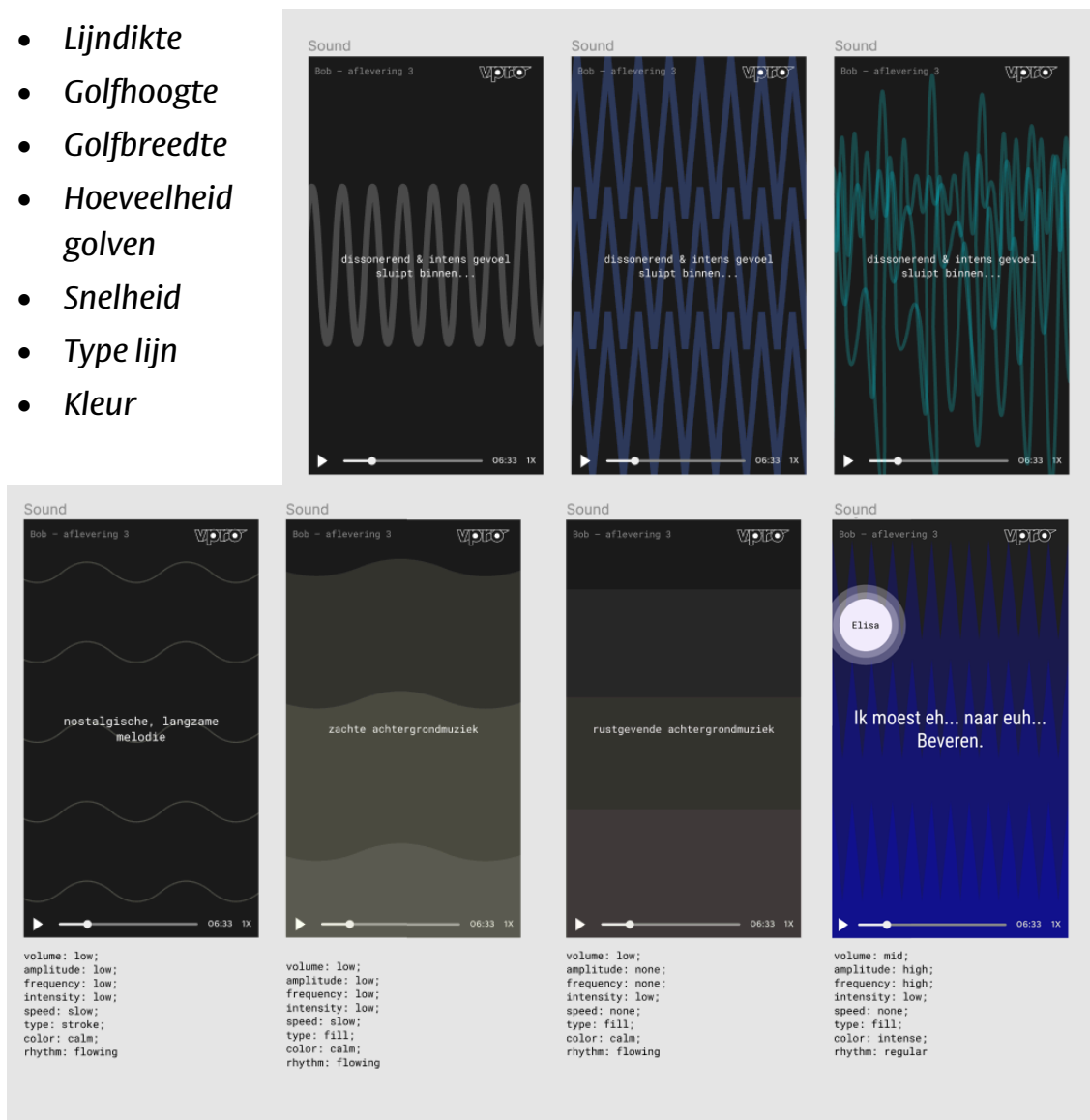
Tijdens deze sprint waren we met elkaar veel gericht aan het werk. Waar we in de vorige sprint nog zoekende waren rondom veel onderdelen (Hoe maken we de verschillende geluiden visueel? Hoe geven we elk persoon een eigen karakter in onze beeldtaal? Etc.), hadden we nu een duidelijker doel voor ogen. Ook met een luxepositie: testpersonen reageerden al positief op de schetsen, wat zorgde voor nog meer zekerheid.

Soundwaves zonder sound

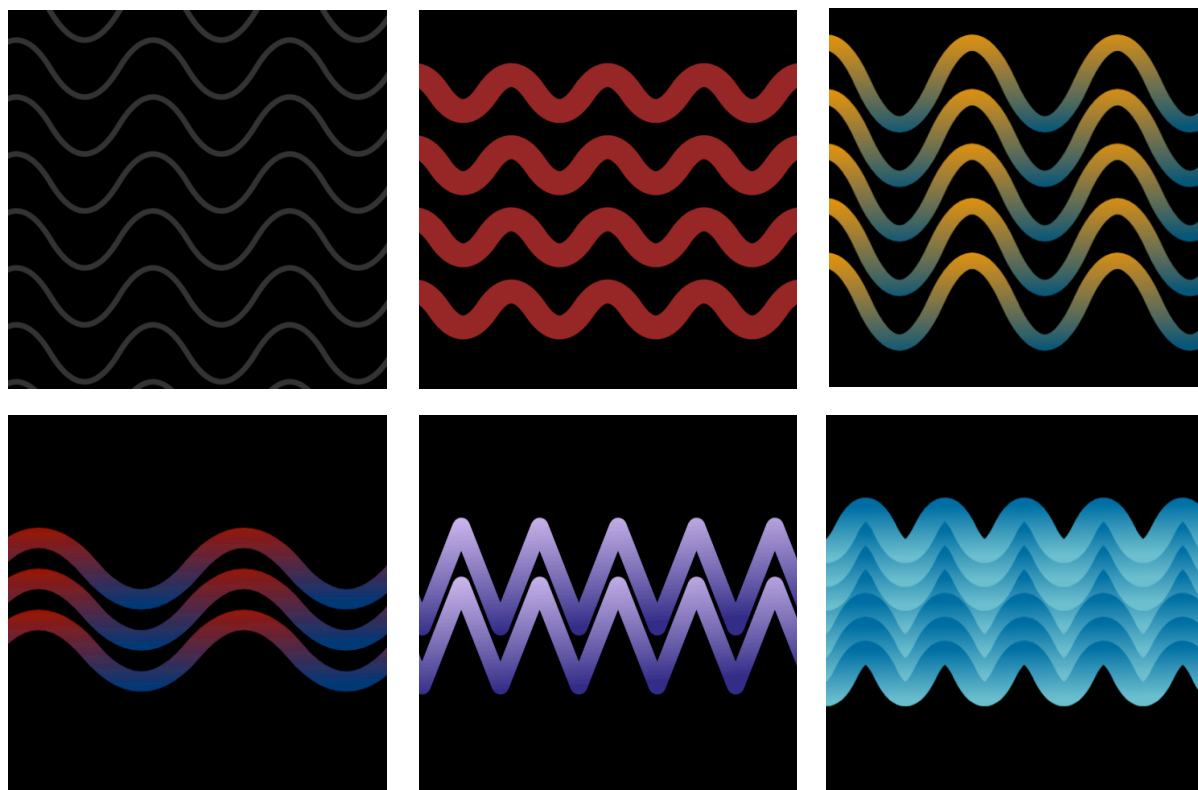
Uiteindelijk zijn we toch weer gaan spelen met geluidsgolven. Die waren in ons eerste prototype al aanwezig, maar zijn er vervolgens uit gehaald in prototype 2. Aangezien we een manier van geluid visueel maken nodig hadden, leek dit ons toch de beste optie. Delyan heeft vervolgens een aantal schetsen gemaakt.

Hierbij hebben we voor onszelf een aantal parameters bepaald, namelijk:

- *Lijndikte*
- *Golfhoogte*
- *Golfbreedte*
- *Hoeveelheid golven*
- *Snelheid*
- *Type lijn*
- *Kleur*

Op basis van deze parameters is Wouter aan de slag gegaan met een component waarmee zulke golven te genereren zijn. Hiermee kunnen enorm veel variaties gemaakt worden. Dit component vormt de basis van de golfanimatie die op de achtergrond van de DoofPod te zien is. Hieronder een paar voorbeelden van golven die met het component gegenereerd kunnen worden.

Dit zijn uiteraard nog experimenten. Het is nog een interessante uitdaging en zoektocht om te kijken wat voor verbanden er tussen de vormgeving en muziek-/geluidsoorten te maken zijn. Ook het kleurgebruik zou nog meer onderzocht moeten worden: wanneer is iets te veel, te afleidend, of misschien juist te weinig?

Ondertitelen met AudioCollectief SCHIK

Tijdens deze sprint ben ik mij meer gaan focussen op de extra geluids- en sfeeromschrijvingen. In een werksessie met Siona en Nele van SCHIK en schrijftolk Linda hebben we met elkaar besproken wat wij zoeken voor DoofPod. Op voorhand heb ik al meerdere meetings en mailwisselingen met beiden gehad over waar DoofPod om draait. Zo heb ik ook de video van Christine Sun Kim (*Closer captions*) aan hen laten zien. Dit werd vervolgens ook voor hen een fijne inspiratiebron. Tijdens de meetings hebben we het

gehad over de afweging welke dingen je wel en niet laat terugkomen in de DoofPod-versie van een podcast. Niet elk geluidje hoeft omschreven te worden; het gaat er voornamelijk om wat voor functie dat geluid of de muziek op dat moment heeft. Om te verwijzen naar wat Madelon tijdens de user test noemde: benadruk niet wat je níet hoort, maar waarom je het hoort.

Ook hebben we het gehad over de subjectiviteit van de captions. Door meer context en nuance aan de captions toe te voegen, dreig je ook dingen te verklappen, of de fantasie van een ander in de weg te zitten. Geluid en muziek wordt door iedereen anders beleefd: de een kan muziek zomers en licht vinden klinken, terwijl de ander het juist winters en donker vindt.

Woorden geven aan geluid

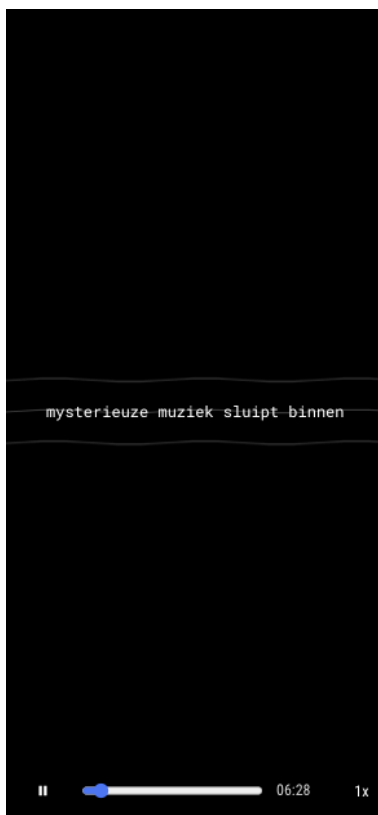
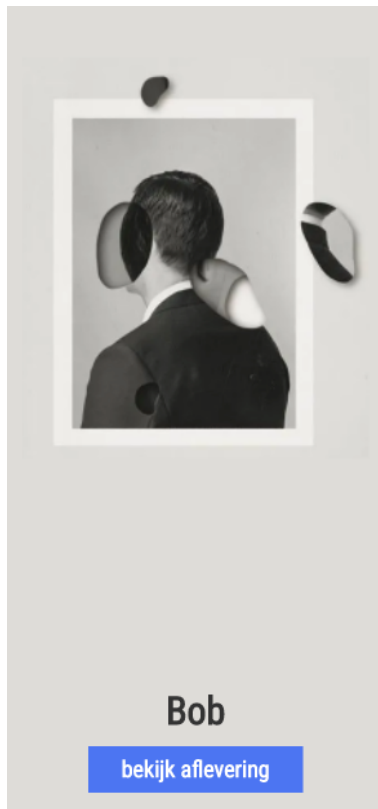
Die balans – nuance geven zónder dat je te veel invult – is enorm belangrijk. In de werksessie zijn we tot een consensus gekomen: de omschrijving moet iets zijn waar iedereen zich in zou kunnen vinden. Dit kan bijvoorbeeld door een stem te omschrijven als ‘warm’ en ‘rustig’, of muziek als ‘sluipend’ of ‘voorzichtig’.

Het is wellicht lastig voor te stellen hoe muziek ‘sluipend’ kan klinken als je het nooit eerder gehoord hebt, maar het kan aanzetten tot een beeld of gevoel die de makers op dat moment voor ogen hebben. Bij ‘sluipen’ denk je al snel aan stiekem, geheimzinnig; maar ook dat er iets op de loer ligt. Een dreiging die boven je hoofd hangt. Waar normaal muziek zo’n gevoel en sfeer kan oproepen, kunnen de juiste woorden al een heel eind komen.

Dit is ook waar de artistieke vrijheid van de maker om de hoek komt kijken. Het is niet voor niks dat we het toevoegen van de captions in de eerste plaats aan de makers zelf overlaten. Zij weten ten slotte het beste wat voor een effect zij willen bereiken met hun werk. Hierdoor draaien de captions niet meer om feitelijke juistheid, maar om het weerspiegelen van de ervaring van de luisteraar.

Definitieve ontwerp prototype 3

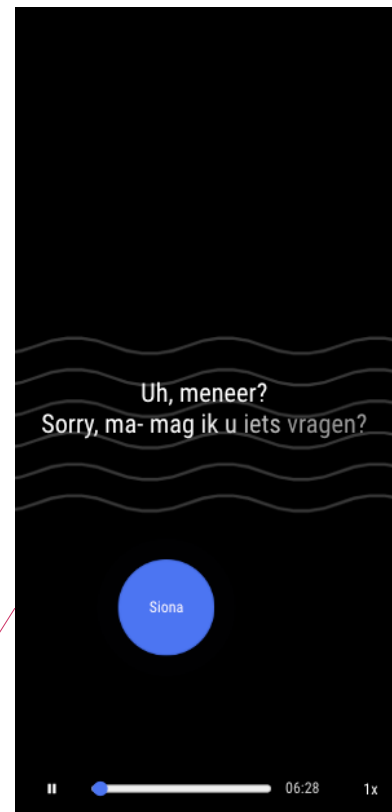
Klik hier voor het prototype

Om te beginnen bij het begin: de introcover is terug! Hij is redelijk basic: we gaan er voor nu even vanuit dat gebruikers de introtekst over de podcast lezen op de plek waar ze vandaan komen wanneer ze een DoofPod gaan bekijken. Een app bijvoorbeeld, of een webpagina, waar DoofPod uiteindelijk in terug te vinden is. Voor nu dus alleen de cover-art en de naam van de podcast.

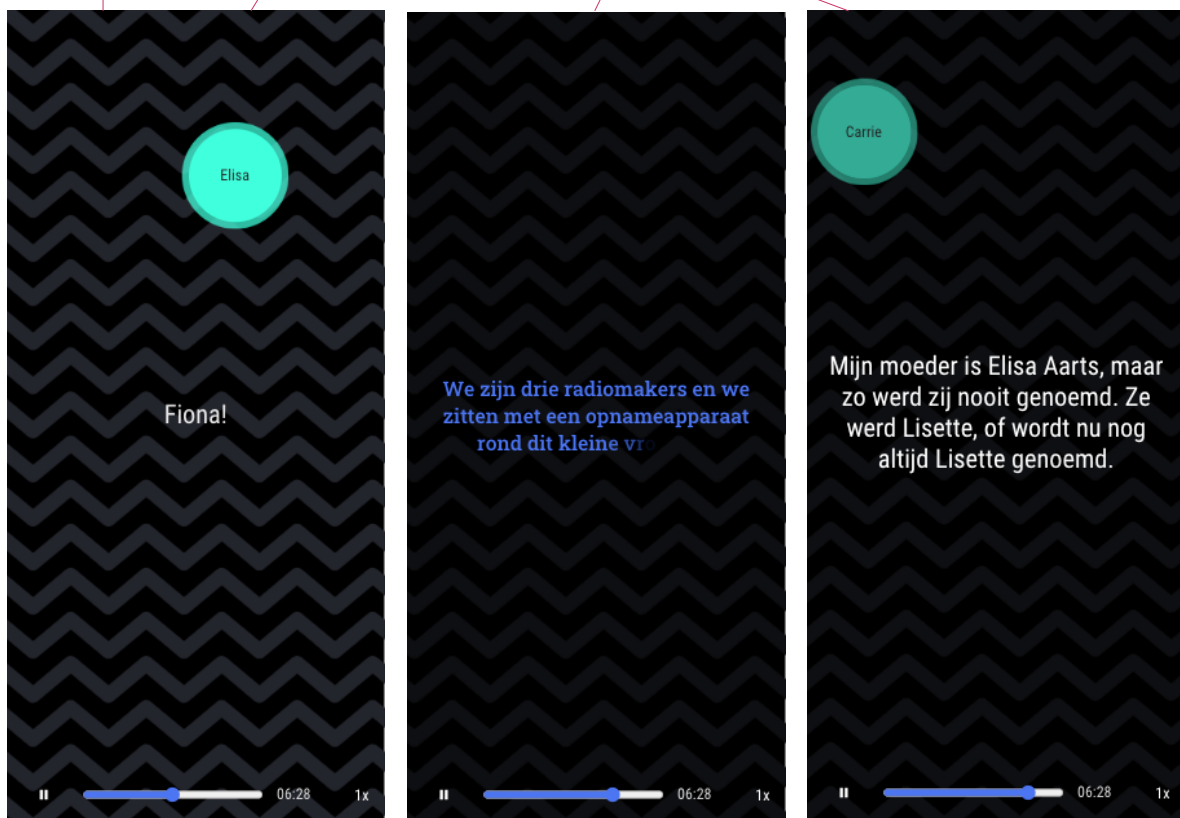
De geluidsgolven zijn nu ook geïmplementeerd in de player. In deze versie zitten alleen nog grijze waves, maar wel in verschillende vormen. Zo begint de scène in het café met zes redelijk lage golven, en is de muziek en voice-over slechts met drie, plattere golven.

Die wisseling in het aantal golven, de hoogte en de snelheid helpt hopelijk het creëren van onderscheid tussen de verschillende teksten.

Later in het verhaal, wanneer de drie in het rusthuis bij Elisa zitten, komen er zig-zag golven in beeld. Een groot contrast vergeleken met de vorige scène. Die blijven redelijk hetzelfde wanneer er verteller-stukjes tussendoor komen, ze worden alleen wat donkerder. Dit lijkt ook een beetje op hoe het in de podcast zelf is gedaan, waarbij de voice-over als het ware over de 'live' opname in het rusthuis heen is gelegd.

Daarnaast zijn de naamcirkels nu te plaatsen door het hele scherm, in plaats van alleen onderin. Aan de vormgeving daarvan is verder niet zoveel veranderd: de tekst is nu alleen iets beter te lezen, door betere plaatsing, wanneer er een langere naam/tekst in staat.

Conclusies van user tests

Alma

Voor Alma is de podcastwereld volledig nieuw terrein, omdat het momenteel niet toegankelijk is. Ze was dus enorm nieuwsgierig naar DoofPod.

Vormgeving

Alma vond het allemaal erg wennen, zo'n visuele podcastplayer. Ook de afwezigheid van geluid zorgde ervoor dat het voor haar wat meer moeite kostte om in het verhaal te komen. De verschillende soorten beeldtaal hadden vooral tijd nodig: 'Het is *best ingewikkeld, als je het helemaal niet kent.*'

Veel van de vormgeving is Alma wel opgevallen, maar ze heeft er geen specifieke mening over kunnen vormen omdat alles nog zo nieuw voor haar was. 'Die golven hebben mij niet per se geholpen om in een bepaalde sfeer te komen... Ik denk ook dat dat ook *tijd nodig heeft om daaraan te wennen.* Dat je weet, dit is dat en dit is dat. [...] Om aan te geven dat je dit hoort, dan zou ik het wel prettig kunnen vinden.' Ook over de naamcirkels was zij redelijk neutraal: 'Het is wel heel fijn dat de cirkels op verschillende plekken staan.'

Voor de rest mag er nog wat meer gecommuniceerd worden door middel van kleur. Zo zouden de *muziekomschrijvingen ook nog in een andere kleur* mogen.

Teksten

Over de tekst kon Alma wel wat meer vertellen wat zij ervan vond: 'Ik vind het zeker fijn dat de omschrijvingen erbij zitten. Ik vind het wel discutabel welke dingen je wel moet vertellen en welke niet.' Ook hier geeft zij aan dat het wellicht een kwestie van gewenning is, om te accepteren dat deze ondertiteling iets meer invult voor de lezer. Ze noemt dat zij het bij tv-ondertiteling soms storend vindt als er te veel voor haar wordt ingevuld. 'Maar in dit geval is het wel fijn om die informatie erbij te hebben. Misschien is *dit wel een soort ondertiteling die ik nog niet ken, waar ik anders naar moet kijken.*'

Verder noemt Alma dat ze het *dialect heel leuk* vond. Haar eerste reactie na het kijken was ook dat ze nu wel *heel nieuwsgierig* naar het geheim uit de podcast is. Ze geeft aan dat ze zeker de rest van de aflevering zou willen bekijken, 'maar dan het *liefst wel mét geluid.*'

Jacqueline

Jacqueline kan op dit moment in specifieke omstandigheden podcasts beluisteren – in de auto, om precies te zijn. Ze is in principe doof, maar kan door middel van een CI toch veel meekrijgen. Tijdens het bekijken van de DoofPod heeft zij haar CI afgedaan, om het ‘echt doof’ te testen.

Vormgeving

De eerste reactie van Jacqueline was ook dat zij vooral aan alles moest wennen: *‘Ik vond vooral het begin pffff, **helemaal nieuw** en duurt **even voordat ik eraan gewend was**.’* Het duurde voor haar bijvoorbeeld even voordat zij doorhad hoe het werkte met de kleuren. *‘Die twee kleuren in de voice-over/gesproken taal was **heel helder**. Op een gegeven moment was er een stukje dat ze wat door elkaar praatten. Daar kan het wel nog wat duidelijker. Kleur van de naam koppelen aan de kleur van de tekst zou misschien fijn zijn, het ging daar namelijk wel heel snel.’* Wat Jacqueline betreft mogen **de verschillen dus wat meer uitgesproken zijn**.

De golven waren niet direct duidelijk voor haar. Ze zag het wel als ‘de aanwezigheid van geluid’, maar een exacte uitleg kon zij verder niet geven. Tegelijkertijd heeft het haar wel beter geholpen om de wisseling van scène/locatie door te hebben. Ze ziet het dus wel als **een goede oplossing**.

Over de naamcirkels zegt zij: **Toen ik het doorhad hielp het zeker**. *Het kan wel nog iets meer verduidelijkt worden door er dezelfde kleur aan te hangen. Dan hoef je wat minder na te denken.’*

Teksten

Jacqueline vond het idee achter de captions **een goede benadering**. De tv-ondertitelingen vindt ze soms een beetje grappig, omdat het dan wel geprobeerd wordt om het specifieker te maken. Het geroezemoes in het café vond zij dus heel duidelijk, maar: *‘een geluid dat een geheim wordt onthult... Dat is wel heel lastig.’* De **captions moeten dus niet té cryptisch zijn**. *‘Er worden dingen omschreven die, als je ze nog nooit gehoord hebt, niet te begrijpen zijn.’* Als voorbeeld noemt ze het Vlaamse accent. Maar: met de doelgroep in het achterhoofd hoeft dat geen direct probleem te zijn.

Jacqueline geeft aan dat zij **zeker verder zou willen kijken**. Ze vindt dit sowieso een ‘topinitiatief’. *‘Ik had misschien alleen iets van ondertiteling verwacht, maar dit is meer op een visuele manier. Ik ben positief verrast!’*

Cathy

Cathy wil heel graag podcasts kunnen luisteren. Ze ziet veel mensen om haar heen die dat doen, waardoor zij vaak denkt: *‘Dat wil ik ook weten!’* DoofPod zou voor haar dus een goede uitkomst kunnen zijn.

Vormgeving

Cathy vond het **prettig om te lezen**, op deze manier. Ze had wel een opmerking over de naambolletjes: *‘Ze veranderen tussendoor, maar ik had niet alles gelijk door. Het zou fijn zijn als **alle verschillende mensen een eigen kleur en plekje hebben**.’* Ze geeft ook aan dat de bolletjes hebben geholpen met het creëren van een gevoel van gesprek. Dat ze bewegende randen hebben, vindt zij interessant: *‘**Alsof ze echt geluid uitstoten**.’*

De rol van de verteller had zij niet direct door. Ze zou hier graag iets herkenbaars bij willen hebben, zoals de bolletjes bij de gesprekken.

De golven waren haar niet echt opgevallen. Hierbij is het wel het noemen waard dat zij problemen heeft met het gezichtsvermogen door het syndroom van Gernet. Ze zegt over de golven: *‘De tekst is het belangrijkste, dus het valt mij gewoon niet zo op.’*

Teksten

Cathy was enthousiast over de manier van ondertitelen. Ze geeft aan dat ze nu al zo veel films heeft gezien, dat **haar hoofd de geluiden erbij kan bedenken**. *‘Die extra context helpt heel erg. Alleen ‘spannende muziek’, of ‘spannende muziek kondigt geheim aan’... ja, dan word je wel **nieuwsgieriger!**’*

Cathy gaf wel aan dat ze niet heel sterk in het verhaal zat, aangezien het haar interesse niet helemaal had. Ze is meer geïnteresseerd in informatieve onderwerpen. Toch was zij aangenaam verrast.

Ze denkt dat ze het verhaal op deze manier een halfuur zou kunnen kijken. **Ik vind het er top uitzien**, ik ben heel benieuwd naar de verdere ontwikkelingen!’

Tanja

Ook Tanja heeft enorm fijne feedback kunnen geven over de DoofPod. Ze was erg verrast en enthousiast, maar heeft ook een aantal aandachtspunten aan kunnen wijzen.

Vormgeving

Tanja noemt de DoofPod *'handig, fijn en prettig te gebruiken'*. Zij heeft net zoals Jacqueline een CI, waardoor zij op papier doof is, maar met de CI kan functioneren als (slecht)horend. Het viel haar op dat zij, vanuit het oogpunt van een slechthorende, het geluid wel enorm miste.

De bolletjes vond zij wel fijn. Wel zou zij graag de tekstkleur mee zien veranderen met de kleur van de bolletjes.

Wat betreft de rol van de verteller, duurde het voor haar even voordat dat er goed inzat. *'Het was mij niet gelijk duidelijk wie of wat de blauwe tekst was.'* Ze merkte wel dat het anders was, maar de echte functie kon zij niet direct noemen. Als ze dan toch iets moest noemen, kwam zij wel alsnog met 'de verteller'.

De functie van de golven had zij ook niet direct door, maar onbewust heeft het wel gewerkt voor haar. Ze heeft de switch naar de golven in het rusthuis wel duidelijk gezien en opgemerkt. *'Ik vind het wel een mooi idee erachter. Zeker ondersteunend, als je weet hoe zo'n visuele podcastplayer werkt. [...] Als je weet dat het zo werkt, is het echt heel handig.'*

Teksten

Tanja zei over de geluidsomschrijvingen het volgende: *'Het viel mij op dat ik mij gelijk kon voorstellen hoe iets kon klinken. Ik kon er echt wat mee.'* Ze geeft aan dat ze *doorgaans de nuances mist* in ondertitelingen. Bij de DoofPod was dat dus niet het geval!

Ze vond het *heel leuk* om een visuele podcast te zien. Tanja gokt dat ze een halfuur zou kunnen blijven kijken. Hierbij benadrukt zij wel dat de *aanwezigheid van het geluid enorm fijn zou zijn*.

Algemene conclusie

Tijdens deze user test is er wederom zeer positief gereageerd. De punten van feedback zijn in meerdere tests aan bod gekomen, en vormen dus terugkomende punten van verbetering.

Vormgeving

Het viel vooral op dat het voor de testpersonen erg wennen was, al die vormen van beeldtaal. Vandaar dat de verschillende onderscheidingen best wat meer uitgesproken mogen. Zo wordt door alle vier de testpersonen genoemd dat de kleur van de naamcirkels en de kleur van de tekst best overeen mogen komen. Op die manier hoeft je als kijker nog minder op te letten en na te denken over wie wat zegt.

Ook mag de plaatsing van de cirkels nog wat duidelijker: nu stond in het begin van het prototype de cirkel soms op dezelfde plek, terwijl er andere personen aan het woord waren. Er mag dus nog duidelijker onderscheid gemaakt worden tussen de verschillende sprekers.

De reacties op de geluidsgolven waren wisselend: Cathy viel de golven niet eens op, terwijl Jacqueline en Tanja wel bezig waren met de aanwezigheid van de golven. Zij konden alleen niet goed benoemen wat de functie en betekenis van de verschillende golven precies was.

Wel gaven zij toe dat het idee erachter wel een goede is: de uitvoering zou alleen wat beter moeten. Ook hier speelt gewenning een grote rol. Zo zei Alma: *'Ik denk ook dat het tijd nodig heeft om daaraan te wennen. Dat je weet, dit is dat en dit is dat. [...] Om aan te geven dat je dit hoort, dan zou ik het wel prettig kunnen vinden.'* Ook Tanja gaf aan dat het een kwestie van aanleren is: *'Ik vind het wel een mooi idee erachter. Zeker ondersteunend, als je weet hoe zo'n visuele podcastplayer werkt. [...] Als je weet dat het zo werkt, is het echt heel handig.'*

Alma: 'Om [met de geluidsgolven] aan te geven dat je iets hoort; dat zou ik het wel prettig kunnen vinden.'

Jacqueline: 'Een goede oplossing, de golvende animatie.'

Cathy: 'Die bolletjes hebben wel echt geholpen voor het maken van een gevoel van een gesprek.'

Tanja: 'Ik vind dit wel een mooi idee [achter de geluidsgolven]. Zeker ondersteunend als je weet hoe zo'n visuele podcast werkt.'

Teksten

Het was interessant om de ervaringen rondom de captions te horen. Er was duidelijk een soort afweging tussen hoe subjectief ondertiteling mag zijn, en hoeveel nuance je als kijker wil meekrijgen. Accepteren dat de captions wat minder neutraal zijn dan normaal, zou hier waarschijnlijk ook de oplossing kunnen bieden. Bijvoorbeeld door duidelijk te maken dat het de makers zelf zijn, die deze captions schrijven en toevoegen.

Zoals de captions nu geschreven zijn, kunnen de testpersonen er in ieder geval wel wat mee. Ze geven aan dat ze er een geluid bij kunnen bedenken, en de nuance meekrijgen die ze normaal juist missen bij ondertitelingen.

*Alma: 'Aan de ene kant is het fijn, zo van 'oh ja, er komt iets aan',
maar misschien verklap je dan alweer te veel.'*

Jacqueline: 'Ik denk wel dat het de juiste benadering is.'

Cathy: 'Die extra context helpt heel erg.'

*Tanja: 'Het viel mij op dat ik mij gelijk kon voorstellen hoe iets kon
klinken. Ik kon er echt wat mee.'*

Maar dat effect heeft tijd nodig: elk testpersoon geeft aan dat er een zekere gewenning nodig is om de extra captions te accepteren zoals ze zijn. In nader onderzoek is het dus belangrijk om te onderzoeken hoe dit proces voor de kijker gestimuleerd en gemakkelijker kan worden, en waar de balans van neutraliteit en subjectiviteit precies ligt.

Ten slotte is het belangrijk dat bij het meekrijgen van de gesprekken, vormgeving en tekst hand in hand gaan. Op die manier blijft het verhaal makkelijker te volgen.

Alma: 'Ik word nu wel nieuwsgierig!'

*Jacqueline: 'Ik ben zeker positief verrast. Sowieso een super
initiatief, dit.'*

Cathy: 'Ik ben aangenaam verrast!'

Tanja: 'Ik vond het leuk om te zien, zo'n visuele podcast.'

Vervolg van het proces

Met de laatste user tests is het validatietraject van DoofPod bijna klaar.

Ter afsluiting zal ik een enquête over prototype 3 uitzetten bij een panel van NPO Access Services, bestaande uit 346 slechthorende- en 79 dove personen. Daarna volgt een rapportage naar NPO Innovatie, en daarmee is deze fase afgerond.

Na de validatiefase volgt de groeifase. Bij de aanvraag van dit traject zal gefocust worden op het uitbreiden van de functionaliteiten van de player, en het verder testen met mensen uit de doelgroep.

Zodra de aanvraag is goedgekeurd, zal ik onderdeel blijven van DoofPod (en daarmee VPRO Medialab), hoogstwaarschijnlijk als junior conceptontwikkelaar/projectleider.

Naast deze aanvraag wordt er ook een aanloop gemaakt naar een aanvraag voor het Media Innovation Fund van de EBU (European Broadcasting Union). De EBU biedt hierbij tot zo'n €25.000 budget voor innovatieve projecten die niet alleen organisatie breed, maar ook voor het hele vakgebied waardevol zijn. Dit zou dus een mooie aanvulling kunnen zijn op het budget vanuit het groeitraject.

Daarnaast ben ik spreker tijdens het NPO Innovatiefestival op 2 juni, om over DoofPod te vertellen. Ook tijdens de Innovatie Estafette van mei zal ik het project toelichten: de Estafette is een maandelijkse online bijeenkomst van alle medialabs van de verschillende omroepen binnen de NPO.

Hiermee voelt de afronding van het validatietraject niet als een eindpunt, maar juist het begin van iets veel groters.

Samenvatting en conclusies

Tijdens mijn maanden bij VPRO Medialab heb ik mij hoofdzakelijk beziggehouden met het nieuwe project genaamd DoofPod. Wat begon als een idee tijdens een tweedaagse hackathon, is uitgegroeid tot een project van velen maanden waarin ik een grote rol heb gespeeld. Dit is een samenvatting van het veelzijdige project.

Het thema van de VPRO Medialab hackathon in december 2021 was 'augmented podcast'. Dit leverde het idee voor DoofPod op: hoe kan men de kwaliteiten van podcasts en audio toegankelijk en aantrekkelijk maken voor mensen die auditief beperkt zijn? Met alleen een transcript kan men nog niet de unieke eigenschappen van een podcast overbrengen: veel nuances, emotie en 'kleur' ontbreken in zo'n redelijk platte tekst.

De audio 'vertalen' naar tekst en beeld is hierbij de meest voor de hand liggende oplossing. Doven en slechthorenden zijn namelijk visueel ingesteld, en zijn gewend om bijvoorbeeld ondertitelingen te lezen. Bij dit project is gekozen voor de doelgroep postlinguaal (plots/laat-)doven en slechthorenden.

DoofPod heeft niet alleen als doel het toegankelijk maken van podcasts, maar dit ook laagdrempeliger maken voor podcastmakers. Daarom is alles in het proces van het 'vertalen' van een podcast zo arbeids- en tijdsextensief mogelijk gemaakt.

Conclusies

Tijdens deze zoektocht zijn drie prototypen ontwikkeld waarmee is onderzocht hoe het inzetten van sfeer- en geluidsomschrijvingen en (schaalbare) vormgeving een geschikt alternatief voor (audio)podcast kan zijn. Dat deed ik in dit geval in samenwerking met de podcastmakers van AudioCollectief SCHIK van de podcast Bob. De drie prototypen zijn elk getest met tussen de drie en vier testpersonen tijdens individuele user tests.

Hieruit bleek dat genuanceerde geluidsomschrijvingen ('captions') als prettig worden ervaren door de doelgroep. Wel hebben de testpersonen aangegeven dat voor deze vorm van ondertitelen gewenning nodig is. Wat betreft de vormgeving werkt het gebruik van zogenaamde naamcirkels en een beeldtaal gekoppeld aan de captions erg goed. Deze vormgeving vereist nog wel nader onderzoek en verdere ontwikkeling.

Verder zijn uit dit onderzoek de volgende conclusies te trekken:

- Een visuele podcastplayer is een geschikte manier om podcasts toegankelijk te maken voor doven en slechthorenden.
- Binnen de dove/slechthorende gemeenschap is er behoefte aan toegankelijke podcasts.
- Een visuele podcastplayer, in de vorm van DoofPod, is uitstekend geschikt voor postlinguaal dove- en slechthorende personen.
- DoofPod lijkt een goede oplossing waarmee de unieke kwaliteit van podcasts over te brengen is voor doven en slechthorenden.
- Een format voor toegankelijke podcasts, zoals DoofPod, dat laagdrempelig is voor podcastmakers, is haalbaar.
- Podcasts leveren in de huidige tijd een belangrijk bijdrage aan de journalistiek, en die waardevolle informatie en inzichten kunnen door middel van DoofPod toegankelijker en aantrekkelijker gemaakt worden voor doven en slechthorenden

Discussie en aanbevelingen

DoofPod is op veel vlakken een sprong in het diepe geweest. Dit heeft er mede voor gezorgd dat er een aantal knelpunten zijn ontstaan.

Ten eerste heeft het project een hele specifieke doelgroep: mensen met een auditieve beperking. Die beperking zorgt ervoor dat de mensen in deze doelgroep een andere perceptie hebben van de wereld om hen heen. De hersenen van normaalhorende personen zijn auditief ingesteld, in vergelijking met de hersenen van een doof of slechthorend persoon. DoofPod is grotendeels ontwikkeld door normaalhorende personen, en hierdoor blijft er altijd een afstand tot de doelgroep. Het betrekken van een doof/slechthorend persoon bij de verdere ontwikkeling heeft een hoge prioriteit.

Daarnaast hebben de testpersonen behoorlijk veel invloed gehad tijdens het proces. Aangezien het prototype alleen met hen is getest, wordt er rekening gehouden met een beperkt aantal ervaringen. Met het inzetten van de enquête krijgen we meer feedback om verder te ontwikkelen.

Om terug te komen op de user tests: daar kwam een duidelijke wens naar geluid in terug. DoofPod is nu volledig geluidloos ontwikkeld, maar dit blijkt niet helemaal goed te vallen bij de testpersonen. Verder onderzoek naar de mogelijkheid tot het combineren van een visuele player mét geluid is dus absoluut nodig.

Invulling

Wat betreft de kant van de podcastmaker is er tot nu toe alleen met AudioCollectief SCHIK nauw contact geweest. Ervaringen en inzichten van andere podcastmakers zijn in de verdere ontwikkeling noodzakelijk, zodat DoofPod nóg beter kan worden.

De player kan gebruikt worden voor in principe elke vorm van podcasts: dat is ten slotte het doel geweest tijdens de ontwikkeling. Journalistieke podcasts (chatcasts, audiodocumentaires, etc.) passen hier ook in.

DoofPod is niet ontwikkeld als een op zichzelf staande vertelvorm: het is 'slechts' een manier en vorm om podcasts toegankelijk te maken. Wel biedt dit de kans om de sterke punten van de player te benutten wanneer er nieuwe podcasts worden gemaakt, zeker met oog op de specifieke doelgroep

van de player. Er kan bijvoorbeeld nog gericht geproduceerd worden voor het dove- en slechthorende publiek.

Daarnaast rust de kracht van DoofPod grotendeels op tekst en taalgebruik. Ook deze eigenschap kan benut worden, door onderwerpen en verhalen te maken waar bijvoorbeeld zeer beeldend taalgebruik goed op aansluit. Hierbij moet wel gelet worden op de manier van verwoording, aangezien te cryptische omschrijvingen (gebruik van (te veel) beeldtaal) juist als lastig kan worden ervaren door de doelgroep.

Ten slotte is het onderwerp 'innovatie in de journalistiek' zeer relevant voor dit project. Mijns inziens is dit project een perfect voorbeeld hoe innovatie in de journalistiek zou kunnen plaatsvinden: in samenwerking met designers, developers en storytellers. Hierbij hoeft de journalistiek zich niet uitsluitend te uiten in de vorm van een journalistiek verhaal om binnen het vakgebied te vallen.

Voor mij gaat de journalistiek over meer dan alleen simpelweg het nieuws brengen: het verbinden van mensen en hen in contact brengen met wat er zich in de wereld afspeelt is net zo belangrijk.

Deel 3

Bronnen en bijlagen

Bronnen

- Blanken, H., & Jong, W. d. (2014, december 1). *Het lange lezen op internet: over 'longreads' en zin en onzin van multimediale verhalen*. Opgehaald van Nieuwe Journalistiek: <https://nieuwejournalistiek.nl/verhalende-journalistiek/2014/12/01/longreads-op-internet/>
- Carlson, M., & Lewis, S. (2015). *Boundaries of Journalism: Professionalism, Practices and Participation (Shaping Inquiry in Culture, Communication and Media Studies)*. Routledge.
- Deuze, M., & Witschge, T. (2018). Beyond journalism: Theorizing the transformation of journalism. *Journalism*, pp. 165-181.
- Doof.nl. (sd). *Hoorbibliotheek - Doof*. Opgeroepen op februari 2022, van Doof.nl: <https://www.doof.nl/hoorbibliotheek/gehoor/doof-2/>
- Doof.nl. (sd). *Hoorbibliotheek - Slechthorend*. Opgeroepen op februari 2022, van Doof.nl: <https://www.doof.nl/hoorbibliotheek/gehoorverlies/slechthorend/>
- Gebaren Inzicht. (sd). *NGT (Nederlandse Gebarentaal)*. Opgeroepen op maart 2022, van Gebaren Inzicht: <https://www.gebareninzicht.nl/termview/106>
- Hölsgens, S., Wildt, S. d., & Witschge, T. (2020). Towards an Experientialist Understanding of Journalism: Exploring Arts-based Research for Journalism Studies. *Journalism Studies*, 7(21), 928-946.
- JournalismLab. (2019). *Journalistieke grenzen verkennen*. Opgehaald van JournalismLab: <https://www.journalismlab.nl/onderzoek/journalistieke-grenzen-verkennen/>
- Kivits, N. (2021, september 17). *Nederland telt bijna 6800 freelance journalisten*. Opgeroepen op mei 11, 2022, van Villamedia: <https://www.villamedia.nl/artikel/nederland-telt-bijna-6800-freelance-journalisten>
- KRO-NCRV. (2021, november 15). Inzichten doelgroepcheck Vodcast 'Toen was ik 12'.
- KRO-NCRV. (2022, februari 7). Toen was ik 12: learnings & ongevraagd advies.

RIVM in opdracht van het Ministerie van VWS. (sd). *Gehoorstornissen | Leeftijd en geslacht*. Opgeroepen op maart 19, 2022, van VZinfo.nl:
<https://www.vzinfo.nl/gehoorstornissen/leeftijd-en-geslacht>

Ryan, M.-L. (2015). Narrative as Virtual Reality 2. In *Revisiting Immersion and Interactivity in Literature and Electronic Media* (Vol. 2, p. 291). JHU Press.

Trappeniers, A. (2022, april 8). *Primeur: drempelvrije podcast met gebarentaal en ondertitels*. Opgeroepen op april 2022, van Made in Vlaams-Brabant:
<https://www.made-in.be/vlaams-brabant/primeur-drempelvrije-podcast-met-gebarentaal-en-ondertitels/>

UMC Utrecht. (sd). *Cochleaire implantatie*. Opgeroepen op februari 2022, van UMC Utrecht:
<https://www.umcutrecht.nl/nl/ziekenhuis/behandeling/cochleaire-implantatie>

Hyperlinks

Video *Closer Captions* van Christine Sun Kim:

<https://www.youtube.com/watch?v=tfe479qL8hg>

Interactieve documentaire *De Industrie* van de VPRO:

<http://deindustrie.vpro.nl/>

Podcast *De brand in het landhuis* van de NTR:

<https://www.nporadio1.nl/podcasts/de-brand-in-het-landhuis/3212/trailer>

Interactief artikel *Nobody loves you more than me* van SBS:

<https://www.sbs.com.au/margarete/>

Interactieve film *Brainstream* van The National Film Board of Canada:

<https://brainstream.nfb.ca/>

Toegankelijke vodcast *Toen was ik 12* van de KRO-NCRV: <https://kro-ncrv.nl/beluister-hier-bijzondere-verhalen-uit-de-podcast-toen-was-ik-12>

'Immersive transcription' van *More Than This* van Vox Media:

<https://voxmedia.github.io/vc-tracfone-more-than-this/episode-one.html>

DoofPod prototype (versie) 1: <https://doofpod-4b7fa.web.app/>

DoofPod prototype (versie) 2: <https://vpro-doofpod.web.app/demo/>

DoofPod prototype (versie) 3: <https://vpro-doofpod-v3.web.app/>

Bijlagen

Bijlage 1: Validatieaanvraag

Titel	DoofPod
Omroep/NPO afdeling:	VPRO
Gegevens contactpersoon	Geert-Jan Strengtholt – g.strengtholt@vpro.nl Ines van den Adel – i.vanden.adel@vpro.nl
Aanleiding (probleem/kans)	Welke probleem (kans) heb je gesignaleerd? (eventueel aangevuld met resultaten van een eerdere verkenning) + (cijfermatige) onderbouwing indien mogelijk Op dit moment zijn podcasts, op een enkeling na, ontoegankelijk voor mensen met een auditieve beperking. Hierdoor wordt een grote groep (namelijk zo'n 1,5 miljoen mensen) uitgesloten. Er heerst dus een enorme informatiedepriatie onder mensen met een auditieve beperking. Binnen de VPRO is bijvoorbeeld de podcast <i>De plantage van mijn voorouders</i> weliswaar getranscribeerd, maar het staat absoluut niet gelijk aan de ervaring die podcast voor horende mensen kan bieden.
Oplossing (idee)	Wat is je idee? Welke oplossing heb je bedacht voor bovenstaand probleem? Het voor mensen met een auditieve beperking mogelijk maken om de ervaring van een podcast te kunnen meemaken, en toegang te krijgen tot de informatie en verhalen van podcasts. Een mogelijke oplossing hiervoor is een visuele 'podcastplayer' waar niet alleen (evt. een versie van) het transcript van de podcast te lezen is, maar ook de sfeer overgebracht wordt door middel van bijv. visuals en closed captions.
Aanname	Wat is je belangrijkste aanname? Dit is de reden dat je het experiment gaat uitvoeren. Hoofdaanname: Een visuele podcastplayer is een prettige en passende vorm voor mensen met een auditieve beperking om podcasts te beleven en biedt voor hen toegevoegde waarde.

	Subaannames: • Mensen die doof of slechthorend zijn missen informatie omdat ze podcasts niet of zeer beperkt kunnen beluisteren. • Mensen die doof of slechthorend zijn hebben behoefte om toegang te krijgen tot informatie en verhalen uit podcasts. • Een visuele podcast-player kan podcasts toegankelijk maken voor mensen met een auditieve beperking. ○ Er is een technische oplossing denkbaar om informatie en verhalen uit podcasts toegankelijk te maken voor doven en slechthorenden. ○ Er is een technische oplossing en podcast-gebaseerd format denkbaar waarbij de unieke kwaliteit van podcasts voor doven en slechthorenden over te brengen is.
Onderzoeksvragen	Op welke HKW-onderzoeksvragen (Hoe kunnen we..) wil je antwoord hebben? • Welke subgroepen kunnen we onder het publiek van doven en slechthorenden onderscheiden als het gaat om beperkingen in het consumeren van podcasts? • Welke behoeften hebben deze subgroepen rondom het consumeren van podcasts? • Hoe kunnen we de 'podcast-behoeften' van (een deel van de groep) mensen met een auditieve beperking zo goed mogelijk vervullen? • Hoe kunnen we mensen met een auditieve beperking de informatie, verhalen en ervaring (sfeer) geven van podcasts? • (Hoe kunnen we, in samenwerking met podcastmakers, de toegankelijke vorm van podcast zo laagdrempelig mogelijk maken binnen het maakproces?)
Doelgroep	Welke doelgroep(en) wil je met je idee bereiken? Wees zo specifiek mogelijk. We zullen ons richten op mensen die postlinguaal doof/slechthorend zijn. Dit zijn mensen die

	gehoorproblemen gekregen hebben ná ongeveer hun vierde levensjaar, wanneer de Nederlandse (gesproken) taal al ontwikkeld is. Deze groep mensen hebben de Nederlandse taal als moedertaal (en dus niet gebarentaal) en gebruiken meestal een schrijftolk in plaats van een gebarentolk. Omdat zij tekstueel net zo vaardig zijn als horende mensen, is een podcastplayer op basis van tekst voor hen het meest geschikt. Daarnaast heeft een deel van deze groep al ervaring met geluiden en soms zelfs podcasts. Dit kan de ‘vertaling’ van een podcast dus vergemakkelijken.
Innovatieagenda	Bij welk punt op de Innovatieagenda sluit dit experiment aan? - <i>Doelgroepen bereiken</i> Zicht krijgen op de doelgroepen die in het huidige publieke medialandschap onvoldoende of niet bereikt worden en zich daardoor ongehoord en ongezien voelen. Met welke innovaties bereiken en binden we hen? - <i>Immersieve media inzetten</i> Hoe kunnen we technologie inzetten om met immersieve media-toepassingen meer impact te hebben bij specifieke doelgroepen. Met welke innovaties vergroten wij onze persoonlijke en maatschappelijke impact?
Aanpak a) Hoe ga je de verkenning aanpakken?	N.v.t.
Aanpak b) Hoe ga je valideren?	Wij zullen in samenwerking met AudioCollectief SCHIK en een schrijftolk aan de slag gaan met een ‘vertaling’ van de podcast Bob. Hierbij onderzoeken we wat de beste vorm is voor het verrijken van het (al bestaande) transcript van de podcast. Hieruit willen we een duidelijke definitie van de ‘closed captions’ (= sfeeromschrijvingen, de extra laag bovenop het transcript) bepalen en vastleggen. Ook zullen we op korte termijn al de eerste usertest uitvoeren met ons eerste prototype van de player. Op die manier kunnen wij al snel bepalen wat de wensen en behoeften van onze doelgroep zijn, en dat gebruiken als basis.

	Hierna zullen er twee ‘cycli’ zijn waarbij we usertests uitvoeren, op basis van onze bevindingen itereren en vervolgens een korte developing-sprint in gaan om de plannen te verwezenlijken. Deze usertests worden gedaan met telkens vijf (unieke) respondenten die binnen onze doelgroep vallen. De iteraties zullen telkens in samenwerking met o.a. een schrijftolk en SCHIK tot stand komen. Als blijkt dat het voor de doelgroep een fijne manier is van het consumeren van informatie en verhalen uit podcasts, en het voor makers een versie is waar zij zelf ook achter staan, hebben wij ons doel bereikt.
Wat is het potentieel aanbodkanaal in de toekomst?	Wat is (verwacht je) het NPO aanbodkanaal bij exploitatie? Aanbodkanalen zijn NPO1, NPO2, NPO3, NPO Zapp, NPO Zappelin, NPO Schooltv, Radio 1, Radio 2, 3fm, Radio 4, Radio 5, FunX, NPO Start. Alle kanalen waar de podcasts uit (het liefst grotendeels gescript) gesproken woord bestaat, dus in dit geval Radio 1 Podcasts. Bovendien richten we ons op die kanalen waar de NPO/omroep controle heeft over de wijze van afspelen van podcast. Het uiteindelijke aanbodkanaal zal ook afhankelijk zijn van het aanbodkanaal van de desbetreffende podcasts.
Op wat voor manier is het idee interessant voor anderen binnen de Publieke Omroep?	Benoem wat andere omroepen kunnen leren van je project. Dit zorgt voor nieuwe manieren en kennis voor het toegankelijker maken van een medium dat nu vrijwel niet te bereiken is door mensen met een auditieve beperking.
Het idee is een hoofdactiviteit:	Ja
In welke Horizon valt het idee?	Zie McKinsey's Three Horizon Model Horizon 2
Het idee is (substantieel) vernieuwend op: (ten minste 1)	Doelgroep - Interactie met doelgroep – Techniek – Contentvorm/kwaliteit – Werkwijze/proces – Distributievorm (platform/dienst).

	Doelgroep techniek contentvorm/kwaliteit
Het idee is vernieuwend voor de desbetreffende omroep	Ja/nee, want... Ja, want er is (behalve een enkel transcript) nog geen toegankelijke podcast (of manier om die te maken) voor mensen met een auditieve beperking binnen de VPRO.
Het idee reflecteert de volgende publieke waarde(n):	Onafhankelijk – Betrouwbaar – Pluriform – Divers – Met Impact – Geëngageerd – Authentiek – Eigenzinnig Divers met impact geëngageerd eigenzinnig
Einddatum experiment	Wanneer verwacht je de verkenning/validatie af te ronden? Voorjaar 2022

Bijlage 2: De begroting

Gemaakt door Eritia

BEGROTING Doofpod

VPRO / NPO Innovatiefonds

OPMERKINGEN

Podcast tool die podcasts beleven mogelijk maakt voor doven en slechthorenden

2 sprints + iteraties + tests zie planning Ines

PERSONELE KOSTEN							
PRODUCTIE	FTE %	aantal		Prijs	Prijs ex btw	prijs incl BTW	totaal
Producer 2022			februari, maart, april, mei			€	€
Productie assistent			dagen		€	€	€
TOTAAL							€
REDACTIE	FTE %						
Project begeleider Geert Jan Strengholt			februari, maart, april, mei			€	€
Stagiair Ines			februari, maart, april, mei				€
TOTAAL							€
ALGEMENE PRODUCTIEKOSTEN	Uren						
Reiskosten voor gasten die komen					€	€	€
Catering op de interview dag					€	€	€
Gebarentolk					€	€	€
Dramaturg					€	€	€
Creative writing/Schik					€	€	€
TOTAAL							€
SOFTWARE & TECHNIEK	uren	dagen					
Developer					€	€	€
Designer					€	€	€
TOTAAL							€
Subtotaal							€
Onvoorziene uitgaven 2%							€
Totaal voor DNDT							€
DNDT 3%							€
Totaal incl BTW							€

Bijlage 3: De planning

Gemaakt door Ines, in overleg met team

Dit is de planning zoals we die aan het begin van het traject hebben gemaakt. Uiteindelijk hebben we op vrijdag 4 maart groen licht gekregen van NPO Innovatie.

Alle gele dagen geven een development-sprint aan. Blauwe dagen zijn testdagen (met eventuele uitloop), waarop we ons prototype testen met elke keer vijf respondenten uit onze doelgroep. Op basis van die resultaten itereren we, aangegeven in het groen.

2022

FEBRUARI

KALENDERMAAND FEBRUARI
KALENDERJAAR 2022
EERSTE DAG VAN DE WEE MAANDAG

	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag	zaterdag	zondag	week nr.
	31	1	2	3	4	5	6	6
	7	8	9	10	11	12	13	7
	14	15	16	17	18	19	20	8
Research	21	22	23	24	25	26	27	9
onderzoek mediagebruik en behoeften doelgroep + eerste scan huidige player voor verbeterpunten								
Research	28	1	2	3	4	5	6	10
eerste scan/analyse huidige player + analyse Bob-transcriptie met Schik/schrijftolk // voorbereiden testsript								
Research + eerste test	7	8						11
Schrijven 'closed captions' Schik/schrijftolk + voorbereiden testsript + eerste usertest								
		Eerste testronde met (deel van) focusgroep (liever nog eerder?)						

2022

MAART

KALENDERMAAND MAART
KALENDERJAAR 2022
EERSTE DAG VAN DE WEE MAANDAG

	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag	zaterdag	zondag	week nr.
Research	28	1	2	3	4	5	6	10
eerste scan/analyse huidige player + analyse Bob-transcriptie met Schik/schrijftolk // voorbereiden testsript								
Research + eerste test	7	8	9	10	11	12	13	11
Start schrijven 'closed captions' Schik/schrijftolk + voorbereiden testsript + eerste usertest								
Sprint 1/2	14	15	16	17	18	19	20	12
Start sprint 1/2 + vervolg schrijven 'closed captions'				met designer & Dev	met designer & Dev			
Sprint 1/2	21	22	23	24	25	26	27	13
Sprint 1/2 + player testen met focusgroep (hebben eigen tolk nodig) en schrijftolk (en/of andere deskundigen) = voorbereiden tests		met designer & Dev	Alleen Dev	Voorbereiden testsript	Voorbereiden testsript			
Tests	28	29	30	31	1	2	3	13
Tweede testronde Test met Wouter								
Iteratie	4	5						14
Verwerken testresultaten > Schik/schrijftolk inschakelen wanneer nodig								

2022 APRIL

KALENDERMAAND APRIL
KALENDERJAAR 2022
EERSTE DAG VAN DE WEE MAANDAG

	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag	zaterdag	zondag	week nr.
Tests	1	2	3	4	5	6	7	13
Tweede testronde	Test met Wouter							
Iteratie	8	9	10	11	12	13	14	14
Verwerken testresultaten > Schik/schijftok inschakelen wanneer nodig								
Iteratie	15	16	17	18	19	20	21	15
Iteratie	22	23	24	25	26	27	28	16
Schrijven user stories / voorbereiden sprint								
Sprint 2/2	29	30	31	1	2	3	4	17
Schrijven user stories / voorbereiden sprint + start sprint 2/2				met designer & Dev	met designer & Dev			
Sprint 2/2	5	6	7	8	9	10	11	18
Sprint 2/2 + laatste testronde	Alleen Dev		Alleen Dev		Notities			

2022 MEI

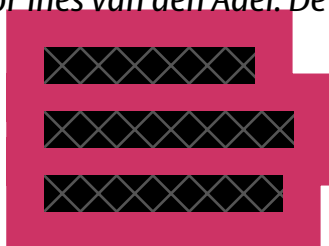
KALENDERMAAND MEI
KALENDERJAAR 2022
EERSTE DAG VAN DE WEE MAANDAG

	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag	zaterdag	zondag	week nr.
Sprint 2/2	1	2	3	4	5	6	7	17
Schrijven user stories / voorbereiden sprint + start sprint 2/2				met designer & Dev	met designer & Dev			
Sprint 2/2 + test	8	9	10	11	12	13	14	18
Sprint 2/2 + laatste testronde	Alleen Dev		Alleen Dev		Test met Wouter			
Tests	15	16	17	18	19	20	21	19
Verwerken testresultaten + conclusies verwerken + report voor NPOi								
Afsluiting	22	23	24	25	26	27	28	20
	29	30	31	1	2	3	4	21
	5	6	7	8	9	10	11	22

Bijlage 4: Testscript 1

DoofPod – prototype 1

Het onderzoek wordt uitgevoerd op donderdag 10 maart in het VPRO-gebouw, door Ines van den Adel. De test wordt uitgevoerd met drie respondenten:

Hoofdvraag van het onderzoek

Hoe ervaart men de eerste versie van de DoofPod-podcastplayer als 'vertolking' van een podcast?

Introductie

Ca. 5 min.

Voordat we aan de test beginnen, vertellen we respondenten:

- Dat zij niet het onderwerp van de test zijn en niks fout kunnen doen. We testen een idee of een product en willen vooral weten wat wel en niet werkt. > We testen het prototype, niet jou.
- Dat zij zoveel mogelijk hardop moeten denken terwijl ze het idee of product gebruiken en zich volledig vrij moeten voelen om te zeggen wat ze ervan vinden.
- Dat we de sessie gaan opnemen, maar dat de opname niet verspreid wordt en alleen voor onderzoeksdoeleinden wordt gebruikt.

Pre-test interview

Ca. 10 min.

Kun je kort vertellen wat je in het dagelijks leven zoal doet?

Kun je wat meer vertellen over je doofheid/slechthorendheid?

- Op welke manier kijk of luister jij media (bijv. tv, series, radio, podcast)?

We gaan het vandaag hebben over podcasts. Ik was benieuwd...

- *Indien luisteren mogelijk:* Hoe vaak en veel luister jij podcasts?
 - Welke soort podcasts?
 - Hoe luister jij die (zowel methode als platform)?
 - Waar loop jij tegen aan?
- *Indien niet mogelijk:* Wat aan podcast vind je interessant? Naar wat voor podcasts ben je nieuwsgierig? Zijn er titels waar je wel eens van hebt gehoord die jouw interesse hebben?

Stel, je wil een podcast 'luisteren' en er is een audioloze versie van een podcast; zou je die optie willen bekijken?

- Waarom (niet)?
- *Zo ja:* En waar, op welk platform bijvoorbeeld, zou die zoeken of willen zien?

Scenario's en opdrachten

Ca. 45 min.

Tijdens het laten uitvoeren van de opdrachten door de respondent, vooral letten op:

- > **Verwachtingen:** Werkt alle functionaliteit zoals men verwacht?
- > **Begrip:** Is alle functionaliteit en inhoud helder en begrijpelijk?
- > **Gedrag:** Waar kijkt & klikt men? Welke elementen gebruikt men wel/niet?
- > **Beleving:** Hoe ervaart en waardeert men het idee of product?

Startscherm

Respondent krijgt het prototype te zien op mobiel, dat begint bij het startscherm van God, Mens, Eierwekker.

Hier zie je het begin van zo'n audioloze versie. Wat vind je hiervan?

- In hoeverre vind je dit een relevante introductie van de DoofPod?
- Zijn er dingen die jou opvallen?
- Zijn er dingen die je mist?

Je krijgt dadelijk een audioloze versie van het korte hoorspel *God, Mens, Eierwekker* te zien. Niet alle dingen in deze DoofPod functioneren, omdat het een prototype/schets is. Het gaat hierbij niet per se om de inhoud van het hoorspel: die hebben we nu puur voor de test gebruikt.

In deze versie is het bijvoorbeeld nog niet mogelijk om het verhaal op pauze te zetten; daarom laat ik je 'm een keertje helemaal bekijken, en daarna lopen we er samen nog een keertje doorheen.

Probeer straks al hardop te denken over wat jou opvalt en wat je ziet, maar als we 'm herhalen kun je natuurlijk nog wat uitgebreider op alles in gaan.

Verhaal – eerste keer

Respondent laten klikken op Bekijk. Verhaal duurt ongeveer 3:15 minuten in normale snelheid.

Wat is je eerste indruk?

- Wat spreekt je (niet) aan?

Ingaan op punten die gedurende het verhaal genoemd zijn

- Waarom viel dit jou op?
- Vond je dit fijn/storend? Waarom?

In de DoofPod zag je twee soorten tekst; midden in het scherm en onderin het scherm.

- Wat waren dit voor teksten, volgens jou?
- Wat vond je daarvan?

Verhaal – tweede keer

DoofPod weer van voor af aan starten.

Ik zal wat dingen toelichten.

- Je ziet dus het transcript van het hoorspel *God, Mens, Eierwekker* in het midden van het scherm. Dit is dus letterlijk de tekst zoals het ook in de podcast te horen is.
- Onderin in het midden, in de gele letters, lees je een soort extra ondertiteling. Dit zijn omschrijvingen van dingen die wel in de podcast terug te horen zijn, maar niet uit enkel het transcript op te maken zijn.

- Wat vind je van zo'n extra ondertiteling?
- In hoeverre verrijkt dit jouw 'podcastervaring'? Waarom?
- *Indien enthousiast*: Wat zou jij graag willen lezen in die extra ondertiteling?
- *Indien niet enthousiast*: Wat zou een manier kunnen zijn om het transcript te verrijken die geschikter is voor jou?

Om terug te komen op het transcript zelf: af en toe verandert het lettertype. Wat vind je daarvan? Waarom vind je dit fijn/stoort het?

Indien niet al iets aan het tempo gedaan is bij de eerste ronde:

Dan iets anders: het tempo van de tekst. Wat vond je daarvan?

- Stel, je wil het tempo aanpassen. Wat doe je?

Afronding

In het algemeen: wat vond je goed/slecht?

Wat zouden wij nog meer kunnen doen om podcasts toegankelijker te maken voor doven/slechthorenden?

Zijn er nog andere dingen die je ons wil meegeven?
Tips/opmerkingen?

Bijlage 5: Notulen van user tests 1

Ev

56 jaar

Doof geworden toen ze 7 jaar was

Kan heel goed spreken, want het duurde lang voordat ze dat door had dat ze doof was. Veel gedaan, IT gewerkt, kanaal digitaal, 5 jaar bij Zilveren Kruis bij webcare team

Computer vaardig, vooral vanuit huis werken

Almere naar Leiden

Voorzitter van het Nederlandse gebaren koor

Ze houdt van zingen, maar dat mag niet van haar kinderen

Ze leest graag! Ze is enthousiast over de app zover

Zijn er nu manieren om media mee te krijgen?

Jawel, ze heeft uiteindelijk muziek geluisterd met haar zoon

Ze vindt minimal techno leuk

Ze houdt van zang, en het kijken naar zangers, het liefst met de tekst eronder zodat ze de mondbewegingen kan zien: **het ritme van de zang vindt ze heel interessant**. Als ze dat kan zien, dan is dat voor haar muziek, **mondbeeld** is belangrijk!

Kijkt TV met ondertiteling, kijkt weinig live TV, NPO terugkijken, Reizen Waes, Verborgene Verleden. Keek vroeger al vooral veel Engels, omdat dat altijd ondertiteld was. Programma *Chansons!* Vindt ze leuk, want ook liedjes worden ondertiteld. *Beste zangers* vond ze ook top

Kan geen podcasts luisteren, baalt ze wel echt van

Ze weet niet zo welke ze zou willen luisteren, misdaad podcasts heeft ze veel over gehoord, breiclub geeft wel eens tips.

Stel je kan een audioloze podcast bekijken, zou je dat doen?

Natuurlijk! Daar ben ik heel benieuwd naar, wil weten hoe dat is. Ik kan ze nu niet luisteren, dus ik ben echt benieuwd. Maar of het leuk gaat zijn? Dat weet ik nog niet.

Waar wil je de audioloze podcast kijken en vinden?

Via via horen, dat het bestaat moet je eerst weten. Ik zou Googlen. En het hoeft niet alleen maar geluidloos, sommige horen natuurlijk wel iets! Spraak begrijpen is moeilijk, maar geluiden kan ik wel horen, de deur hoor ik bijvoorbeeld wel dicht gaan. **De meeste doven kunnen wel iets horen**, is het hierbij nodig? Misschien niet.

Prototype laten zien nu

Begin scherm

Ziet er geweldig uit! Het doet mij denken aan de website sochicken (soort platform voor levensverbetering, red.). **Het spreekt mij aan, ik zou er op klikken!** Eenvoudig, simpel, ei maakt nieuwsgierig. **Fijn dat het simpel is en niet te druk**. Mis niks nu, ik wil doorgaan!

Podcast zelf

Kleine letters, te klein (tekst in het geel onderin). Gek verhaal.

Verschillende lettertypes is handig, zo kun je onderscheid maken! De twee teksten staan te ver uit elkaar, dat is vermoeiend.

Misschien ook verschillende kleuren van de lijn en de tekst eronder, je moet dan leren wat het betekent en doet, dat kan bijdragen aan het totaal gevoel. Heel interessant, leuk!

Trillen van de telefoon bij de eierwekker bijvoorbeeld, voor extra haptic feedback, heeft voor mij meerwaarde!

Eerste indruk

Leuk! Boek kan ik urenlang lezen, maar denk dat ik snel moet ben na dit kijken, omdat het zo ver uit elkaar staat. Zou het nu een kwartiertje kunnen.

Misschien went het wel. Het geeft spanning, het is een leuke manier waarop het gebracht wordt met de tekst die zo verschijnt. Ik vind het leuk!

Wat viel op aan het product: De vorm

Vermoeiend om naar twee plekken te moeten kijken. De lijn moet van beweging veranderen, anders is het vermoeiend dat hij de hele tijd doorgaat. Lettertypes zijn leuk! Dat maakt het levendig. Je krijgt het tot je, dat is leuk. Af en toe plaatjes mag, hoeft niet. Donkere achtergrond is het leuk. Maak het niet te druk, maar iets visueel mag. Bijv. eierwekker in beeld, voetstapjes, maakt het visueel vertellender.

Wat waren de teksten?

Verteltekst, eva, 'god', gustaaf. Tekst onder stond te ver, en was echt klein. Onderste tekst zou groter moeten. Nu is het focussen op de kleine letters, kleur is okay, maar ik moet focussen.

Inhoudelijk

Tekst onder: in het begin snapte ik het niet, wat de tekst was. Later begreep ik dat dat een vertaling was van wat ik zou moeten horen. Halverwege gaf het meerwaarde, toen snapte ik wat het was.

In het begin stond er in het midden tekst, en daar (onderin) stond tekst, wist niet wat ik moest verwachten dus wist niet wat de bedoeling ervan was. Als er van tevoren verteld werd wat het was, was het sneller duidelijk geweest.

Ik zou eerder, geluiden doen die je mist, gevoel kun je niet horen, als je praat wel, maar dat zorgde voor verwarring.

Mening extra ondertiteling: Ik vind het een toevoeging, maar of het zoals nu een goeie toevoeging is, weet ik niet helemaal. Dat 'gevoel' haal ik er niet gelijk uit; zelf had ik gezegd, 'met geknepen stem' bijvoorbeeld. Het geeft een toevoeging, maar de invulling zou beter moeten.

Specifiek fijn in die ondertiteling: Meeste er wel uitgehaald, begin was onduidelijk. Sommige dingen op andere manier omschrijven. 'Geluid van voeten', dat soort dingen zijn leuk om mee te krijgen, dan krijg je fantasie een boost.

Tempo aanpassen: Stopzetten zou ik fijn vinden, voor mij hoeft het niet langzamer, maar ik lees snel. Zou het zelf wel iets sneller willen hebben. 1.5x is beter tempo, knopje was me nog niet opgevallen. Donkere stukken (waarin

niks te zien is, red.) is misschien beetje irritant, maar geeft ook weer rust. Poosje zwart had niet gehoeven voor mij, het mag sneller doorgaan van mij.

Als je zelf kon klikken voor de volgende: Misschien? Maar misschien ook niet, het is ook belangrijk dat je niet te veel hoeft te doen, want dat draagt natuurlijk bij aan dat je in het verhaal komt. Uitkijken met die mogelijkheid geven, want de beleving van hoe het nu is ga je dan ondermijnen.

Algemeen

Super goed dat jullie dit doen! Maak me blij dat jullie dit proberen te maken, het geeft een verhaal een vorm van meerwaarde. Ik vond dit kleine stukje heel leuk, het maakt me nieuwsgierig. Slecht vond ik het niet, het is een prototype. Meer worden ontwikkeld, ik ben heel benieuwd hoe het gaat worden.

Wat mis ik?

Kleine plaatsjes, wat geluid, trillen, het mag wat minder 'plat'. Niet te visueel druk, maar kleine dingen toevoegen zou goed zijn.

Laatste dingen

Nee heb ik niet, had geen specifieke verwachtingen, maar het was een echte verassing. Heel benieuwd! Nieuwe versie zou ik graag willen zien.

Sand

28 jaar

Komt uit Achterhoek, woont in Utrecht, samen met met haar vriend

Projectcoördinator op hogeschool in Nijmegen. Master Pedagogiek, ambitie om hoofddocent te worden aan de UU. Actief in organisatie voor slecht horende jongeren. PGB begeleider, houdt van muziek

5 jaar slecht horend. Alles altijd goed gekomen.

Kwam erachter dat dat ze doof was door een test, ze weten niet hoe het achteruit is gegaan, ze heeft de hoop opgegeven dat ze er nog achter komen

Beste keuze geweest om niet de tolk opleiding te doen. Gebarentaal geleerd 3 jaar geleden. Een van haar collega's begon het aan haar te leren. Ze heeft een fotografisch geheugen dus het ging best makkelijk.

Zijn er manieren voor media nu?

TV kijk ik met ondertiteling, buurvrouw vind het niet leuk als zonder kijk vanwege het harde geluid.

Ik kan er heel slecht tegen als het niet synchroon loopt, dus ik kijk eigenlijk nooit live TV. TikTok vind ik top, want dat is automatisch met ondertiteling.

YouTube heeft ook CC, maar dat is ook niet altijd goed.

Podcast luister ik niet echt, ik mis ik te veel van wat er gezegd is, het wordt steeds meer een inspanning. Als er een tolk is, kijk ik naar de tolk.

Ik heb wel eens vrienden gevraagd om podcasts uit te typen, of dat we met vrienden geld inleggen om het te laten vertolken.

Een vriend van mij heeft ooit een podcast gemaakt, met gebarentolk, een vodcast heet dat, volgens mij.

Ook een keer SpeakSee (tool voor live autocaption, red.) gebruikt, toen heb ik via Spotify de podcast opgezet, en de computer vertaalde het naar tekst. Maar het verschilt hoe goed dat werkt.

Wat vindt ze interessant: Thijs Lindhouw, hoe de fuck vind ik geluk (?), kennis podcasts, psychologie podcasts, niet zo van dagelijks leven.

Stel je wilt een audioloze podcast bekijken, zou je dat doen?

Ja, dat zou ik wel willen zien. Mij maakt het niet zo veel uit of er geluid bij zit, ik het wel kan lezen, ik ben gewend dat ik wat dingen mis is het geluid. Weet niet of het meerwaarde heeft voor mij, dus het is toch wel fijn om wat geluid erbij te hebben.

Prototype laten zien nu

Begin scherm

Het interesseert me wel, het ziet er vrolijk uit. Doofpod doet al vermoeden dat het doofvriendelijk is. Ik zou wel doorklikken, ben benieuwd!

Podcast zelf

Eerste indruk: Gaat best snel, omdat je twee regels te lezen hebt. Goddelijke lettertype kon ik niet zo goed lezen. Grappig om 'agressieve wekker' te lezen; dan heb je nog nooit een trilwekken gebruikt!.

Hmm... bij stilte blijft het lijntje bewegen, dat is raar.

Geluiden kan ik er wel bij bedenken, het is een toegevoegde waarde. Ik zou dat missen in een normale podcast omdat ik te gefocust ben op de stemmen.

De teksten die gesproken waren in een ander lettertype was fijn, dat was duidelijk.

Gele lijntje: het lijntje zelf maakt niet zo veel uit, geeft wel aan dat er eigenlijk continu geluid is, het is niet storend.

Ik moest uiteindelijk kiezen of ik naar de gele tekst ging kijken of de hoofdttekst.

Gele balkje is handig, je weet daardoor dat het doorloopt en niet uitvalt en dat je kunt blijven kijken.

Wat waren de teksten

Witte tekst was het verhaal, geel onderin was geluid, gevoel, sfeer en spanning van het verhaal. Gele was fijn, als het er niet stond was het wat vlakker, het gaf extra diepte aan het verhaal.

Gele tekst

Misschien verwoording aanpassen voor sommige dingen, het is wel essentiële informatie. Eerder zou ik voor het gevoel gaan, maar is denk ik wel persoons gebonden. Vind zo'n [mensen klappen] heel stom bij bijv. TV, als je gewoon mensen kunt zien klappen. Maar in zo'n podcast zou het wel kunnen. Hou het tot de essentie dus niet 'de voicemail piept 7 keer'; hoe vaak hij piept boeit mij niet zo.

Tempo aanpassen

Ik ben een snelle lezer, dus het tempo lag iets lager dan de mijne. Dit zorgde ervoor dat je eigenlijk op het tempo van de verteller mee gaat, het maakt dat je het rustiger leest. In het begin dacht ik het kan sneller, maar dan kan ik eigenlijk net zo goed een boek pakken, en dit is geen boek. Dit lees ik op een andere manier, dit maakt het sprekender en verhalender. Als ik het sneller doe, dan voelt het alsof ik een boek lees.

Ik vind het fijn dat het tempo mij opgedragen wordt, maar ook wel fijn dat er een functie is voor het aanpassen van het tempo als je het bijvoorbeeld snel wil afkijken maar niet meer alle tijd hebt. (*Sandra had verwacht dat de functie nog niet werkte, vandaar niet op de functie gelet.*) Persoonlijke instellingen is goed om te hebben, fijn als je het kan customizen naar wat je prettig vindt.

Wel een goeie vertolking van wat ik gewend ben, storytel ken ik bijvoorbeeld, maar toen was ik al te laat: toen was ik al slechthorend. Wat ik gewend qua podcasts heeft weinig bijgeluiden, want het ging veel over coaching etc.

Het was fijn dat er emotie bij zit, als ik een transcript lees kan ik de intentie achter bijvoorbeeld een uuhhh... niet plaatsen. Zo'n 'uh' kan heel veel verschillende intonaties hebben.

Algemeen

Goed dat er verschil is in tekstkleur (onderin), dat je weet dat het verschilt van de tekst van het verhaal. Dat de tekst langzaam in beeld komt is een mooi iets. Andere lettertypes was goed, zou ook nog gecombineerd kunnen met kleuren, maar dat maakt het misschien minder toegankelijk voor visueel beperkten. Bijvoorbeeld een kleur per rol, maar misschien niet handig.

Afbeelding of andere dingen erbij? Nee, dat hoeft niet: dan kun je net zo goed tv kijken.

Leuk dat dit er is, goed concept. Goddelijke lettertype is moeilijk leesbaar.

Eigen instellingen zou top zijn. Zorgen dat het scherm niet uitvalt natuurlijk (dat je beeldscherm in slaapstand komt als je een tijdje niks doet, red.).

Geluiden zou leuk zijn, je kunt het altijd uitzetten. Alles wat je meepikt pik je mee. Achtergrondgeluiden, of muziek zou dan wel leuk zijn.

Madelon

54 jaar

Vanaf 18de slecht horend

Inmiddels 2 jaar werkloos door slecht horen, volledig doof aan 1 oor, bij GGZ gewerkt, geconfronteerd door doof zijn met het zoeken van de baan

Sinds 31 januari kan ze weer horen door een CI. Ze hoorde in het begin alleen chipmunk stemmen, nu kan ze steeds beter stemmen horen. Ervaarde voorheen veel stress en

onzekerheid door het doof zijn, nu gaat het veel beter.

Kan je nu podcasts/andere soorten media luisteren?

Nee dat kan ik nog niet, videobellen kan ik wel. Ik luister wel eens een luisterboek, maar daar moet ik de tekst bij hebben.

Wat betreft podcasts vind ik informatieve verhalen, ervaringen en verhalen van anderen heerlijk om te luisteren, als dat lukt.

Start scherm

Het maakt mij nieuwsgierig. Het schudt mij wakker (door afbeelding van ei). Ik weet niet of ik deze zou uitkiezen. Ik heb nog geen idee waar het over gaat.

Podcast zelf

Fijn dat andere sprekers een ander lettertype hebben

Ze lacht tijdens het kijken van de DoofPod

Ik heb behoefte aan luisteren, ik mis geluid. Het gaat wat langzamer dan ik zou willen, het lijkt alsof je een boek leest zonder dat je de pagina's om kan slaan. Ik zou wel wat muziek en geluiden toevoegen.

Kreeg van het verhaal niks mee, wel iets over een mensen-ei en de karakters (verschillende personen/rollen, red.): de context miste ik, ook door het tempo. Daarnaast reageerde ik tussendoor al op wat ik zag en vond, dus soms miste ik iets.

Vond de snelheid-knop snel, na het aanpassen heeft Madelon de DoofPod nog een keer volledig bekeken.

Een ondertiteling zoals [een wekker gaat af] op TV, terwijl je het gewoon kunt zien, vind ik onnodig. (Daardoor hier dus ook? Denk dat ze daardoor een soort algemene afkeur heeft voor extra ondertiteling.) Ook na de 1.5x en 2x snelheid vind ik de gele tekst heel storend, irritant en heel afleidend. Witte tekst was voor mij genoeg geweest. Het voegt niets toe voor mij, de tekst van het verhaal neemt mij al echt mee.

De tekst van de ondertiteling moet echt functioneel zijn, benadruk niet wat je niet hoort, maar waarom je het hoort. Dus de functie van het geluid. Een voorbeeld: niet [de deur gaat dicht], maar [iemand komt binnen]. Ik vind het lastig om te zeggen hoe je dan emotie toevoegt zonder zo'n gele tekst, maar sommige dingen hadden wel toegevoegde waarde. Dan zou je wellicht eerder zulke geluiden in de (witte) tekst moeten verwerken.

Er is een verschil tussen doven en slechthorenden, en ik denk dat je een keuze moet gaan maken op wie je je richt, want het is echt verschillend. Slechthorenden horen graag dingen die ze wél kunnen horen.

Ik zou graag een combinatie hebben van de podcast zelf, en het transcript zodat je mee kan lezen. Ik zou dus twee versies doen, eentje die synchroon loopt met de podcast zodat je kunt meelezen, en eentje die met tekst en bijv. alleen achtergrondgeluiden is.

Ik vond het tempo echt te langzaam, mijn aandacht ging daardoor naar beneden. Het moest iets sneller om mij te prikkelen, en mijn aandacht te houden. Ik zou de middenweg doen van 1.5x zodat je dan allebei (witte en gele tekst) kunt lezen. (???)

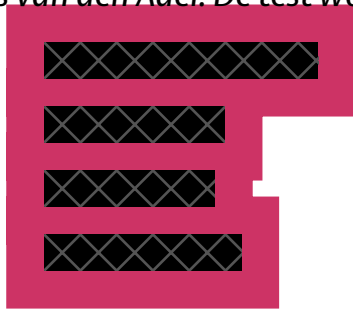
Algemeen

Ik miste geluid! Geluid kan je namelijk echt meenemen in het verhaal. Ik wil sinds ik weer kan horen, juist horen omdat ik dat wil. Visueel aantrekkelijker maken zou ook top zijn, dat het iets meer verhalend wordt. Het is nu heel veel schrift, maar misschien is het leuk als er ook visueel speels iets is. Combi van geluid/muziek met de tekst zou grandioos zijn!

Bijlage 6: Testscript 2

DoofPod – prototype 2

Het onderzoek wordt uitgevoerd op maandag 27 maart in het VPRO-gebouw, door Ines van den Adel. De test wordt uitgevoerd met vier respondenten.

Hoofdvraag van het onderzoek

Hoe ervaart men de tweede versie van de DoofPod-podcastplayer als 'vertolking' van een podcast?

Introductie

Ca. 5 min.

Voordat we aan de test beginnen, vertellen we respondenten:

- Dat zij niet het onderwerp van de test zijn en niks fout kunnen doen. We testen een idee of een product en willen vooral weten wat wel en niet werkt. > We testen het prototype, niet jou.
- Dat zij zoveel mogelijk hardop moeten denken terwijl ze het idee of product gebruiken en zich volledig vrij moeten voelen om te zeggen wat ze ervan vinden.
- (Dat we de sessie gaan opnemen, maar dat de opname niet verspreid wordt en alleen voor onderzoeksdoeleinden wordt gebruikt.)

Pre-test interview

Ca. 10 min.

Kun je kort vertellen wat je in het dagelijks leven zoal doet?

Kun je wat meer vertellen over je doofheid/slechthorendheid?

- Op welke manier kijk of luister jij media (bijv. tv, series, radio, podcast)?

We gaan het vandaag hebben over podcasts. Ik was benieuwd...

- *Indien luisteren mogelijk:* Hoe vaak en veel luister jij podcasts?
 - Welke soort podcasts?
 - Hoe luister jij die (zowel methode als platform)?
 - Waar loop jij tegen aan?
- *Indien niet mogelijk:* Wat aan podcast vind je interessant? Naar wat voor podcasts ben je nieuwsgierig? Zijn er titels waar je wel eens van hebt gehoord die jouw interesse hebben?

Stel, je wil een podcast 'luisteren' en er is een toegankelijke versie van een podcast; zou je die optie willen bekijken?

- (Waarom (niet)?)
- *Zo ja:* En waar, op welk platform bijvoorbeeld, zou die zoeken of willen zien?

Scenario's en opdrachten

Ca. 45 min.

Tijdens het laten uitvoeren van de opdrachten door de respondent, vooral letten op:

- > **Verwachtingen:** Werkt alle functionaliteit zoals men verwacht?
- > **Begrip:** Is alle functionaliteit en inhoud helder en begrijpelijk?
- > **Gedrag:** Waar kijkt & klikt men? Welke elementen gebruikt men wel/niet?
- > **Beleving:** Hoe ervaart en waardeert men het idee of product?

Startscherm

Respondent krijgt het prototype te zien op mobiel, dat in principe direct begint, maar gepauzeerd staat.

Je krijgt dadelijk een audioloze versie van de podcast *Bob* te zien. Ken je die toevallig al? Niet alles loopt nog even soepel, omdat het een prototype/schets is. Maar: geef alsnog alles aan wat je fijn of niet fijn vindt.

Het gaat hierbij niet per se om de directe inhoud van het verhaal: die hebben we nu puur voor de test gebruikt.

Ik laat 'm je eerst een keertje helemaal kijken. Je mag al tijdens het kijken dingen roepen die in je opkomen, maar dat hoeft niet per se: neem vooral je tijd.

Verhaal – eerste keer

Respondent laten klikken op Play. Hierdoor weten ze ook direct hoe het verhaal op pauze moet, voor het geval ze tijdens het verhaal al iets te zeggen hebben.

Wat is je eerste indruk?

- Wat spreekt je (niet) aan?

Ingaan op punten die gedurende het verhaal genoemd zijn

- Waarom viel dit jou op?
- Vond je dit fijn/storend? Waarom?

In de DoofPod zag je, qua uiterlijk, verschillende soorten tekst.

- Wat waren dit voor teksten, volgens jou?
- Wat vond je daarvan?

Wat vond je van de algehele vormgeving?

- Om te beginnen, de verschillende soorten tekst?
- ...de animaties?
- ...het tempo van de tekst?

Verhaal – tweede keer

DoofPod weer van voor af aan starten.

Ik zal wat dingen toelichten.

- Je ziet dus het transcript van de podcast *Bob*. Dit is dus letterlijk de tekst zoals het ook in de podcast te horen is.
- Maar: tussendoor was er ook een soort extra ondertiteling te lezen. Dit zijn omschrijvingen van dingen die wel in de podcast terug te horen zijn, maar niet uit enkel het transcript op te maken zijn. Bijvoorbeeld de muziek, maar ook dat er bijvoorbeeld verschillende stemmen aanwezig zijn.

- Wat vind je van zo'n extra ondertiteling?
- In hoeverre verrijkt dit jouw 'podcastervaring'? Waarom?
- *Indien enthousiast:* Wat zou jij graag willen lezen in die extra ondertiteling?
- *Indien niet enthousiast:* Wat zou een manier kunnen zijn om het transcript te verrijken die geschikter is voor jou?

Dan over de gekleurde cirkels onderin:

- In hoeverre vond je die cirkels fijn om erbij te hebben?
- In hoeverre vond je de cirkels juist storend?

Indien niet al iets aan het tempo gedaan is bij de eerste ronde:

Dan iets anders: het tempo van de tekst. Wat vond je daarvan?

- Stel, je wil het tempo aanpassen. Wat doe je?

Afronding

In het algemeen: wat vond je goed/slecht?

Wat zouden wij nog meer kunnen doen om podcasts toegankelijker te maken voor doven/slechthorenden?

Zijn er nog andere dingen die je ons wil meegeven?
Tips/opmerkingen?

Dan wil ik je graag nog iets anders laten zien, als je dat leuk vindt. Dit zijn de schetsen van hoe de DoofPod er (ook) uit zou kunnen zien. Lijkt je dit iets?

Bijlage 7: Notulen van user tests 2

Kar

63 jaar

Active vrouw, veel van het sporten, Nederlands jeugdteam gezwommen, tennist en hockey, nu golft ze. Hersenletsel in 2016, op rechteroor gevallen. Gehoorapparaten werken niet. Ze kan goed leren liplezen

Totaal doof aan rechter kant, linkeroor probeert dat goed op te vangen, daar hoort ze 40% tenzij veel omgeving geluid. Dan

komt alles te hard binnen, en krijgt ze tinnitus. Veel visueller geworden dan voorheen.

Is staat erg positief in het leven, en heel actief voor een revalidatie stichting, voor mensen met een hersenongeluk. Ze is coach, al 20 jaar. Ze heeft 5 klein kinderen.

Ze irriteert zich aan Radio 1, de tune door het nieuws om half 8. Is erg vervelend voor bijv. mensen met hersenletsel en slechthorenden. Luistert veel radio, maar richt zich toch veel op visueel want dat geeft meer rust. Geeft ook aan dat dit voor haar zo is, en misschien niet voor anderen.

-

Ik heb een idee bij podcast, maar wat het precies is weet ik niet.

Na korte uitleg wat een podcast is: Ik vind het jammer dat er geen beeld bij podcast zit. Zou dat wel leuk vinden eigenlijk.

Wat is je eerste indruk?

Tijdens kijken

De tekst gaat voor mij te snel. Mijn aandacht gaat weg, het komt na een tijdje niet meer binnen.

Na verlangzamen van tekst: Het is me nog steeds te snel, dat zorgt dat ik het niet goed opneem. Grappig dat ik het Vlaamse accent wel gelijk kan horen. Vind het niet veelzeggends, ik zou afhaken. De groene kleur van de tekst is rustgevend.

Bij de omschrijvingen van de muziek denk ik meteen 'dat klopt niet', omdat ik dat bij de ondertiteling op televisie ook altijd merk.

Na het kijken

Ik hoef niet te weten wat voor een muziek er wordt gespeeld.

Ik ben ook nooit een lezer geweest, het is voor mij lastig om me bewust te concentreren op de tekst.

Ik vind het fijner om langere stukken teksten te zien in de DoofPod: de overgang naar het volgende stukje tekst ('slide') duurt voor mij te lang, en dat is dan wat minder het geval.

Ik mis iets visueels in de DoofPod. Ik merkte dat ik in het begin niet bewust dingen heb kunnen opnemen. Dat gaat gecombineerd met iets visueels een stuk makkelijker.

De groene kleur vond ik rustgevend. Geen geel of andere kleuren.

Teksten

Het 'typemachine'-lettertype (van de verteller, red.) vond ik het fijnste.

Maar ik merkte geen verschil tussen de bolletjes of de lettertypes (wat voor betekenis/rol dat had, red.).

Ik vind verschillende kleuren bij tv-ondertiteling altijd vreselijk. Het leidt af en is verwarrend. Bolletjes begrijp ik, maar de naam erbij is beter. De bolletjes zijn toch verwarrend.

Namen stonden er altijd wel bij, maar dit nam zij blijkbaar niet goed genoeg op.

Tempo

Mijn hersenen reageren traag, het gaat te snel. Het werd beter toen het vertraagd was. Het wachten op de volgende tekst had sneller erin gemogen.

Hoelang denk je dat je een DoofPod als deze zou kunnen kijken?

Ik zou het niet lang kunnen volgen. Was op het begin al kwijt. De eerste seconden is het belangrijkste; daarna haak je wel/niet af.

Wat vind je van zo'n extra ondertiteling?

Ik heb het idee van mensen die doof zijn geboren, niks hebben daaraan. Mensen die net doof zijn geworden, die hebben er soms wel wat aan. Het is voor mij soms wel confronterend om zo'n tekst te lezen, het hoeft niet zo lang in beeld.

Zijn er nog andere dingen die je ons wil meegeven? Tips/opmerkingen?

Zwarte achtergrond vind ik zo deprimerend, als het iets lichter vormgegeven is, of iets grijzer ofzo vind ik dat toch wel aantrekkelijker.

Iets visueel erbij zou mij wel echt helpen. Iets waardoor het voor mij meer de aandacht vast zou houden. Ik vind het mooi dat jullie hier wel mee bezig zijn, want er is echt weinig en dit kan echt iets goeds worden!

Kort gezegd: Vind het heel saai. Dit zou mij niet boeien op deze manier.

Schetsen

Zwarte zou ik iets lichter doen, grijs ofzo. Ik weet door het werk dat ik doe, dat veel mensen depressief zijn geworden nadat zij hun gehoor verloren zijn. Het roept een beetje iets duisters op.

De verdeling door middel van de witte- en zwarte kleur begrijp ik wel! Maar ik zou het niet zwart doen.

Geluidsomschrijving met iets visueel spreekt me meer aan dan alleen tekst, want dat voegt dan tenminste iets toe. Denk als ik de schetsen zou zien in een prototype, dat ik meer geboeid zou zijn.

Opmerking

De test met Karin zal niet verder meegenomen worden in de ontwikkeling van DoofPod. Eigenlijk was zij niet geschikt als testpersoon: ze was vrijwel niet bekend met podcast en heeft in het algemeen moeite met het meekrijgen van bepaalde dingen door haar hersenletsel. DoofPod werkt simpelweg niet voor haar.

Ter

18 jaar

Student hbo-bedrijfskunde, eerstejaars. Begint weer een beetje met sporten. Hij is begonnen met zwemmen.

Drie jaar geleden door een ontsteking/bacterie gehoor verloren en incomplete dwarslaesie. Links hoort hij niks, rechts hoort hij nog 10%. Dus moet echt liplezen om dingen te verstaan. Als mensen rustig praten, kan hij het allemaal goed begrijpen.

Op welke manier kijk of luister jij media (bijv. tv, series, radio, podcast)?

Ik kijk veel Netflix, met ondertiteling.

Nog nooit een podcast geluisterd, lijkt me superleuk. Ik hoor vaak vrienden over podcasts, en ik wil ze heel graag luisteren. Maar dat kan ik niet! Er zijn heel veel podcast-onderwerpen. Ik hoorde over een podcast speciaal voor mensen met een dwarslaesie, daar ben ik wel benieuwd naar.

Wat is je eerste indruk?

Tijdens kijken:

Leuk gedaan met de namen erbij. Leuk dat de tekst na elkaar komt, neemt je echt mee in het verhaal. Hij vroeg tussendoor 'wie' precies de tekst in het groen, de verteller, was. Dat had hij niet gelijk door.

Na het kijken:

Vind het heel tof gedaan. De manier waarop het verteld wordt is het echt leuk. Ook zo met de cirkels en de namen erbij. Het is alsof je een luisterboek leest. (Terry is echt zichtbaar enthousiast, hij vindt het echt heel leuk)

Verteller/voice-over

De voice-over was heel fijn, dat dat een andere kleur was, dat het onderscheid er is. Die rondjes maken dat ook top.

Als het in het begin erbij staat dat het een voice-over is, zou fijn zijn, want dan weet je wat het is.

Verschillende teksten

Ze zaten in een bar, daarna op straat. Ik zie meteen twee soorten locaties. Omschrijvingen van 'spraak' (bijv. Vlaamse accent, dat dingen fonetisch opgeschreven zijn) vond ik ook leuk, dat neemt je mee in het verhaal. Het geeft de sfeer van het verhaal echt aan, zorgt voor de menselijkheid.

Tempo

Ik vond het duidelijk gedaan. Tempo vond ik fijn. Als het te langzaam gaat, probeer je zelf zinnen af te maken, dus het ging voor mij precies goed, want dat hoefde ik niet te doen.

Hoelang denk je dat je een DoofPod als deze zou kunnen kijken?

Ik zat goed in het verhaal, ik was echt geboeid. Ik zou dit zo een half uur vol kunnen houden. Ligt natuurlijk wel aan de podcast zelf natuurlijk, maar dit boeide bij wel.

Wat vind je van de extra ondertiteling?

Ja fijn. Geeft echt een sfeer aan de toon van het verhaal. Ik vind dit leuk. De accentjes op de letters zijn leuk (bijv. 'Ma- mag ik u iets vragen'), je ziet meteen hoe het gesprek plaatsvindt, en niet alleen dat het plaats vindt. Het

kan eventueel nog wel meer. Kan ook door bijv woorden tussendoor dikgedrukt te doen bijvoorbeeld. Maar dat maakt het wel minder schaalbaar.

In hoeverre vond je die cirkels fijn om erbij te hebben?

Fijn, ik wist meteen wie er praatte. De bolletjes zijn voor mij begrijpelijk, maar misschien voor ouderen wat storend? Ze bewegen natuurlijk wel elke keer als ze net in beeld komen.

Zijn er nog andere dingen die je ons wil meegeven? Tips/opmerkingen?

Als je bepaalde woorden groter maakt, of net iets aanpast, om het visueel spannender te maken. Nog een paar bugs, dat woorden niet goed verschijnen. In het begin was het nog onduidelijk wat wat was, maar later had ik het door.

...

Schetsen

Normale gesprek op een 'achtergrond' en dat als er voice-over is, geblurd wordt, en dat het er echt overheen komt. *Zeg maar in- en uitfaden*

Als de cirkels veranderen van hoe iets gezegd wordt, *lijkt me top!* Ik zou wel ook erbij zetten wat het achtergrondgeluid is, en dat dan laten staan eromheen (boven of onderin het scherm bijvoorbeeld).

Denk dat het leuk is, dat je ook speelt met waar dingen in beeld komen, zodat het visueel *speels* wordt, en aantrekkelijk wordt.

Veel verschillende lettertypes zou ik mee uitkijken, gaat gek lezen denk ik. Het kan wat ruimte bieden, je kunt het proberen, maar weet niet of dat gaat werken.

Als er regent bijvoorbeeld, misschien toch iets visueels, maar kan begrijpen dat dat niet haalbaar is. Of als er muziek is, dat je een nootje ziet. Dat je een bepaald pictogram aan de geluiden koppelt.

Mar

30 jaar

Geboren en getogen in Brabant

Orthopedagoog, specifiek kinderen en jongeren met auditieve beperking

Paardencoach/paardentherapeut

Officieel doof, 100 db verlies aan beide oren: met gehoorapparaat en in goede omstandigheden kan ze max.

60-70% horen, maar dat vult ze dan aan met liplezen en de context.

Horend geboren, 4e jaar progressief slechthorend geworden, dus functioneert eerder als slechthorend. Als horend kind leren praten, Nederlands dus echt moedertaal, vandaar dat zij wel normaal kan praten en zichzelf kan verwoorden. Voor haar werk wel gebarentaal geleerd

Mediagebruik

Televisie altijd met ondertiteling, dat is voor mij echt belangrijk.

De laatste jaren is dat steeds beter geworden, heel fijn voor mij wan zonder ondertiteling kan ik het echt niet volgen.

Muziek: in de auto bijv. dezelfde liedjes, ik heb echt een specifiek eigen lijstje.

Ik zal niet zo snel de radio aanzetten. Nieuwe muziek gaat dus echt lastiger.

Podcasts niet te doen, dan mis ik dus het mondbeeld en de context. Dan moet ik het puur en alleen op gehoor doen en dan red ik het niet.

Podcasts

Podcasts: die van Paul de Leeuw, ik hoor altijd van mensen van 'dit is leuk of dat is leuk'. Informatief, uit vakgebied, zijn wel de minder bekende dan

Eerste indruk

Ik zat er helemaal in!

Heel tof met die bolletjes gedaan. Ze zouden misschien wat meer verdeeld over het scherm kunnen, dat je ze aan de plek ook kunt herkennen.

Je wordt er echt in meegenomen, anders dan in een boek.

Ik merk wel dat ik het geluid er wel bij zou willen.

Ik vind het wel echt een meerwaarde naast (boeken) lezen. Het gaat ook door, bij lezen raak je sneller afgeleid. Mooi prototype al!

Tempo was iets te langzaam. (Ze had het knopje wel gezien, maar nog niet gebruikt). Komt er ook een functie zodat je het lettertype kunt vergroten?

Misschien wel fijn voor mensen die (ook) niet zo goed kunnen zien.

Plaats bolletjes

Op een gegeven moment werd ik afgeleid door de bolletjes waardoor ik dacht: 'hey, dit is een andere naam, maar staat op dezelfde plek'. Maar ja als je een podcast hebt met heel veel verschillende mensen, dan kan je ze ook niet allemaal ergens neerzetten. Dat was eigenlijk het enige, dat ik dacht: 'Waarom staan die bolletjes allemaal onderaan? Ik wil ze gewoon verspreid over het scherm!' Dat mag wel wat meer overdreven, wat meer van mij. Nu moest ik elke keer de namen lezen. Ze hadden wel allemaal verschillende kleurtjes, zag ik.

Dat is ook wat mensen in gebarentaal doen; je zet mensen neer op een bepaalde plaats. Daardoor was ik op een gegeven moment ook de draad kwijt, dat ik dacht wie zegt nou wat.

De verschillende 'rollen'

Je had de stem van de verteller, iemand die niet in het gesprek deelnam, dus de observant. En je had de teksten van wat gesproken werd in de dialoog. En je had de tekst zo van, 'spannend muziekje' zeg maar. Het was niet storend, maar voegde niet iets toe denk ik. Maar ik had er dus ook geen last van, dus kan best blijven staan. Het kan misschien ook kleiner, en op een bepaalde plek. Dat je kunt kiezen of je het wel of niet leest.

Ik merk dat ik heel erg bezig ben met het hele scherm 'aankleden'.

Geluidsomschrijvingen

Geluiden die veel informatie geven: misschien dat die geluiden dan wél gewoon te horen zijn. Dat is natuurlijk vaak muziek of het geroezemoes van een café, dingen waaruit je kunt opmaken dat ze op een andere plek zijn. Dat zou voor mij dan wel iets toevoegen denk ik. Het zijn de dingen die **normaal niet in een ondertiteling staan op tv omdat je ze dan gewoon kunt zien**. Ik denk dat dat meer zou toevoegen dan een langere beschrijving. Veel mensen die doof zijn hebben wel restgehoor, of kunnen bijvoorbeeld gebruik maken van een CI. Daar kun je ook gebruik van maken.

Ik laat haar zien op welke momenten we zo'n omschrijving hebben gebruikt.

Oh ja, dit is inderdaad fijn. Maar misschien kan het nog wel wat vaker, bijv. bij wisseling, dat ze dan in een bejaardentehuis zitten. Dat soort dingen helpen dan wel. Het is lastig, want het gaat eigenlijk onbewust dat je dat meekrijgt. Op zich, ik zei net natuurlijk wel van 'dat vind ik niet helpen', maar misschien mag het nog wel wat meer. Nu bedenk ik me, het was wel helpend want ik heb die informatie wel gewoon opgeslagen. Misschien is het dan toch **wel goed zo, anders gaat het meer daarover dan over de podcast**.

Animatie

Ik had natuurlijk dat het eigenlijk iets te langzaam ging, waardoor ik er zo achteraan las. Maar als ik 'm sneller heb is het opzicht wel fijn. Maar hij moet dan wel snel genoeg staan, ja.

Misschien zou je het nog met een **liggend scherm (landscape) kunnen doen?** Ik kan het mij ook voorstellen dat je in bed ligt, of in de trein ofzo. Dan is dat wel fijn. Een beetje net zoals bij een video. Ik weet ook niet hoe je dat allemaal doet hoor, maar bij een liggend scherm kun je de bolletjes in de breedte kwijt, dat is misschien handiger.

Ik weet niet hoe lang ik dit zou kunnen kijken. In ieder geval geen uren, je moet natuurlijk wel blijven opletten dus je kunt niet zomaar wegkijken. Ik vind het lastig inschatten, maar ik denk dat ik dit **20 minuten** zou kunnen kijken. Ook omdat ik weet dat een mens zich 20 minuten kan focussen.

Ik ben vooral heel benieuwd hoe dit verder gaat! Echt tof dat jullie dit doen. **Ook omdat jullie bezig zijn met het makkelijk maken voor de makers.**

Schetsen

Ziet er echt tof uit! Het sluit ook eigenlijk mooi aan op de dingen die we net hebben besproken, dat ik eigenlijk meer wil zien. Slim ook, spelen met de grootte van de bolletjes. **Jullie zitten wat mij betreft echt op de goede route.**

Lo

37 jaar
Doof geboren
Visueel opgevoed
Ziet meer dan een gemiddeld persoon: dingen vallen sneller op
Ontwerper, werkt in visuele communicatie
140 db gehoorverlies

Media

Ze ziet veel podcasts langskomen, maar er is geen ondertiteling bij podcasts te vinden. Ze probeert wel andere apparaten erbij te halen en op die manier automatisch ondertiteling te genereren, maar dit werkt eigenlijk niet. Ze maakt wel eens een afspraak met een schrijftolk om op een bepaald moment 'live' mee te tolken met een podcast.

Ze leest een podcast liever dan dat ze een gebarentolk erbij heeft; ze heeft al eens eerder een podcast met een gebarentolk bekeken, maar vond dit niet bij haar passen.

Tijdens het kijken

Ze vraagt waarom er geen geluid bij zit. Ze vindt het leuk! Tijdens het kijken klikt ze al rond: balk onderin, pauze/play-knop.

Na het kijken

Concept is echt top!

Ik vind het soms een beetje lastig om mensen te volgen: ik moest opletten wie precies wat zei. In het begin moest is een beetje denken: 'Waar gaat het over? Wie zijn de personen?' Tussendoor gaan de namen weg, maar het was wel te volgen.

Dat de letters zo verschijnen... Ik ben ondertiteling gewend. Ik denk dat het voor mij meer rust geeft als de tekst gewoon verschijnt. Dat is rustiger, nu moet ik het tempo volgen. Het tempo vond ik soms te langzaam, soms te snel. Maar als je luistert kan je dat ook niet aanpassen.

Ik laat de knop voor tempo aanpassen zien.

Oh ja, dit is handig inderdaad. Dit is goed.

Als mensen met elkaar praten, dan kun je ze horen/zien lachen, dat geeft ook sfeer. Normaal als ik bijvoorbeeld op YouTube een video kijk met ondertiteling, dan zie ik ook wat er gebeurt. Maar als het beeld wegvalt, dan geeft iets van geluid erbij toch wel een totaalbeleving. Maar als dit voor dove mensen is, dan werkt dat ook wel minder denk ik.

Het is fijn dat ik kan volgen waarover er gepraat wordt, en wie tegen wie wat zegt. Als ik nu een podcast probeer te luisteren is dat bijna niet te doen.

In het begin zat ik er nog niet helemaal lekker in. Ik was nog bezig met 'hoe werkt dit?'. Maar daarna werd het duidelijker, wie zitten erin en wie zegt wat, en waar gaat het over. Toen zat ik er wel meer in.

Sfeer- en omgevingsomschrijvingen

Als ik bijvoorbeeld podcasts probeer te luisteren, zijn dat meestal interviews

tussen twee of meerdere mensen. Maar dit is een verhaal, dat is heel anders. Daar speelt omgevingsgeluid een hele belangrijke rol. Bij zo'n interview is dat niet het geval. **Dan is dit, deze vorm, heel logisch voor verhalen.**

Ik zie zeker de toegevoegde waarde van de sfeeromschrijvingen. Het is hier noodzakelijk om de verschillende locaties mee te krijgen. Mooi... Ik lees natuurlijk wel eens een boek, maar een podcast lezen op deze manier heb ik nooit gedaan. **Ik vind het wel mooi.** Mijn kinderen (*horend*) luisteren wel vaker podcasts bijvoorbeeld. Dan lijkt het mij wel leuk dat ik eens mee kan lezen.

Cirkels en namen

Het was fijn wanneer er een naam bij stond, maar af en toe gingen ze weg (*ze verwijst hier meer naar de VO; bij de gesprekken blijven namen namelijk altijd staan*), dat maakte het soms verwarrend, want wie zegt het dan? Maar ik vond het niet storend; ik kreeg wel het verhaal gewoon mee.

Hoe maak je dit toegankelijk? Kan ik dit dan bijvoorbeeld via Spotify vinden of kiezen? *Ik leg uit dat het niet zomaar geautomatiseerd kan worden, aangezien er echt een mens nodig is voor het omschrijven van de omgeving en sfeer etc.*

Laatste opmerkingen

Ik vond het **lettertype heel fijn**, het heeft een goede grootte.

Ik weet niet hoelang ik een podcast als deze zou kunnen bekijken. Het ligt eraan: 's ochtends zou ik maar kort tijd hebben, maar 's avonds zou ik er veel langer de tijd voor hebben.

Heel gaaf!! Ik ben benieuwd wat dit uiteindelijk gaat worden. Ik ben heel benieuwd wat andere mensen hiervan vinden, of ze het zouden gebruiken.

...

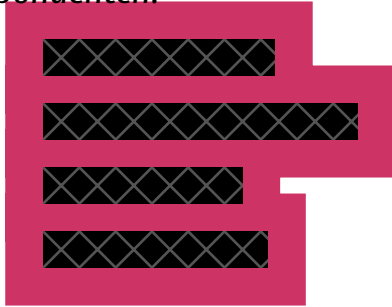
Schetsen

Leuk, ik ben benieuwd! Dit ziet er goed uit.

Bijlage 8: Testscript 3

DoofPod – prototype

Het onderzoek wordt uitgevoerd op dinsdag 17 in het VPRO-gebouw en woensdag 18 mei online, door Ines van den Adel. De test wordt uitgevoerd met vier respondenten.

Hoofdvraag van het onderzoek

Hoe ervaart men de derde versie van de DoofPod-podcastplayer als 'vertolking' van een podcast?

Introductie

Ca. 5 min.

Voordat we aan de test beginnen, vertellen we respondenten:

- Dat zij niet het onderwerp van de test zijn en niks fout kunnen doen. We testen een idee of een product en willen vooral weten wat wel en niet werkt. > We testen het prototype, niet jou.
- Dat zij zoveel mogelijk hardop moeten denken terwijl ze het idee of product gebruiken en zich volledig vrij moeten voelen om te zeggen wat ze ervan vinden.
- (Dat we de sessie gaan opnemen, maar dat de opname niet verspreid wordt en alleen voor onderzoeksdoeleinden wordt gebruikt.)

Pre-test interview

Ca. 10 min.

Kun je kort vertellen wat je in het dagelijks leven zoal doet?

Kun je wat meer vertellen over je doofheid/slechthorendheid?

- Op welke manier kijk of luister jij media (bijv. tv, series, radio, podcast)?

We gaan het vandaag hebben over podcasts. Ik was benieuwd...

- *Indien luisteren mogelijk:* Hoe vaak en veel luister jij podcasts?
 - Welke soort podcasts?
 - Hoe luister jij die (zowel methode als platform)?
 - Waar loop jij tegen aan?
- *Indien niet mogelijk:* Wat aan podcast vind je interessant? Naar wat voor podcasts ben je nieuwsgierig? Zijn er titels waar je wel eens van hebt gehoord die jouw interesse hebben?

Stel, je wil een podcast 'luisteren' en er is een toegankelijke versie van een podcast; zou je die optie willen bekijken?

- (Waarom (niet)?)
- *Zo ja:* En waar, op welk platform bijvoorbeeld, zou die zoeken of willen zien?

Scenario's en opdrachten

Ca. 45 min.

Tijdens het laten uitvoeren van de opdrachten door de respondent, vooral letten op:

- > **Verwachtingen:** Werkt alle functionaliteit zoals men verwacht?
- > **Begrip:** Is alle functionaliteit en inhoud helder en begrijpelijk?
- > **Gedrag:** Waar kijkt & klikt men? Welke elementen gebruikt men wel/niet?
- > **Beleving:** Hoe ervaart en waardeert men het idee of product?

Startscherm

Respondent krijgt het prototype te zien op mobiel, dat in principe direct begint, maar gepauzeerd staat.

Je krijgt dadelijk een audioloze versie van de podcast *Bob* te zien. Ken je die toevallig al? Niet alles loopt nog even soepel, omdat het een prototype/schets is. Maar: geef alsnog alles aan wat je fijn of niet fijn vindt.

Het gaat hierbij niet per se om de directe inhoud van het verhaal: die hebben we nu puur voor de test gebruikt.

Ik laat 'm je eerst een keertje helemaal kijken. Je mag al tijdens het kijken dingen roepen die in je opkomen, maar dat hoeft niet per se: neem vooral je tijd en we gaan er later verder over in gesprek.

Verhaal – eerste keer

Respondent laten klikken op Play. Hierdoor weten ze ook direct hoe het verhaal op pauze moet, voor het geval ze tijdens het verhaal al iets te zeggen hebben.

Wat is je eerste indruk?

- Wat spreekt je (niet) aan?

Ingaan op punten die gedurende het verhaal genoemd zijn

- Waarom viel dit jou op?
- Vond je dit fijn/storend? Waarom?

In de DoofPod zag je, qua uiterlijk, verschillende soorten tekst.

- Wat waren dit voor teksten, volgens jou?
- Wat vond je daarvan?

Wat vond je van de algehele vormgeving?

- Om te beginnen, de verschillende soorten tekst?
- ...de animaties in de achtergrond?
- ...het tempo van de tekst?

Hoelang denk je dat je een DoofPod als deze zou kunnen kijken?

Verhaal – tweede keer

DoofPod weer van voor af aan starten.

Ik zal wat dingen toelichten.

- Je ziet dus het transcript van de podcast *Bob*. Dit is dus letterlijk de tekst zoals het ook in de podcast te horen is.
- Maar: tussendoor was er ook een soort extra ondertiteling te lezen. Dit zijn omschrijvingen van dingen die wel in de podcast terug te horen zijn, maar niet uit enkel het transcript op te maken zijn. Bijvoorbeeld de muziek, maar ook dat er bijvoorbeeld verschillende stemmen aanwezig zijn.

- Wat vind je van zo'n extra ondertiteling?
- In hoeverre verrijkt dit jouw 'podcastervaring'? Waarom?
- *Indien enthousiast*: Wat zou jij graag willen lezen in die extra ondertiteling?
- *Indien niet enthousiast*: Wat zou een manier kunnen zijn om het transcript te verrijken die geschikter is voor jou?

Dan over de gekleurde cirkels:

- In hoeverre vond je die cirkels fijn om erbij te hebben?
- In hoeverre vond je de cirkels juist storend?

Dan over de achtergrond:

- Wat vond je van de animaties op de achtergrond, de golven?
- Hebben die jou geholpen om je beeldvorming/fantasie te stimuleren?
- In hoeverre vond je de animatie-golven juist storend?

Indien niet al iets aan het tempo gedaan is bij de eerste ronde:

Dan iets anders: het tempo van de tekst. Wat vond je daarvan?

- Stel, je wil het tempo aanpassen. Wat doe je?

Afronding

In het algemeen: wat vond je goed/slecht?

Wat zouden wij nog meer kunnen doen om podcasts toegankelijker te maken voor doven/slechthorenden?

Zijn er nog andere dingen die je ons wil meegeven?

Bijlage 9: Notulen van user test 3

Alm

Ik heb een CI, sinds een jaar of 15.

Als ik 'm niet in heb, hoor ik niks. Wat ik hoor is heel anders dan wat een normaalhorend persoon hoort. In combinatie met spraakafzien kan ik daar heel veel mee.

Hoogstwaarschijnlijk slechthorend geboren, ontdekt toen ik 9 was. Slechter geworden met de jaren, en uiteindelijk doof geworden. Na de CI was ik 'weer' slechthorend.

Mediagebruik

Radio luister ik helemaal niet, tv alleen met ondertiteling. Ik ga soms naar de bioscoop. Netflix of YouTube heb ik verder niet. Ik heb nooit een podcast gehoord, ik weet er niks van omdat het niet toegankelijk is. Maar ik ben wel heel nieuwsgierig!

Na het kijken

Nu ben ik wel heel benieuwd naar het geheim!! Het is wel heel gek om een podcast te lezen, maar ik hoor het niet tegelijk. Ik vind het wel fijn om het geluid erbij te hebben. Het is vooral heel erg wennen.

De muziek wordt geduid, bijv sluipende muziek, en even later 'muziek kondigt geheim aan'... Ik weet niet of ik dat fijn vind. Aan de ene kant is het fijn, zo van ohja er komt iets aan, maar misschien verkap je dan alweer te veel. Normaal zou je dat er zelf bij bedenken. Je vult het nu in voor een ander, maar dat blijft een beetje lastig.

Dialect vond ik heel leuk!

Soorten tekst

Wie wat zegt, dan ging het bolletje veranderen. Daar moest ik in het begin wel even aan wennen. Tekst met die golfjes erachter, daarvan dacht ik is dat fijn of niet... Ik heb daar geen uitgesproken mening over. In het begin is het vooral wennen omdat er iets beweegt achter de letters. Maar op een gegeven moment wen je eraan, en dan stoort het niet. Om aan te geven dat je dit hoort, dan zou ik het wel prettig kunnen vinden.

Ik weet daar het onderscheid niet meer van, de teksten. Verteller in het blauw, staat er... Dat is best wel ingewikkeld, als je het helemaal niet kent. Om je dat voor te stellen. Ik weet niet meer of ik de eerste keer ook 'verteller' heb gelezen. Maar ik had wel door dat het een andere laag was.

Die muziek, mag wat mij betreft ook in een andere kleur. Dat het wat meer uitgesproken anders is. Ik vind het zeker fijn dat de omschrijvingen er bij zitten.

Ik vind het wel discutabel welke dingen je wel moet vertellen en welke niet. Bij tv-ondertiteling denk ik ook af en toe bij muziek, dan wordt het heel erg ingevuld door degene die typt. Daar stoor ik mij niet altijd aan maar wel dat ik denk, dat kun je wel wat neutraler doen. Maar misschien is dit wel een soort ondertiteling die ik nog niet ken, waar ik anders naar moet kijken. Want het is wel fijn om die informatie te hebben. Dat je gewoon moet accepteren dat dit wat minder neutraal is.

Geluidsgolven

Die golven hebben mij niet per se geholpen om in een bepaalde sfeer te komen... Ik denk ook dat dat ook tijd nodig heeft om daaraan te wennen. Dat je weet, dit is dat en dit is dat.

Cirkels

In het begin waren de cirkels even wennen. Normaal staat de naam ervoor in ondertiteling. Maar ik vond het niet vervelend of fijn. Ook neutraal erover. Het is wel heel fijn dat de cirkels op andere plekken staan.

Tempo

Het leestempo zou voor mij ietsjes sneller kunnen. Wel mooi dat je de snelheid kunt instellen.

Geluid erbij

Ik bedenk me wel weer, dat erbij horen wel heel fijn zou zijn. Ook voor mensen met een CI. Ook omdat er een grote groep is die niet graag leest. Het duurt ook lang om te revalideren van een CI, veel mensen oefenen met luisterboeken.

Conclusie

Ik word nu wel nieuwsgierig! Ik denk dat ik de aflevering wel af zou kijken, maar dan het liefst wel mét geluid. Ik weet ook niet of ik in mijn vrije tijd het zo zou kijken, tenzij iedereen het erover heeft.

43 jaar

van oorsprong leerkracht.

Met gehoorverlies geboren, is toen niet ontdekt. Tijdens pubertijd nog meer gehoor verloren. Toen ze later voor de klas stond werd het ook heel lastig. Paar jaar volgehouden maar moest er toen mee stoppen. Toen weer gaan studeren, nu werkend op behandelgroep voor doof/slechthorende peuters. Ervaringsdeskundige, vraagbaak, doet ook huisbezoeken. Werkt bij NSDSK.

Hoeveel hoor je op dit moment?

In principe doof, maar draag CI. Sinds anderhalf jaar. Daarvoor droeg ik hoortoestellen maar die deden eigenlijk niks meer. Geboren met syndroom van Waardenburg, werd pas bij CI ontdekt. Lage tonen hoor ik alles wel. Deur dicht, auto. Gehoor neemt nog steeds af, is progressief: wordt Keyslope verlies genoemd. Audiogram is banaanvormig: spraak verstaan valt bij mij helemaal weg. Verstaan zonder CI is heel lastig.

Podcasts

Ik rij heel veel in een auto met overal boxen en kan sindsdien ook podcast luisteren. Eerder kon dat niet. Luister nu ongeveer driekwart jaar naar podcasts.

Kan niet elke podcast luisteren. Mannenstemmen zijn beter te verstaan. Soms kan je de ene wel verstaan en de ander helemaal niet. Met luisterboeken ook. Heel erg afhankelijk van de stem.

Welke podcast:

Napleiten, over rechtszaken.

Sonja Silva; Autisme Ontrafeld. Heel veel overeenkomsten tussen doof/slechthorenden en personen met autisme. Ik heb bijvoorbeeld ook een blinde vlek; knalt altijd in de stad wel tegen iemand aan. Met CI gaat dat beter.

Doet CI af tijdens test van de Doofpod, voor 'echtere' beleving.

Eerste indruk

Jeetje. Ik vond vooral het begin pffff, helemaal nieuw en duurt even voordat ik eraan gewend was. We zitten met die man in het café en opeens zitten we bij Elisa, dat heb ik helemaal gemist hoe dat ging. Duurde even voor ik doorhad hoe het werkte met de kleuren. Paars is de voice over volgens mij?

Er was al van tevoren gezegd; voor doven is het natuurlijk niet echt geschikt. Bepaalde dingen worden omschreven die, als je ze nog nooit gehoord hebt, niet te begrijpen zijn. Bijv. krakerig Vlaams accent etc.

Die twee kleuren in de voice over/gesproken taal was heel helder. Op een gegeven moment was er een stukje dat ze wat door elkaar praatten. Daar kan het wel nog wat duidelijker. Kleur van de naam koppelen aan de kleur van de tekst zou misschien fijn zijn, het ging daar namelijk wel heel snel. Verschillen mogen nog wat meer uitgesproken zijn. Verteller zit er soms wel heel snel tussendoor.

Animatie golven

Ik vroeg me af: wat houdt die in? Is dat muziek of zoiets? Ik kan me er wel iets bij voorstellen dat het bijv. het geroezemoes moet voorstellen. De aanwezigheid van geluid. Dat is wel heel duidelijk.

Verschillende soorten **tekst/geluidsomschrijvingen**; wat vond jij daarvan hoe die omschreven werden?

Als je TV kijkt met ondertiteling is dat er ook. Soms is dat ook een beetje grappig. Op zich is dat wel goed voor je beleving. Bij TV vaak; 'spannende muziek', duidelijk dat er geprobeerd is dit specifieker te maken.

Geroezemoes in het café wel duidelijk, maar dat geluid dat een geheim wordt onthult... Dat is wel heel lastig. Op mijn CI kan ik streamen. CI heeft 25 frequenties en normale oren 25000. Voor mij klinkt het nu ALTIJD hetzelfde als er muziek op de achtergrond is; dingdongdingdong. Geen verschil te horen tussen 'spannende muziek' en 'vrolijke muziek' bijvoorbeeld. Dat geldt voor mij maar natuurlijk niet voor iedereen.

Ik luister nu een luisterboek over de toeslagenaffaire: elk hoofdstuk begint dan met luide achtergrondmuziek. Ik denk: hoezo?? Voor mij alleen maar mega storend.

Ik leg uit wat ons idee achter de captions is: subjectiviteit/context aanwezig, maar wel vanuit de maker.

Ik denk wel dat het de juiste benadering is. Ik wil nu wel weten hoe het verdergaat! Sowieso een super initiatief dit. Ben zeker positief verrast. Ik had misschien alleen een soort ondertiteling verwacht, maar **dit is meer op een visuele manier.**

Naamcirkels

Toen ik het doorhad hielp het zeker. Kan wel nog iets meer verduidelijkt door er dezelfde kleur aan te hangen. **Dan hoeft je wat minder na te denken.**

Die golven: Had jij dat idee dat het je hielp om van scene naar scene te gaan?
Ja. Als je het weglaat zou je het missen.

Heb je het idee dat het nog sterker zou mogen/op een andere manier?

Nee, wel een **goeie oplossing deze golvende animatie.** Wel rustig. Ik dacht zelf meer aan muziek, dat het dat moest voorstellen. Op het moment dat zij spreekt over verliefdheid, zou je bijvoorbeeld nog hartjes naar boven kunnen laten komen ofzo. **Dat het wat visueler groots mag worden, als SCHIK dat doet met geluidjes, dan nu misschien met beeld?**

Als laatste: tempo

Ik lees snel, denk dat het wel snel ging, maar voor mensen die minder snel lezen is het wel lastig. Het wordt waarschijnlijk echt een player/app Manier om de snelheid sneller of langzamer te zetten maar die valt niet zoveel op. Had 'm niet gezien, maar fijn dat die optie er is. **Conclusie: positief verrast.**

27 jaar

Bij geboorte slechthorend. Ik heb ook het syndroom van Gernet. Dat is een erfelijk syndroom, mijn moeder heeft het ook. Ik zie op dit moment 30%, met een bril.

Ik werk in de zorg al begeleiding, in de psychiatrie. Verder hou ik van buiten zitten, de tijd vergeten, schrijven, leuke dingen doen met mijn vriend.

Podcasts

Ik heb wel vaak van podcasts gehoord, en van collega's. Ik zie heel vaak mensen lopen met een koptelefoon op, en dan denk ik: 'Dat wil ik ook weten!' Ze kunnen dan gewoon lopen en luisteren, iets nieuws leren tegelijkertijd.

Mediagebruik

Ik kijk niet zo heel vaak tv. Vooral Netflix en NPO 1, op mijn laptop. Ik gebruik ook social media: Instagram, Snapchat, Facebook...

Tijdens het kijken

De bolletjes veranderen tussendoor. In het begin stond er 'man in café', later stond er 'vrouw op straat'. Dat had ik niet gelijk door. Bij de andere bolletjes wel, want daar verplaatste het bolletje van plek. Het zou dus fijn zijn als alle verschillende mensen dus een eigen kleur en plekje hebben.

Dat Vlaamse accent, dat bedenk ik er echt gelijk bij, haha!

Eerste indruk

Ik vind het wel prettig om te lezen, het gaat rustig, niet te snel. Na een tijdje begonnen die bolletjes wel echt meer te verplaatsten, dat was wel echt fijner. Het contrast is ook goed.

Ik zat niet heel erg in het verhaal, ik raakte snel afgeleid. Maar dat komt omdat het niet helemaal mijn onderwerp is. Zo'n verhaal lees ik liever in een boek. Dingen waar ik van leren, geschiedenis, of aardrijkskunde ofzo, dat lijkt me wel heel interessant om te beluisteren. In een boek is dat vaak wat saaier. Maar ik denk wel dat dit veel interessanter was dan wanneer ik echt alleen de tekst van deze Doofpod had gelezen.

Die bolletjes hebben wel echt geholpen voor het maken van een gevoel van een gesprek. Dat heeft wel heel goed geholpen. Dat ze ook bewegen, die soort van geluidsgolven aan de raden, is ook interessant. Alsof ze echt geluid uitstoten.

De geluidsomschrijvingen waren duidelijk anders vormgegeven. De gesproken tekst was in het wit, in het paars ook... En er was iets tussen haakjes volgens mij? Op een gegeven moment stond er ook 'verteller'.

Ik leg uit dat de paars/blauwe tekst de verteller-rol is.

Ik had dat niet per se heel duidelijk door. Na een tijdje wel, toen er wat meer gesprek was met Elisa erbij. Misschien dat de verteller ook een bolletje kan krijgen. In ieder geval iets herkenbaars erbij.

De geluidsgolven op de achtergrond heb ik eigenlijk niet doorgehad. Het is mij ook niet opgevallen dat het tussendoor veranderd is. Als ik het dan nu zo

zie... De tekst is het belangrijkste, dus het valt mij gewoon niet zo op.
[Misschien dat dit een uiting is van haar slechthoortheid? red.]

De manier waarop het geluid nu omschreven wordt is echt prima. Ik heb nu al zoveel films gezien, dat mijn hoofd dat er wel bij bedenkt. Die extra context helpt heel erg. Alleen 'spannende muziek', of 'spannende muziek kondigt geheim aan', ja dan word je wel nieuwsgieriger.

Ik ben aangenaam verrast! Ik denk dat ik dit een half uur zou kunnen kijken. Ik vind het er top uitzien, ik ben heel benieuwd naar de verder ontwikkelingen!

Tan

26 jaar

Doet een master tot orthopedagoog

Moest een paar keer invallen bij NSDSK, nu een vaste medewerker

Heb aan beide oren 90-93 dB verlies, dus op papier, zonder hoortoestellen, ben ik doof. Het is de afgelopen twee jaar gelukkig stabiel gebleven.

Podcasts

Ik ben nu iets minder actief in het luisteren van podcasts. Vooral psychologische thema's, sociologisch, filosofisch... Dat trekt mij wel. 365 heb ik bijvoorbeeld kunnen luisteren, gaat ook over mentale welzijn. Ik gebruik dan speciale oortjes (solo-apparatuur), of in de auto met genoeg geluid.

Het vervelende is dat je geen mimiek kun zien. En vaak hoor ik het wel, maar versta ik het niet. Dan moet ik het zelf invullen, of ik spoel 'm terug. Maar soms helpt dat niet. En het is afhankelijk van achtergrondgeluid en muziekjes. Ook stemgeluid scheelt: mannen 'brommen' heel erg, en die kan ik dan niet goed verstaan.

Mediagebruik

Ik luister ook wel eens Spotify, tegenwoordig kan je ook de lyrics synchroon meelezen. Ik vind het wel leuk om ze te luisteren, en nu weet ik dan ook wat er wordt gezegd. Ik neem er genoeg mee dat ik het niet versta, zeg maar. En verder kijk ik ook tv met ondertiteling, of Engelse series, die hebben altijd goede ondertiteling. Nederlands-Nederlands vind ik vaak nog tegenvallen.

Tijdens het kijken

Ik zou het persoonlijk fijner vinden als alle kleuren mee veranderen met personen. Anders word ik daardoor getriggerd, dat ik dat in de gaten moet houden omdat het dan opeens veranderd is.

Oh, de achtergrond is nu veranderd bij Eilsa. Ik merk dat ik die andere wel rustiger, fijner vind. Maar hier is wel weer meer kleurgebruik. Ik denk dat ik het fijner zou vinden als de kleur van de tekst mee verandert met de kleur van het bolletje.

Nu zijn de grijze golven iets minder fel. Ik merk dat ik er dan wel wat sneller aan gewend ben.

Eerste indruk

Ik vind het goede beschrijvingen, zo van 'wij wijn drie radiomakers'. Ik zie het dan ook echt gelijk voor me. Ik denk dat dat voor doven die zonder hulpmiddelen dit zouden kijken, dat het voor hen genoeg stimulans biedt om een beeld te vormen. Voor mij, als slechthorende die als horende functioneert met hoortoestellen, denk ik wel van wow! Ik mis dat geluid wel. Ik categoriseer mijzelf dus als dove als ik geen hulpmiddelen in heb, en in dat geval vind ik dit wel echt een goede manier. Handig, fijn en prettig om te gebruiken, ja!

Bolletjes

De bolletjes vind ik wel fijn. Ik denk nu zelfs, misschien kun je ze wel zo

lokaliseren zoals dat live ook is. Dat je bijvoorbeeld een vergadertafel hebt en dat die plekken dan overeenkomen.

Het was mij niet gelijk duidelijk wie of wat de blauwe tekst was. Ik had het idee dat het een beetje de verteller was. Ik merkte wel dat het een andere functie was, maar ik kon niet gelijk begrijpen wat het was.

Nu ik het zo bedenk, er is volgens mij wel een keer 'verteller' in beeld gekomen he? Geen idee waarom ik dat niet echt opgeslagen heb... Het duurde ook even voordat ik er goed in zat. Misschien dat het daaraan lag.

Golven

Ik had eigenlijk niet echt een betekenis gezocht achter de wisseling van de golven. Ik dacht eerder dat het misschien onderdeel van de test was, om te kijken wat het meeste aansprak. Maar nu ben ik wel heel benieuwd!

Ik leg uit hoe de golven werken.

Ja, terwijl ik net antwoord gaf dacht ik al, misschien is het iets met locatie. En wat je zegt, ik heb wel die switch naar Elisa goed gezien, maar dat er golven weggaan of bijkomen heb ik echt niet gemerkt. Maar ik vind dit wel een mooi idee erachter. Zeker ondersteunend als je weet hoe zo'n visuele podcast werkt. Ik had inderdaad tijdens het kijken wel even gemist dat ze van locatie veranderd waren, ik liep daarin een beetje achter. Maar als je weet dat dat dus zo werkt, dan is dat echt heel handig. Maar het stoorde mij niet hoor, je komt er vanzelf wel achter. Ik denk wel dat het voor doof functionerende mensen echt wel anders is. Zij hebben veel minder nuances in hun taal, en zij zouden het wel als storend kunnen ervaren als zoiets onduidelijk is.

Geluidsomschrijvingen

Ja het viel mij op dat ik mij gelijk kon voorstellen hoe iets kon klinken. Ik kon er echt wat mee. Vormgeving was ook prima. Gewoon prettig.

Als ik een film kijk staat er heel vaak nog even '[achtergrondmuziek]' tussendoor, dus die nuances mis ik vaak wel ja. Soms kan ik dat soort dingen wel oppikken, maar dat vergt altijd veel werk. Ook als ik nieuwe mensen ontmoet ben ik ook altijd even bezig om hen te leren kennen: iedereen communiceert anders.

Lengte/afkijken

Ja, lastig te zeggen... Ik heb te neiging om 15 minuten te zeggen, maar deze zes minuten gingen eigenlijk al heel snel. Dus ik denk dat het dan wel een halfuur zou zijn.

Ik vond het leuk om te zien, zo'n visuele podcast. Ik merk wel dat ik het fijn zou vinden om dit meer als ondertiteling te hebben, dus met het geluid erbij.